

EVANGÉLIKUS Életo

Öntudat
és nyitottság
Kiskőrösön

Különórák
a Jóistennel

Misszió
a pályaudvaron

Mennyei és földi kincsek hirdetői
Átadták az idei Ordass- és Prónay-díjat

Csupa szív meglepetések az egész családnak

ADJ, URAM, HUMORÉRZÉKET!

Egyházi anekdotagyűjtemény

3300-Ft helyett 2310 Ft

Szerkesztette: Boda Zsuzsa
Koczor Tamás illusztrációival

Mókás történetek, vidám adomák kortárs és múltbéli lelkészekről és tanítóktól.

LUTHER MÁRTON-PÓLÓK

„A zene Isten ajándéka.”

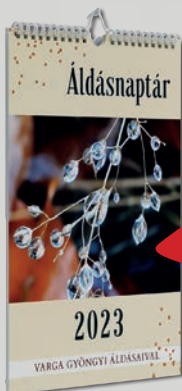
A zenélő reformátort ábrázoló pólók hatféle mintával, hét élénk színben.

3500 Ft/darab

ÁLDÁSNAPTÁR

Inspiráció a 2023. évre Varga Gyöngyi áldásaival, meditatív fotókkal.

2800-Ft helyett 2240 Ft

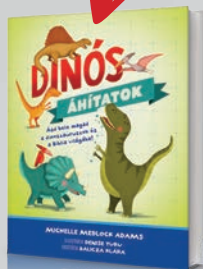
LÖWENSKÖLD-TRILÓGIA

4990-Ft helyett 4490 Ft

Selma Lagerlöf

Féltékenység és bosszúvágy, istenkeresés és szerelem; lehetetlen klasszikus az első női Nobel-díjastól.

COFFER 80/20
ÍNYENC KÁVÉK
1900 Ft-tól

DINÓS ÁHÍTATOK

75 dinófelfedezés

5600-Ft helyett 4480 Ft

Michelle Medlock Adams

Ásd bele magad kedvenc dinóid világába, és ismerd meg jobban Istent, aki mindenek Teremtője!

EZT CSELEKEDJÉTEK!

Tanulmányok az úrvacsoráról

7200-Ft helyett 6480 Ft

Friss írások az úrvacsora szentségéről. Modern kérdésfelvetések és lutheri alapon álló válaszok keresztény létünket meghatározó évezredes örökségünkről.

 **LUTHER
KIADÓ**

Nézzon körül webáruházunkban: lutherkiado.hu;
vagy jöjjön el hozzánk személyesen:
Evangélikus könyvesbolt, Budapest VIII. ker., Üllői út 24.

BÉKE ÉS TÜRELEM

E két gondolat mentén éljük az idei adventet. Reméljük a békét, és igyekszünk türelemmel várakozni. „Van célja az idei ádventi várakozásunknak is, amikor látszólag sok minden elúszott az ádventi kellékekből. Amikor minden más, mint tavaly, és persze mindenki is más, mint tavaly. De ettől még: érkezik az Úr” – ezekkel a mondatokkal biztat Gáncs Tamás az *Élő víz* rovat írásában.

Advent második és harmadik vasárnapjára eső számunk címlapján a friss Ordass-, illetve Prónay-díjasokat láthatják. Az egyházunk legmagasabb kitüntetései idén díjazottakat természetesen interjúban is megszólaltatjuk.

Két kiemelkedő életművet alkotó zenészhez köthető évfordulóról is megemlékezünk ezúttal: kétszáz éve született César Franck, a 19. század második felének egyik legjelentősebb francia zeneszerzője, orgonistája – róla Ecsedi Zsuzsa egyházzenesés, lapunk *Cantate* rovatának vezetője, míg a 20. század egyik legkiválóbb magyar muzsikusról, a világhírű Tátrai-vonósnégyes alapítójáról, Tátrai Vilmosról Váray Rita zongoraművész írt lapunknak.

Fröccsenő hiány címmel Kovács Viktor ajkai lelkész a helyi evangélikus templomot elcsúfító graffitik kapcsán hív – az indítékokról, a reakciókról is – gondolkodásra.

A napokban zárult a Túrmezei Erzsébet-emlékévé. Ennek apropóján az elmúlt években újradefiniált Fében Evangélikus Diakóniai Egyesületről, az induló diakonátusról, a helyben végzett önkéntes munkáról és az emlékévről is beszélgettünk Gregersen-Labossa Györggyel, az egyesület lelkész elnökével.

„A béketeremtést, a békemissziót mi is az otthonunkban tudjuk elkezdni. Úgy, hogy megértjük a saját felelősségünket” – Lázár Zsolt esperes ezen soraival kívánok áldott adventi készülődést és béketeremtést mindannyiunknak.

■ KÉZDI BEÁTA

Mennyei és földi kincsek hirdetői

Ez évben is átadták egyházunk legmagasabb kitüntéseit, az Ordass Lajos- és a Prónay Sándor-díjat. Az előbbit Kovács Etelka, a hazánkban elsőként felavatott evangélikus lelkész nő vehette át, az utóbbival idén az Evangélikus Országos Gyűteményt ismerték el. Interjúinkban megszólaltatjuk a díjazottakat.

8. oldal

Öntudat és nyitottság Kiskőrösön

Petőfi Sándor szülővárosának lutheránusai bár többségben vannak a Bács-Kiskun megyei városban, mégsem dőlhetnek hátra, mondván, minden okuk megvan az elégedettségre. Folyamatos, kreatív munka zajlik, hogy a városalapító evangélikusok mai utódai valóban hitüket megélő, erős közösséget alkossanak. Hogy miként, azt riportunkban elolvashatják.

19. oldal

Különórák a Jóistennel

Vas megyében, a Kis-Somlyó hegy déli lábánál fekszik Kíssomlyó község. Az evangélikus parókiára Kendeh-Kirchknopf Anitahoz, az Ancsi Gyertyadesign ötletgazdájához és működtetőjéhez fényért mentünk. Fényért, amely bevilágít a sötétedő adventi napokba, emlékeztetve a reményre, hogy van kiút a nehézségekből.

23. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Heinrichs Eszter	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Benkóczy Péter	6
A hónap igéje • Balicza Iván	7
Krónika • Hírek, tudósítások	8
Égtájéoló • Lázár Zsolt esperes írása	14
Portré • Tölgyesi Ágnes „ügye” a külhoni magyar közösségek szolgálata	16
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	17
Cantate • César Franck, a 20. századi orgonazene megalapozója	18
Riport • Öntudat és nyitottság Kiskőrösön	19
Jegyzet • Ige és iga • Balczó Mátyás írása	22
Riport • Az evangéliumra emlékeztető láng – Kendeh-Kirchknopf Anita gyertyái ...	23
Cantate • Tátrai Vilmos hegedűművész emlékezete	26
Irodalom • Valaki jár a fák között • Füller Tímea írása	27
Riport • Evangélikus diakónia Nürnbergben	30
Ifjúság • Szoktam vagy rászoktam?	32
Kötőszó-szemle • Lábjegyzet egy összefirkált templomfalhoz	34
Krónika • Hírek, tudósítások	38
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Kovács Barbara	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Solymár Péter	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hatala Zoltán, a Zsivora György Népfőiskola Alapítvány titkára, presbiter, számvevőszéki elnök – Sárszentlőrinc. Szüleim és nagyszüleim nemcsak templomba járó, hitüket gyakorló evangélikusok, hanem presbiterek is voltak. Fiatalkoromtól kezdve én is többé-kevésbé részt veszek a gyülekezet életében. Amióta presbiter vagyok, azóta igyekszem lehetőségeim szerint még aktívabban szolgálni. Öt éve dolgozom a gyülekezethez kötődő alapítványnál. Itt összeér az alapítványi és a gyülekezeti munka, valamint a társadalmi szolgálat és a cigánymisszó is. Teleházként üzemelünk, segítünk megoldani az informatikában kevésbé jártas emberek ügyeinek intézését. Segítségre szoruló embertársainknak nyújtunk támaszt, és számos rendezvényt is tartunk. Nálunk a munka a napi ige felolvasásával, közös imádsággal kezdődik, és a napi olvasmányt a faluközpontban lévő hirdetőtáblára is kihelyezzük.

2005-ben súlyos betegségem volt, utána leszálalékoltak. A betegségem előtt is tudtam, hogy van Isten, de a gondolataim sokszor másfelé jártak. A kemoterápiás kezelés alatt döbbsentem rá, hogy a betegségem nem büntetés, hanem lehetőség. Éreztem, hogy a Jóisten velem van. Rájöttem, hogy gyökeresen másként, sokkal inkább Istenre figyelve, szeretetben kell élnem. Ezért vált fontossá számomra a bibliolvasás, az istentiszteletre járás, a gyónás és a másik ember szolgálata.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Püspöki szószékcserék

Szószékcserét terveznek december 4-ére, advent második vasárnapjára a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei. Fabiny Tamás (Északi Egyházkerület) Győrbe látogat, és 10 órakor az Öregtemplomban prédikál. Kondor Péter (Déli Egyházkerület) a főváros területén maradván 11 órakor a budavári gyüleke-

zet I. kerületi, Bécsi kapu téri templomában szolgál. Szemerei János (Nyugati [Dunántúli] Egyházkerület) ugyancsak Budapesten, a Deák téri templomban a 11 órakor kezdődő istentiszteleten lesz hallható.

Forrás: Magyarországi Evangélikus Egyház Püspöki Tanácsa

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Jézus Krisztus! Igéd üzenete ma arra indít bennünket, hogy szembenézzünk önmagunkkal, bűneinkkel, önző életünkkel. Te, aki bűnbánatot hirdettél, és megtérésre hívtad az embereket, segíts bennünket is igaz bűnbánatra, és segíts felismernünk azt, amin változtatnunk kell. Kérünk téged...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, Jézus Krisztus, várjuk eljöveteledet, várjuk békédet, mert anynyi békétlenség van ebben a világban és a mi szívünkben is! Segíts minket, mert olyan könnyen elfordulunk tőled. Segíts minket, mert magunkban elveszünk. Tisztíts meg minket jelenléteddél, és add meg nekünk a kitartás és az éberség ajándékát! Kérünk téged...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, Jézus Krisztus, kérünk, add vissza elvesztett reménységünket is, amely nélkül nem találjuk életünk igazi értelmét. Ölelj át változatlan szeretetteddel minket, akik sokszor hideg idegenséggel viselkedünk egymással. Segíts, hogy szeretettedből tudjunk erőt meríteni, és szeretetben járva várjunk téged, aki bármelyik pillanatban megérkezhetsz hozzánk. Kérünk téged...

Urunk, hallgass meg minket!

Urunk, Jézus Krisztus, légy a szenvedőkkel, a betegekkel, a háború áldozataival és minden gyászolóval. Mutasd meg kegyelmedet, mutasd meg, hogy te a legnagyobb mélységekben is Úr vagy. Teremts bennünk csendet, hogy meghalljuk bátorító igédet, hogy sokkal jobban tudjunk figyelni szavadra, és a lelkünk mélyén megszülető öröm csendje járjon át bennünket ebben az adventi időben. Kérünk téged...

Urunk, hallgass meg minket!

Úr Jézus Krisztus, add meg nekünk Szentlelked által az újjászületés kegyelmét! Mutasd meg, milyen úton induljunk, s mit vársz tőlünk! Köszönjük ezt az adventi időt s azt, hogy vezetsz minket a lelki felkészülés útján. Ámen.

ADVENT 2. VASÁRNAPJA – MAL 3,1-7A

Jön már...

Van önnek unokája? Van önnek reménysége? Egy rákbeteg hölgy mesélte el nemrégiben, hogy mielőtt az orvos közölte vele a diagnózist, megkérdezte tőle:

– Van önnek unokája?

Az igenlő válasz után ezt mondta neki:

– Asszonyom, bármi következik is, soha-soha ne feledje, hogy van kiért élnie és harcolnia!

Kedves olvasó! Önnek van unokája? Vagy úgy is kérdezhetném: önnek van reménysége? Van reménysége az előttünk álló adventi időszakra, karácsonyra, a téli napokra vagy éppen a betegsége(k) kapcsán...? És milyen reménység ez? Tudjuk-e, hogy ez a várákózzással teli időszak advent idején a legszentebb, legigazabb reménységet kínálja nekünk? Azt, ami túlmutat a bajokon, a betegségeken, a fűtésszámlákon és az ilyen-olyan konfliktusokon is.

Ezt a reménységet hirdeti egy régen élt próféta az Ószövetség utolsó lapjain, amikor azt írja: „...eljön templomába az Úr, aki után vágyódtok, a szövetség követe, akit kívántok. Jön már!”

Kire és mire várunk? Malakiás próféta idején Illés viszályvetelében reménykedtek. Aztán meg Keresztelő Jánosban. Mi pedig már tudjuk, hogy náluk sokkal-sokkal hatalmasabb úr érkezett a világba az első karácsonyon. Az a Jézus Krisztus látogatta meg népét, akire nemcsak a próféták vártak, akinek nemcsak a pásztrok, a háromkirályok és a karácsonyi történet kedves alakjai örültek, hanem akire mi is vágyunk és várunk. Jézus Krisztus, aki már megszületett, mégis újra és újra meg akar születni bennünk is, és nekünk is.

Jön már – ígéri Malakiás. Jön már – ígéri a szentírók. Jön már – ígéri a papok, ígéri az egyház, de még a kirakatok és az adventi dekorációk is. Jön már! A kérdés az, hogy várjuk-e őt igazán, és törődünk-e még azzal, hogy van valaki, aki meg akarja újítani az életünket. Milyen jó volna – legalább advent idején – feltenni magunkban azt a kérdést, hogy kinek az eljövételére várunk!

Van önnek unokája? Van önnek reménysége, kedves olvasó?

Milyen jó volna mélyen magunkba nézni legalább ebben a szent időben! De jó is volna legalább magunknak megfogalmazni – talán csak egészen halkán –, hogy mi is az, amire várunk! Az e-mailekre? A pályázati forrásokra? Az ilyen-olyan támogatásokra? Vagy tudunk-e az apró-cseprő dolgainkon felülemelkedni és várni arra, aki nálunk is, és a problémáinknál is sokkal hatalmasabb? Tudunk-e arra az Istenre várni, akiről azt írja Malakiás próféta, hogy olyan, mint az olvasztótűz vagy az ezüstöt tisztító mester.

Milyen jó volna mostanság semmi, de semmi másra nem várni, csakis Isten ígéreteré! Arra, hogy ő eljön, és ott lesz örömeinkben és bánatainkban, hétköznapjainkban és ünnepeink-

”

ben. Jelen lesz kórházainkban, templomainkban, intézeteinkben és otthonainkban is. Eljön, hogy olvasson és tisztítson, ahogy a régen élt próféta írja. Hisszük-e, hogy meglátogat minket is? Hisszük-e, hogy talán már nem is aranyat vagy ezüstöt olvasztani és tisztítani jön, hanem a fagyos szívünk és a bepizskolódtott életünk miatt?

És könnyen megeshet, hogy – miközben bajainkra gyógyírt ad – kérdezni is fog bennünket. Talán azt a kérdést is felteszi, amit a gyógyító ember: „Van önnek unokája? Van önnek reménysége?” Olyan, amilyenről Malakiás is, a próféták is és még annyian, de annyian szóltak.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Íme, már jön is. Malakiás idején is nagy összevisszaság uralkodott a világban. Nem véletlenül szól akkor és ott az az ígélet, amely most is felettebb aktuális: Bizony én vagyok az Úr, aki nem változtam meg. A változatlan, örök Isten meg akar érkezni ebbe a folyamatosan változó, beteg és csüggedt világba és benne a mi kicsi világunkba is. És akár észrevesszük, akár nem, „Íme, már jön is – mondja a Seregek Ura”. Jön közénk, hogy jelenlétével gyógyítson bennünket. A reménytelenségekből, a hitetlenség-ből, testi-lelki nyavalyáinkból. Hisszük-e ezt? Hisszük-e, hogy meg akar érkezni hozzánk is?

Kedves olvasó! Van önnek unokája? Van önnek reménysége? Adventi reménysége?

■ HEINRICHES ESZTER

Imádkozzunk! Urunk! Vedd el félelmeinket, és érkezz meg közénk hitet, reményt hozva! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 4.) *Ahogy a pásztor gondját viseli a nyájnak, amikor ott áll juhait között [...], úgy viselem gondját juhaimnak.* Ez 34,12a (Jn 10,11; Lk 21,25–33; Jak 5,7–8[9–11]; Zsolt 44) Mindig is úgy képzeltem el, hogy jóban vagyok a Pásztorral, hogy kedves vagyok a számára. Az osztálytársaim számára „szemüveges” voltam és „vidéki”. Elég hátrányos helyzet egy beilleszkedésre vágyóknak. A csúfolódás éveig tartott. Persze a családban nagyon más volt, ott szerettek, elfogadtak. És Jézus közelében is elfogadott voltam, a kis bégető juhocska, akiért, ha ki is rekesztik a többiek, a Pásztor elmegy, és menti. Ezt az élményt kaptam meg az első közösségemben. Ezzel az örömhírral tudhatok vigasztalni másokat.

Hétfő (december 5.) *Taníts akaratom teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!* Zsolt 143,10 (Gal 5,22–23a; Ézs 25,1–8; Ézs 8,1–15) Számos zsoltár kifejezi, hogy az isteni parancsokat, Isten igaz akaratát mi magunk jó szívvel teljesítsük. A zsoltáros számára egyrészt magától értetődő: nem tesszük azt, amit kér tőlünk Isten, másrészt ez a készség elsajátítható, mi több, kérhetjük, hogy tanuljuk akaratának a teljesítését. A vers írója egy harmadik dolgot is érint: én magam is készen legyek a tanítás befogadására. Mesteremtől akarom elsajátítani mindazt, ami az életutamon szükséges, s ami elvezet az Élethez magához.

Kedd (december 6.) *De az ő ígérete szerint új eget és új földet várunk, amelyben igazság lakik.* 2Pt 3,13 (Ézs 60,18; Jel 2,1–7; Ézs 8,16–23) „Az igazságot és a hazugságot az különbözteti meg, hogy melyiket hisszük el” – mondja egy régi közmondás. A mi szemszögünkből az igazság mindig relatív lesz, olyan szemüvegen át nézünk, amely csak így képes szemlélni, s az isteni igazságokat is csak így látja meg. Az Istenben bizalmat és biztonságot találó hit számára a párhuzamos valóságot érzékelő ember esendő, nem képes a „buborékvilágából” kiemelni a fejét. A hívó számára a fókusz már nem e világi, a jelent is inkább az „új föld” felől szemléli, majd így helyezi el saját küldetését az „itt és mostban”, ahol a mi emberi igazságunk egyébként mérhetetlenül töredékes.

Szerda (december 7.) *Ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű, ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe!* Fil 4,8 (Ézs 5,22–23; 2Kor 5,1–10; Ézs 9,1–6) Azt hiszem, mindez a szeretetből következik. Van, aki azt mondta nekem, „nem az számít, hogyan szólunk, hanem amit mondunk”. Nem az, milyen módon cselekszünk, hanem hogy megtesszük-e, amit

kell. Személyes hitvallásom tárgyává tettem, mit gondoljak a „hogyanról”. A szavainkat kísérő gesztusok meghatározók. A „lelki szűrőnk” beállítását szükséges elvégeznünk, és amit így tudunk „figyelembe venni”, az egy másik világot tár majd eléink. Ebből kell tudnunk építkezni és önmagunk szerepét eszerint meghatározni.

Csütörtök (december 8.) *Ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá, szent papsággá, hogy lelki áldozatokat ajánljatok fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.* 1Pt 2,5 (2Móz 35,29; Jer 31,1–7; Ézs 11,1–10) Az áldozathozatal elkísér bennünket a komfortzónánk határaihoz, ahol nem a feleslegből való adakozásról van szó. Ha Krisztus útmutatása alapján történik a felajánlás, az válik lelkivé. Rendelkezésére bocsátom magam mindazokkal, akik egy akaratlanul fordulunk Isten felé. Így leszünk a külön kövekből menedéket nyújtó építmény s a Főpapunk irányítása alatt „szent papság”, amely közösségként szolgál és közvetít. Nem csupán megkerülhető tereptárgyakká kell lennünk a világ térképén, hanem élő tényezővé, Isten eszközeként.

Péntek (december 9.) *Pedig a mi betegségeinket viselte, a mi fájdalmainkat hordozta. Mi meg azt gondoltuk, hogy Isten csapása sújtotta és kínozza.* Ézs 53,4 (Zsid 12,3; Lk 22,66–71; Ézs 12,1–6) Ádvent idejében erős élmény nagypénteki üzenettel találkozni, az „Úr Szolgája” verssorral szembesülni. Ezt a kifejezést a szenvedő szolga célját elérő szolgálatával kapcsolatban használták, a szövegekben hol egyénről szól, máskor közösségről. A szolgálónak a teljes élete az Úré, így kész kell lennie mindenre, a szenvedésre is. Ennek a küldetésnek tökéletes betöltőjét látjuk az Isten Fiában, aki vállalta az emberi létezését, a sorsot, ennél még többet is.

Szombat (december 10.) *Mert ahogyan megmarad az új ég és az új föld, amelyet én alkotok – így szól az Úr –, ugyanúgy megmaradnak utódaitok és a nevetek is.* Ézs 66,22 (Mt 8,11; 1Thessz 4,13–18; Ézs 14,1–23) Ki ne keresné az állandóságot az életében, a ritmust, a visszatérő fordulatokat, ünnepeket, amelyek egyfajta belső megnyugvást hoznak? Közben azt tapasztaljuk, hogy megannyi dolog változik körülöttünk. És ahogy az évek telnek, a kiépített állandóságaink átalakulnak, más esetben elhalnak, megszűnnek. De Isten marandót kínál eléink, ezzel vigasztal: amit elkezdett bennünk, az kiviteleződik. Ezért az nem merül feledésbe, ezért nem semmisül meg.

■ BENKÓCZY PÉTER

Az igazi szép új világ

Kilencedik hónapja tart az ukrán–orosz háború, és feszültségben, félelemben figyeljük: mi lesz ebből? Aggódunk az energia- és az élelmiszerárak drasztikus emelkedése miatt. Szeretnénk békés, boldog, felszabadult karácsonyt.

Havi ígénket olvasva kétségek között kérdezzük: Istenem, mikor? Mikor lesz ilyen idilli béke? És lesz-e valaha? Hiszen a világ az erőszakra épül. A farkas megeszi a bárányt, az oroszlan zsákmánya lesz a hizott marha, és ha nem vigyáz, az ember is vadállatok prédájául esik. Már megszoktuk, hogy ilyen az élet. Ez a világ rendje. Ahogyan azt is, hogy ember embernek farkasa. Elveszett a reményünk, és azt mondjuk: Ézsaiás prófécija nem reális, csak vízió, egy óhajtás: de jó lenne, ha a világból eltűnne az erőszak! Mesének szép, de Isten szavát hallva Arany János verssorával mégis mondjuk: „Nem mese az, gyermek...” Nem, a prófécia, Isten szava valóban nem mese. Hanem ígéret, amelyet Isten megvalósít.

Az advent Isten ígéreteit hozza el. Fényt a sötétségbe, reménységet a reménytelenségbe, bátorítást a félelmeinkbe. Ezeket hirdetik a sok családnál ilyenkor szokásos adventi koszorúk gyertyái. Adventben felmelegíti szívünket a békés, boldog élet utáni vágyakozás.

Ézsaiás próféta ezt a békés világ utáni vágyakozást egy gyönyörű képen fogalmazza meg. A vadállatok és a békés háziállatok egymás mellett pihennek, egyik sem árt a másiknak, és a csúcragadozó ember egy kisgyermek képében pásztorként viseli gondjukat. Ez a kép fejezi ki vágyódásunkat egy megbékélt világ iránt, amelyben élni szeretnénk, békében önmagunkkal, családdal, országunk, népek és nemzetek között.

A próféta arról áldodik, hogy be fog teljesedni a világ helyreállítása. Leírja azt a rendet, amely kezdetben fennállt, mielőtt az ember arra használta Istentől kapott szabadságát, hogy szembeforduljon Teremtőjével, megtörje Isten rendjét, és erőszakba, káoszba döntse a szép és jó világot. Az ember a maga önzésével,

mindent jobban tudásával elszabadította a háborút. Háborút Istennel, háborút a másik emberrel és háborút a teremtett világgal. Nem nézi többé embertársa érdekét, csak a sajátját, és azt erőszakkal kényszeríti másokra.

Krisztus azért jött el, hogy megbékítse az embert Istennel, és helyreállítsa a világ tökéletes állapotát. Olyan ez, mint a szervezet méregtelenítése. Krisztus

*„Akkor majd a farkas a báránnal lakik, a párduc a gödölyével hever, a borjú, az oroszlan és a hizott marha együtt lesznek, és egy kisfiú terelgeti őket.”
(Ézs 11,6)*

tus azért jön, hogy kiűzzön minden ártalmas dolgot a világból, s helyreállítsa az átok alatt álló világ egészséges életét. Kálvin így magyarázza ezt a próféciaát: „Isten népének nem lesznek hajlamai arra, hogy ártsanak, erőszakosan vagy durván bánjanak egymással. Korábban olyanok voltak, mint a párducok és az oroszlanok, most olyanok lesznek, mint a juhok vagy bárányok, mivel félretesznek minden kegyetlen vagy brutális hajlamot. Ezekkel a kifejezőmódokkal azt akarja kimondani, hogy akik korábban olyanok voltak, mint a vadállatok, most lágyak és gyengédek lesznek.” (Kálvin János: *Ézsaiás könyvének magyarázata*)

Van valami szürreális ebben a képben, és hihetetlen a magyarázatban. Csak akkor értjük meg, ha tudjuk, hogy mindezek Isten eljövendő világáról szólnak. A halálos ellentétek és harcok ott megszűnnek, és a teremtmények közötti harmonia valóság lesz. Ami most beteg, ott meggyógyul, és János apostol látomása megvalósul: „...maga az Isten lesz velük; és letöröl minden könnyet a szemükről, és halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem fájdalom nem lesz többé [...]. Íme, újjáteremték mindent.” (Jel 21,4–5)

Ez a harmonikusan együtt létező világról szóló prófétai látomás azt hirdeti, hogy mi Isten szándéka a világgal. Nem apokaliptikus pusztulás, hanem békés élet. Az a gyermek, akiről Ézsaiás prófétál, nem más, mint Jézus. A betlehemi istállóban születik meg, Isten szeretetével jár a világban, a *Hegyi beszédben* azt hirdeti: „Boldogok, akik békét teremtenek...” (Mt 5,9) Az őt fegyverrel megvédeni akaró Péternek azt mondja: tedd el a kardodat. És szelíden, ellenségeinek megbocsátva hal meg a kereszten, és győzelmesen támad fel.

Ami még előttünk van: az ígéret, hogy visszajön, és uralkodásával helyreállítja a világmindenség rendjét, amit mi, emberek felforgattunk, harctérré tettünk bűneinkkel. A világbéke álma visszaköszön a Biblia utolsó lapjain is. A *Jelenések könyvében* János látja azt az új világot, amikor Jézus visszajön, és helyreállít mindent. Az lesz az igazi, szép, új világ.

Jézus tudta és élte, amit mi nem: békét nem lehet háborúval teremteni. Tudom, sokan a régi rómaiak mondását tartják célravezetőnek: „Ha békét akarsz, készülj a háborúra.” Mégis, érdemes lenne a saját életünkben legalább egyszer kipróbálni: a békéhez vezető út Jézus követése. Minden karácsonyunk esély erre.

„Adj békét a mi időnkben! / Adj békeséget nekünk, / Mindenütt: házban és szívben! / Jézus nevében kérünk. / Így hallgass meg minket, ámen!” (EÉ 291,3)

■ BALICZA IVÁN

Mennyei és földi kincsek hirdetői

Lelekesznőket és kitüntetetteket köszöntöttek

Egyháztörténeti jelentőségű eseményhez méltó módon adták át a Magyarországi Evangélikus Egyház legmagasabb kitüntetésait november 12-én Budapesten, a Luther Otthon – Evangélikus Diákotthon épületében. Kovács Etelka, a hazánkban elsőként felavatott evangélikus lelekesznő az Ordass Lajos-díjat vehette át, az Evangélikus Országos Gyűjteményt pedig a Prónay Sándor-díjjal ismerték el. Az ünnepségen egyúttal arról is megemlékeztek, hogy egyházunkban öt évtizede szentelnek lelekeszé nőket.

Hagyomány, hogy egyházunk két legmagasabb kitüntetését Luther Márton reformátor születésnapjához (november 10.) és Márton-naphoz (november 11.) közeli időpontban adják át. Az idei díjátadóhoz egy másik fontos esemény is kapcsolódott: könyvbemutatót és kerekasztal-beszélgetést szerveztek annak apropóján, hogy fél évszázada a nők is teljes értékű lelekipásztorokként szolgálhatnak egyházunkban.

BÁTOR BIBLIAI NŐK NYOMÁBAN

Gombkötő Beáta lelekesz a nyitóáhitában – Zsid 11,8-ra rímelve – olyan történeteket hozott a Szentírásból, amelyekben a női főszereplők kockázatos utakat kerestek, nem tudva, azok hova vezetnek. Idézte Celofhád lányainak történetét, akik apjuk örökségét kérték. Az Úr felülírta saját törvényét, és egész Izraelre kiterjesztette, hogy „ha valaki úgy hal meg, hogy nincs fia, juttassák örökségét a leányának”. A vérfolyásos asszony minden tilalom ellenére megérintette Jézust, vállalva azt is, hogy ezért esetleg büntetésben lesz része. A folytatást ismerjük: az asszony meggyógyult, Jézus pedig a tömeg elé hívta, hogy elmondhassa, mi történt vele.

„Nagy erőforrásul szolgálnak ezek a bátor bibliai nők, akik hittel és Istenbe vetett bizalommal szóltak és cselekedtek. Isten ma is »csettint a hátunk mögött«, Jézus a tömeg elé hív, hogy szóljunk. Ilyen bátor nők vannak ma itt is. A Magyarországi Evangélikus Egyház nem működne nélkülünk, nélkületek. Elindulunk, nem tudva, hova megyünk, de együtt megyünk” – fogalmazott a lelekesznő.

HIT ÁLTAL INDULTAK ÚTJUKRA

Az áhitat után az *Elindult, nem tudva, hova megy – Feljegyzések az evangélikus női lelekeszi szolgálat kezdeteiről* című kötet bemutatójával, illetve a női lelekeszséghez kapcsolódó kerekasztal-beszélgetéssel folytatódott a program.

Sárkány Tiborné Horváth Erzsébet nyugalmazott lelekesz eredetileg azoknak szánta a kéziratát, akikkel együtt tanult a teológián az 1950-es évek elején. Mivel addigra a kötelező hitoktatás megszűnt, nem tudhatták, miként vállalhatnak majd egyházi szolgálatot, de hitük erősen tartotta őket. A munka kezdetén személyes emlékeit örököltette meg, majd végigkövette az egyházi sajtóban a téma kapcsán megjelent cikkeket, és társaitól is kért feltehető írásokat, személyes emlékezőket.

Munkálkodásának híre eljutott Fabiny Tamás elnök-püspökhöz, ő pedig örömmel felkarolta az ügyet. Így a kiadvány – az elsőként ordinált két lelekesznőre, Kovács Etelkára és Pintér Károlynéra vonatkozó adatokkal és dokumentumokkal kiegészülve – az Északi Evangélikus Egyházkerület kiadványaként jelent meg. Sárkány Tiborné hangsúlyozta: írása nem „múltbéli panaszok felsorolása”. Azt kívánja megmutatni, hogy egyetlen erőforrásra bízhatták magukat a szolgálatba indulók: Isten ígéretére. És ez – tette hozzá – ma is ugyanígy érvényes.

Az összeállt iratanyagot Angyal-Cseke Csaba szerkesztő rendezte egy-

be. Szakértőként Kertész Botond történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa vett részt a munkában. A tizenkét lelekesznő életrajzát, illetve visszaemlékezéseit tartalmazó kötet Fabiny Tamás elnök-püspök előszavával, B. Pintér Márta lelekesznek, a női missziói szolgálat referensének a bevezető tanulmányával, képekkel illusztrálva jelent meg. A kiadványt minden megjelent lelekesznő megkapta ajándékba az eseményen.

EGYENSÚLY, BÁTORSÁG, „ÖSSZESZERETÉS”

A könyvbemutatót kerekasztal-beszélgetés követte Németh Zoltán lelkész moderálásával. Az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának vezetője Voelkerné Kovács Mártát, a vönöcki, Ihász Beatrix esperest, a beledi és Kovács Barbarát, a kecskeméti gyülekezet lelkészét kérdezte a női lét, az ehhez kapcsolódó szerepek és a lelkészneként betöltött hivatás szépségeiről és nehézségeiről.

Voelkerné Kovács Márta a lelkészhiány kellős közepén végzett, és három anyagyülekezetet kapott férjével, néhai Kovács Imrével. Nő, anya, feleség, lelkész – mindegyik szerepet megélte. Nagy elismerésnek tartja immár felnőtt fia szavait: „Anya, te egy hiteles lelkész vagy!” Ihász Beatrix személyes élménye, hogy mióta a beledi gyülekezetben szolgál, a női presbiterek is „felbátorodtak”, több mindenben vesznek részt, kreatívabbak, kezdeményezőbbek. Kovács Barbara az olvasmányélményéből idézett: minden közösségbe kell valaki, aki „összeszereti” a tagjait. Ha a nők kislánykoruktól fogva erre vannak „kondicionálva”, éljenek is vele! Ő maga is az szeretne lenni gyülekezetében, aki „összeszereti” a híveket, kisimítja a konfliktusokat, közelebb hozza egymáshoz az embereket.

A kerekasztal-beszélgetés után Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő köszöntötte a jelen lévő lelkész nőket.

PERIFÉRIARÓL A KÖZÉPPONTBA

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma 2007-ben alkotott szabályrendeletet az Ordass Lajos-díj és a Prónay Sándor-díj alapításáról és évente egyszeri odaítélésének körülményeiről. A mártírsorsú püspökről elnevezett Ordass Lajos-díj olyan feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi felszentelt személynek ítélhető, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. 2022-ben egyházunk a rangos kitüntetést Kovács Etelkának, a hazánkban elsőként felszentelt evangélikus lelkész nőnek adományozta.

Fabiny Tamás elnök-püspök a méltóságában felidézte: Kovács Etelka 1962. június 28-án végzett az evangélikus teológián, végzésekor azonban még egy áldásban sem részesült, míg férfi társait

lelkésszé szentelték. Ordinációja bő tíz évvel később, 1972. november 19-én a „periférián”, a csöglei templomban történt meg dr. Ottlyk Ernő püspök szolgálatával. Ez valódi egyháztörténeti esemény volt. Kovács Etelka előtte Debrecenben és Veszprémben is szolgált segédlelkészként – bár jogai nem voltak ahhoz, hogy munkáját végezhesse. Csöglén és szórványaiiban harminchárom éven át pásztorolta a terület evangélikusait.

FOTÓK: KALÓCSAI RICHÁRD

Mindenkor, a legnehezebb körülmények között is hűséggel szolgálta elhívó Urát.

A 2003-ban nyugdíjba vonult Kovács Etelka egyházunk legmagasabb, lelkésznek adható díját nagy megatartással vette át Fabiny Tamás elnök-püspöktől.

FELBECSÜLHETETLEN ÉRTÉKEK ŐRZŐI

A báró Prónay Sándor aranyarkantyús lovagra, királyi kamarásra, korábbi egyetemes felügyelőre emlékeztető díj olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki/amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. Az elismerést idén az Evangélikus Országos Gyűjtemény (EOGY) érdemelte ki.

A laudációt mondó Pröhle Gergely országos felügyelő a két évszázados múltra visszatekintő gyűjtemény munkatársainak szerteágazó értékőrző tevékenységét és az integráció szép példáját húzta alá méltatásában. *[Érdemes megemlíteni, hogy a díjalapítás óta az elismerést mindaddig két ízben kapta intézmény vagy közösség: a soproni evangélikus líceum, valamint a Kalácska együttes. – A szerk.]*

Az EOGY-ot az evangélikus levéltár (alapításának éve: 1812), könyvtár (1921) és múzeum (1979) integrálásával

egyházunk 2017-ben, a lutheri reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján alapította. A gyűjtemény első igazgatója, dr. Hubert Gabriella munkatársaival együtt múlhatatlan érdemeket szerzett a magas színvonalú gyűjteményi munka, a megőrzés, a feldolgozás, a korszerű bemutatás, az egyház intézményeivel való folyamatos, illetve projektszerű együttműködés terén. A 2019-ben újraindított *Evangélikus Gyűjteményi Kiadványok* című

sorozat és az Esterházy Péter halála után az egyház tulajdonába került könyvtár feldolgozása és látogathatóvá tétele csak két elem a példaértékű tevékenységükből.

A díjat a gyűjtemény idén megválasztott igazgatója, dr. Lackner Pál és Zászkaliczky Zsuzsanna igazgatóhelyettes vette át. Az idén nyugdíjba vonult Hubert Gabriella családi kötelezettsége miatt nem lehetett jelen. Köszönő szavaiban Lackner Pál így fogalmazott: „Felmerülhet a kérdés: a *Hegyi beszéd* passzusával – »Ne gyűjtsetek magatoknak kincseket a földön...« (Mt 6,19) – hogyan hozható össze a gyűjteményi munkánk. A válasz nagyon egyszerű: ezek azért vannak, arra használjuk és azért őrizzük őket, hogy a mennyei kincseket hozzuk előtérbe, tegyük mindenki számára megragadhatóvá, és jelezzék azt az utat, amin megyünk.”

Az ünnepi alkalom zenei vonulatát Kasztner Martin, Gellért Dorka és Szócs Ármin, az Evangélikus Középiskolai Kollégium és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Szakgimnázium diákjai szolgáltatták. A délután fogadással fejeződött be, a záróének (EÉ 329) utolsó sora – „Úgy van, indulok, Uram!” – útravalóként kísérte el a résztvevőket.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

A kétszáz éves levéltártól a reformációbuszig

Interjú az országos gyűjtemény korábbi és jelenlegi vezetőivel

Báró Prónay Sándor királyi kamarás hajdani tóalmási könyvtárát ma a Podmaniczky-Degenfeld-könyvtár részeként őrzi a Magyarországi Evangélikus Egyház. 2022-ben a könyvtárat is magában foglaló Evangélikus Országos Gyűjtemény kapta egyházunk legmagasabb, nem lelkészeknek adható – a báróról, korábbi egyetemes felügyelőről elnevezett – kitüntetését. A 2017-ben alapított, az evangélikus könyvtárat, levéltárat és múzeumot összefogó intézmény korábbi és jelenlegi vezetőit kérdeztük.

– Múltunk ismerete és tanulmányozása nélkül jelenünk sincs, jövőnk pedig végképp. Dr. Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténészt, az Evangélikus Országos Gyűjtemény nyugalmazott igazgatóját kérdezem: a régi könyvek miként segítik egyházunk közösségét?

– Azok a gondolatok, amelyeket ezekben a régi könyvekben leírtak, nagyon modern gondolatok. Mindenkinek szüksége van arra, hogy valamilyen identitással rendelkezék, ebben a régi irodalom nagyon megerősít egy-egy közösséget. Sokat munkálkodtunk azon, hogy jelenvalóvá tegyük ezeket a régi könyveket, hogy megláttassuk: nem olyan távoli világ, amely bennük „írva vagon”, hanem nagyon is előremutatnak. Tanítanak, szórakoztathatnak. Természetesen kell hozzá egy kis segédlet, hogy érthetővé váljanak a jövő nemzedékei számára is. Magyar nyelvünk, ne felejtjük el, olyan kincs, amelyet ezeken a műveken keresztül őrizhetünk meg igazán.

– Az értékek közönséghez való eljuttatásában milyen eszközei vannak egy egyházi gyűjteménynek?

– Fontos a közgyűjteményi szemlélet – és mindegy, hogy világi vagy egyházi –, nagy szerepe lett a közművelődésnek és annak, hogy a pedagógiával összefonódjanak a gyűjtemények. Olyan foglalkozásokat, tematikákat kell kitalálni, amelyekkel meg tudjuk mutatni az óvodásoktól kezdve az egyetemi hallgatókon át az idős korosztályig minden nemzedéknek a nálunk őrzött értékeket. Tapasztaltuk: megfogni egy régi bőrkötésű könyvet hallatlan élmény a gyerekeknek. Nem bezárkózott, hanem nagyon nyitott és mindenre reagáló intézménynek kellett válnunk az elmúlt évtizedben ahhoz, hogy megfeleljünk az új kihívásoknak.

– Dr. Lackner Pál nyugalmazott tábori püspök, egyháztörténész idén július 1-je óta igazgatja az Evangélikus Országos Gyűjteményt. Mikor találkozott először „evangélikus gyűjteményi” tárggyal, könyvvel?

– A múlt század hatvanas éveiben, jó néhány más papgyerekhez hasonlóan, engem is a Mária utcai szemészet-re hoztak. A vizsgálatok után édesapám rendszeresen bejött ide, az Üllői útra. A levéltár ott volt akkor, ahol most az *Evangélikus Élet* szerkesztősége. Súlyom Jenő professzor vezette. Négy-öt éves koromban nagyon imponált az a könyvszekrény és a csigalépcső, amely most az irodámból nyíló régi gyűjteményben áll.

– Felbecsülhetetlen érték a gyűjtemény összessége. Hogyan hat a jelenünkre, amit őrzünk?

– Mint egyháztörténész azt gondolom: a régi tárgyak az önértékelésünk, öngazdóságunk fontos pontjai, amelyek nélkül szegényebbek, gyökértelenebbek vagyunk. Ezek megőrzése, publikálása, közérthetővé tétele – ami többrétű: turisztikai, gyülekezeti, tudományos szintek – egyházunk számára rendkívül fontos feladat. A díj pontosan ezt a tevékenységet ismerte el

– A nyáron került az intézmény élére. A folytonosság és a megújulás, megújítás együttesen hogyan jelenik meg az országos gyűjtemény következő éveiben?

– Ez a kettősség minden közösség életében megvan. Az eddigi, jó színvonalon végzett munkát, tudományos tevékenységet folytatni kell, emellett pedig minden év elhozza a maga kerek évfordulóit és az azokhoz kapcsolódó új feladatokat. November 30-án megnyílt, és 2023. május 31-ig látható a Petőfi Sándor-kiállítás,

2023-ban százéves az egyetemi szintű evangélikus lelkészképzés, de már készülünk – bár még távolinak tűnik – 2030-ra, az *Ágostai hitvallás* ötszázadik jubileumára és 2031-re, amikor az egyházszervezetnek lesznek kerek évfordulói. Mindig az adott évre fókuszálunk, de terveznünk kell a következő ciklusunkra.

– Számos szakmai elismerést kapott a gyűjteményi munka az elmúlt években. Milyen alapértékeinkre hívná fel a figyelmet a Prónay-díj átvétele alkalmával?

– Az evangélikus egyház kultúrára gyakorolt hatását mi természetesnek vesszük. Azt is el kell mondani, hogy milyen hatása volt a protestantizmusnak az európai iskolarendszerre. A régi értékek megőrzésekor a tárgyak, könyvek, iratok nem „ereklyék-ké” válnak, hanem a mindennapi életünk részei, vonatkoztatási pontok. A 2016-ban, Márton-napkor megnyílt állandó kiállításunk a maga idejében Magyarországon az egyik legjobb multimédiás felületeket alkalmazó gyűjtemény volt, és nem csak egyházi szinten. Több minden jelzi tehát, hogy kicsiségünk ellenére többféle területen is az élvonalban vagyunk.

– Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóhelyettese a folytonosságot képviseli az intézmény élén állók között. Milyen érzésekkel fogadta a díjat?

– Nagyon nagy dolog, hogy azoknak a sorába kerültünk, akik intézményként kapták meg ezt a kitüntetést. Az elismerés annak a munkának szól, amely a zászlónkra van írva: az értékeinket gyűjtjük és őrzünk. S nemcsak a szorosán véve evangélikus értékekről van szó, hanem mindarról, amit az egyházunkon keresztül nyújthatunk a nemzetnek. Az Evangélikus Országos Gyűjtemény hat évvel ezelőtt még nem kaphatott volna díjat, hiszen így nem létezett. Az integráció nem egy tollvonással ment végbe, hosszas előkészítő munka előzte meg, és tulajdonképpen még ma is tanuljuk a tökéletes működtetését. Az őrzés, publikálás, bemutatás mellett újabb és újabb gyűjteményegységekkel gyara-

pítjuk a meglévő értékeket. Az elismerés nyilván nem az elmúlt öt évnék szól, még ha ez is van írva az oklevélre, hanem annak a több mint kétszáz éves munkának, amely az 1810-es években alapított levéltárral kezdődött, és a talán legszélesebb közönséghez eljutott „reformációbuszig” tart.

– Ha az elmúlt egy évet tekintjük, melyek voltak a legkiemelkedőbb események?

– Az evangélikusságon belül a Szere tetnek eledele című kiállítást említeném a múzeumból, amelyhez katalógus is készült. Sokoldalú, ökumenikusan is tekintendő tárlat volt; viszont még nagyon éreztük a járvány utóhatásának tekinthető látogatóihiányt. Sikeres volt a *Vallásos giccs – az érték alulnézetből* című kiállításunk is. Ami pedig a legtöbb embert mozgatta meg, s nem csak egyházunk keretein belül, az idén januárban az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár avatása volt. Ez a kis közösségi tér, találkozási pont azóta is újabb és újabb csoportokat fogad: most is folyamatban vannak egyeztetések.

„Az Úristen nekem erős váram”

Villáminterjú Kovács Etelka

Ordass Lajos-díjjal kitüntetett lelkésszel

Szerénységére és alázatára jellemző módon csak szolgálatáról és Isten megtartóerejéről beszélt lapunknak Kovács Etelka, amikor az Ordass Lajos-díj átvétele előtt rövid interjúra kértük őt. A Magyarországi Evangélikus Egyház legmagasabb, lelkészeknek adható kitüntetését idén az éppen ötven évvel ezelőtt, 1972. november 19-én felszentelt lelkipásztor vehette át. Ő volt az első, akit egyházunkban nőként ordináltak.

– Hogyan élte át, hogy még egy áldást sem kapott a végzéskor, mikor férfitársait ordinálták?

– Sírta. Ők ott álltak az oltár előtt, én ültem a templompadban, és sírtam... A végzés után eleinte nem törődött velem senki. Egy hónap eltelté után hívatott a püspök úr

segítettem be. Volt egy konferencia, ahol a veszprémi lelkész is ott volt. Megtudta, hogy szabadúszó vagyok, és megkérte a püspököt, hogy helyezzen oda segédlelkésznek. Ott azonban nem sokkal később az történt, hogy lebontották a paplakot, az állam átrendezte a templom környékét. Másutt kellett parókiát keresni, de segédlelkési lakás már nem került a pénzből, amit az állam az elvesztett paplakért fizetett. Megint hazamentem Cellbe. Ezután hívatott a püspök, hogy önállóan elhelyez Csöglére és a filiáiba, ha vállalom. Elődöm volt Fabiny Tibor, Reuss András, a „nagyok”, utánuk jöttem én. Egy idő után közölték: lelkésszé szentelnek. Így került sor 1972-ben az ordinációmra. Maradtam Csöglén, és megkaptam a szomszéd Marcalgerylyit is mint anyagyülekezetet és a filiákat.

– Mivel bátorítaná a mai fiatal lányokat, akik a lelkési pályát választják?

– Meg se álljanak, abba ne hagyják, ha az Úristen szolgálata az elhatározásuk, bármilyen nehézséggel kell is szembenézni! Én paplakot építettem, templomot renováltam, nem is egyet... három templomot, két imaházat, fölépítettem egy új paplakot – volt mit csinálnom.

– Melyik az élete igéje?

– Mindig Luther énekénél, a zoltárátirat *Erős vár a mi Istenünkél* kötöttem ki. Az Úristen nekem az erős váram. Ady Endre versét idézem: „Ő járt, az Isten, járt előttem, / Kivonta kardját, megelőzött.” Akármivel küzdöttem az életben, ő, az Úristen mindig ott volt.

■ S.-K. D.

A kitüntetettek: Lackner Pál igazgató és Zászkaliczky Zsuzsanna igazgatóhelyettes az Evangélikus Országos Gyűjtemény képviselőjében vette át a Prónay-díjat, középen Kovács Etelka lelkész az Ordass-díjjal

– Mit jelent az ön számára az Evangélikus Országos Gyűjtemény?

– Elsősorban otthonosságot. Nekem ez az első munkahelyem. Az egyetem után a dr. Fabiny Tibor igazgatta Evangélikus Országos Múzeumban kezdtem dolgozni, s most is itt vagyok. Immár három szál fűz ide: a szakmai elköteleződés, az evangélikus identitás és sok baráti, szakmai kapcsolat.

■ S.-K. D.

[Ottlyk Ernő – a szerk.], mert az *Evangélikus Életben* gyakran megjelent a kérdés: „Hova tették az egy nőt?” A végzetek között ott voltam, de az ugye nem jelent meg az újságban, hogy hova helyeztek. Ekkor férfiakat a püspök már nem tudott szolgálatba adni, az igények viszont egyre jobban erősödtek, így végül Debrecenbe helyeztek. Három és fél év után hazafelé, Celldömölk felé vágytam. Egy hónapig megint állás nélkül voltam. Ez idő alatt a celli gyülekezetben

FOTÓ: KALOCSAI RICHÁRD

Kovács Etelkáról portrét közlünk az Evangélikus Élet 2022/25–26., július 3–10-i számában.

Cél a talpon maradás

Hétszázötvenmillió forint gyülekezeti energetikai beruházásokra – ülésezett az országos presbitérium

Takarékos, de hatékony működést szorgalmaz, és ennek érdekében a források átcsoportosítását javasolja a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Presbitériuma. A gyülekezetek energetikai beruházásainak támogatására a jövő évi költségvetésben hétszázötvenmillió forintot különítettek el a testület november 10-i ülésén. Az alkalomról a levezető elnök, Fabiny Tamás elnök-püspök adott tájékoztatást.

A nyitóáhitatot Laborczy Géza országos presbiter tartotta. Az országos presbitérium jelen munkáját döntő mértékben meghatározza az ország gazdasági és energetikai helyzetéhez való alkalmazkodás. Minderre tekintettel a testület pályázatot ír ki gyülekezeti energetikai beruházások támogatására. Az előzetes felmérésre ötvenhat igénylés érkezett. Az előzetes kalkuláció alapján az országos presbitérium elkülönített erre a célra hétszázötvenmillió forintot. A pályázat kiírása után minden gyülekezetnek előzetes igénybejelentés nélkül is lehetőség nyílik pályázni; ehhez energiatanúsítvány és energiakonceptió mellékelésére is szükség lesz. Az elbírálás pontozásos rendszer alapján fog történni.

A 2023. évi költségvetés összeállításánál is elsődleges szempont a gyüleke-

zetek és az intézmények gazdasági talpon maradásának segítése. A cél a takarékos, de hatékony működés, amelynek érdekében a források átcsoportosítása szükséges. Az országos presbitérium tagjai a költségvetést ennek értelmében javasolják zsinati tárgyalásra és elfogadásra.

Az oktatási témák között a testület megválasztotta – Trajtlerné Erdélyi Csilla személyében – a Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda új vezetőjét. Emellett elfogadta az illetékes testületek döntését az oktatásiintézmény-vezetők teljesítményértékeléséről, valamint döntött a Péterfy-díj odaítéléséről.

A diakóniai ügyek között tájékoztatás hangzott el a Bolla Árpád Szeretetszolgálat helyzetéről, valamint egyházunk diakóniai stratégiájáról.

Az országos presbiteriek elfogadták az énekeskönyv megújításával foglalkozó szerkesztőbizottság 2022. évi beszámolóját, amelynek központi eleme az értékmegőrzés, az evangélikus lelkiség és tanítás fejlesztése énekeken keresztül, az ökumenikus kapcsolatok erősítése, a liturgiai megosztottság csökkentése.

A további beszámolók sorában Szidoly Roland, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának referense tájékoztatást adott a 2023-as „konfirmáció és elköteleződés éve” koncepciójáról, amelyet a bizottság egyhangúlag elfogadott. Krámer György, az országos iroda igazgatója beszámolt a lelkészutánpótlásról szóló korábbi határozat végrehajtásáról.

Amint közismert, nemrég járt egyházunkban Panti Filibus Musa, a Lutheránus Világszövetség elnöke, a Nigériai Evangélikus Egyház érseke. Ő azt kezdeményezte, hogy egyházaink lépjenek testvéregyházi kapcsolatra. Az országos presbitérium megismerte és örömmel elfogadta az együttműködési koncepciót, amely a következő zsinati ülés elé kerül. ■

Evangelikus gimnáziumok ismét a legjobbak között

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium vezet az egyházi középiskolák rangsorát a Heti Világgazdaság Középiskolák 2023 – A 100 legjobb gimnázium című kiadványában. A dobogón két másik budapesti intézmény, a Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium, illetve a Baár–Madas Református Gimnázium végzett. Az ország száz legjobb középiskolája között találjuk még a soproni Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégiumot is.

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium az összes intézményt figyelembe véve a középiskolák százas listájának tizenharmadik helyén áll. A rangsor kilencvenegyedik helyén a patinás soproni intézmény, a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium

szerepel. A száz legjobb gimnáziumnak egyébként mintegy húsz százaléka tartozik az egyházi fenntartású intézmények közé.

A Deák Téri Evangélikus Gimnázium két évvel ezelőtt is a legjobb egyházi fenntartású iskola lett a HVG rang-

sora alapján. Az intézmény igazgatója, Gadóné Kézdy Edit akkor az *Evangélikus Életnek* nyilatkozva úgy fogalmazott: „Természetesen büszkék vagyunk az eredményeinkre, de jó, hogy egyházunkban kifejezetten törekszünk arra, hogy iskoláinkat sokféle szempont szerint értékeljük, ne egyetlen rangsorba állítsuk. Hozzáadott érték, közösségépítés, a tanulók megtartása, hitélet, a sajátos nevelési igényű gyerekek szakszerű nevelése – ezek lehetnek további szempontok, amelyek egy iskola értékét mérik.”

Forrás: Evangélikus.hu

Új módszerekkel is a keresztyény nevelés szolgálatában

Erdészné Nagy Éva vehette át az idei Péterfy Sándor-díjat

Egyházunk ez évben is átadta a Péterfy Sándor-díjat. Az idei kitüntetett Erdészné Nagy Éva, a budapesti Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola igazgatója. Az elismerést november 23-án, a hagyományoknak megfelelően a köznevelési intézmények vezetői és iskolalelkészei számára rendezett konferencián nyújtották át Balatonszárszón, az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban.

A díjat a Magyarországi Evangélikus Egyház Nevelési és Oktatási Bizottságának javaslatára az országos presbitérium az evangélikus köznevelési rendszerben és rendszerért végzett kiváló szakmai és intézményvezetői munkája elismeréseként adományozta Erdészné Nagy Évának. A várpalotai, katolikus családból származó pedagógus több mint három évtizede él családjával Rákosmentén, és dolgozik abban az intézményben, amely 2012-ben került az evangélikus egyház fenntartásába.

Harmincegy évnyi intézményvezetői munkája alatt az iskola folyamatosan változott, fejlődött. A kezdeti, tizenhárom tanteremmel és egy tornaszobával induló épület ma tizenhat tanteremből, öt szaktanteremből, négy csoportszobából, tanonyházból, könyvtárból áll. Kész tervek állnak rendelkezésre a további fejlesztésekre, modernizálásra, funkcionálisabb működésre.

Az intézményvezető kiemelt figyelmet fordít a képzőművészeti és a keresztyén nevelésre; támogatja az új pedagógiai módszerek megjelenését a színvonalas nevelés-oktatás érdekében. Vezetése alatt lett az iskola több minősített cím birtokosa, többek között örökös ökoiskola, illetve akkreditált kiváló tehetségpont.

Varga Márta, az országos iroda nevelési és oktatási osztályának vezetője a laudációjában kiemelte: az igazgató nő szakmai igényességgel és partnerközpontúan végzett munkája során egységben értelmezi az oktatást és a nevelést. Idézte a kitüntetett munkatársait, akik szerint a Podmaniczky-intézményben az irányítása alatt dolgozni azt is jelenti, hogy a mindennapokra jellemző a békeség, az igényesség, a kiszámíthatóság és az egymásra figyelés.

Erdészné Nagy Éva felnőttként választotta az evangélikus közösséget, a rákoskeresztúri evangélikus gyülekezet aktív tagja. Nyíltan vállalja – mind a szü-

kollégákhoz való viszonyulás adja. A protestáns egyházakban a lelkész »testvéreimként« szólítja meg a híveket, jelezve, hogy Isten családjában ő is csupán egy az Atya gyermekei közül. Így látom a saját igazgatói pozíciómat is. Én egy vagyok a többiek közül, csak más a feladatom és a felelősségem a munkamegosztásban. Nekem kell vezetnem, de ez nem azt jelenti, hogy felettük állok, avagy távol tőlük...”

FOTÓ: EVANGÉLIKUS NEVELÉS

Erdészné Nagy Éva igazgató kezében a Péterfy-díja, mellette podmaniczky munkatársa, B. Pintér Márta iskolalelkész

lők, mind munkatársai előtt – Istenbe tett bizalmát. Az iskolai imaközösségben, valamint keresztyén programok, családi istentiszteletek szervezésében kezdeményező szerepet tölt be, elkötelezetten dolgozik azon, hogy az iskola és a gyülekezet kapcsolata erősödjön.

2020-ban megkapta a Rákoskeresztúrt díjat. Az *Evangélikus Élet* számára adott interjúban így vallott: „A jó vezető demokratikus módon, de határozott döntéseket hozva kell, hogy irányítson. A vezetés keresztyén jellegét inkább a

Erdészné Nagy Évát nemcsak a „Podiban”, de az evangélikus intézményvezetők közösségében is a közvetlenség és a testvéri odafigyelés jellemzi. Ezt tükrözte a díjazott személyének bejelentését követő ünneplés, a taps és a gratulációk sora is.

A díj névadója „a tanítók atyja”; az evangélikus Péterfy Sándor (1841–1913) mint elemi iskolai tanító, majd igazgató, tanítónőképző intézeti tanár, pedagógiai író is szolgálta a nevelés-oktatás ügyét.

Forrás: Evangélikus Nevelés

FOTÓK: A FRIEDENSBROT E. V. FACEBOOK-OLDALA

FOTÓK: DE.WIKIPEDIA.ORG

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK - FOTO: FRIEDENSBROT.EU

Lázár Zsolt *esperes*
Nyugat-békési Evangélikus Egyházmegye

Boldogok a béketeremtők

Miként tudunk a béke eszközévé lenni? Hogyan tudunk békét teremteni? Amikor a háború a közvetlen környezetünkben dül, és bármikor eszkalálódhat, akkor lelkeszként is azon gondolkodom: mit tehetek én, hogy béke legyen? Hogyan küzdhetünk valójában a békéért?

Néhány hete egy nagyszabású békekonferencián vettem részt Szlovéniában. Már a kezdeményezés története is nagyon tanulságos. Berlinben, a Bernauer Strasse 4. szám alatt 1892-ben építették fel a Versöhnungskirchét (a Megbékélés templomát), amely a húszezer lelkes evangélikus gyülekezet otthona lett. A második világháború alatt súlyosan megrongálódott a templom, de 1950-re felújították, és újraindult az élet a gyülekezetben. 1961-ben azonban éppen a templom mellett építették fel a berlini falat. Így a lelki otthon a gyülekezet számára megközelíthetlenné vált, hiszen az úgynevezett halálsávba került az épület: aki ide belépett, azt lelőtték.

Hogy senki se akarjon még véletlenül sem a templom közelébe menni, 1985. január 22-én felrobbantották, majd hat nappal később a tornyot is lerombolták. A berlini evangélikusok úgy érezték, hogy örökre véget ért egy korszak. A Megbékélés templomával együtt a béke reménye is rommá lett.

1989-ben azonban megnyílt a fal, a két Berlin rövide-sen egyesült, és az egyház is visszakapta a templom helyét. A sokat próbált maradék gyülekezet ezután Manfred Fischer lelkész vezetésével felépítette a Megbékélés kápolniját a lerombolt templom alapjaira. A gyülekezeti élet új központját 2000. november 9-én avatták fel, s azóta ismét rendszeres szolgálatokat tartanak itt; a közösség is újjáéledt.

A gyülekezet lelkésze 2005-től kezdve rozst vetett a templom körül, az egykor halálsáv területén. Ebből a rozsból liszt készült, abból pedig kenyeret sütöttek. Így élték meg az új reménységet az új termés betakarításával. Ahol halál volt, most élet és remény terem.

Gibfried Schrenk és felesége megismerte ezt a szép hagyományt, és arra gondoltak, hogy létrehoznak egy nemzetközi szervezetet, amelynek központjában a templom körül rozs és a béke lenne. Így indult a PeaceBread Association [Békekenyér-szövetség – a szerk.] Berlin megalapítása. 2012-ben keresték meg Fischer lelkészt, hogy legyen a nemzetközi hálózat elnöke.

2013-ban a templom körül termelt rozst Fischer lelkész-szel elküldték tizenegy olyan – közép-, illetve délkelet-európai – országba, amelyek 1989 óta csatlakoztak az Európai

Unióhoz. A fogadó településeket – az országok történelmi jelentőségű, szimbolikus helyein – pedig arra kérték, vessék el ők is a gabonát. 2014-ben, a berlini fal leomlásának huszonötödik évfordulója alkalmából a részt vevő országokból visszaküldték a rozstermést Berlinbe. Sajnos Fischer lelkész az indulás évében elhunyt, már nem élhette meg, hogy a fal lebontásának harmincadik évfordulóján megrendezték az általa indított békekenyér-mozgalom első európai találkozóját.

Az „évfordulós rozst” összekeverik a Berlinben természetessé, megőrlik, és közös európai „békekenyeret”, „FriedensBrotot” készítenek.

Azóta minden évben találkoznak ezek az országok, a politikai vezetők mellett a civilek és az egyházak képviselői is meghívást kapnak. Ilyen ünnepséget tartottak most a szlovéniai Novo Mestóban.

Szarvasról ketten vettünk részt ezen a találkozón: Jancsó Mihály békenagykövet, tudományos munkatárs és én, evangélikus esperesként. Az alkalmon az országok képviselői megfogalmazzák, hogy mit jelent számukra a mozgalom, és miként próbálnak a békéért munkálkodni. Igyekeznek felvázolni, hogyan próbálják a mezőgazdaság világát a fiatalok számára is elérhetővé vagy éppen vonzóbbá tenni. Idén – érthető okokból – a találkozó középpontjában az ukrajnai háború állt. A háború, amely veszélyezteti a globális élelmezésbiztonságot, ezért a régió országainak és Magyarországnak közös felelőssége a segítségnyújtás.

Hol van a mi személyes felelősségünk? Mi mit teszünk otthonunkban? Mit tehet egy gyülekezet? Egy lelkész? Egy gyülekezeti tag? Manfred Fischer néhai lelkész és Gibfried Schrenk a feleségével együtt a közvetlen környezetükben tettek a békéért.

A béketeremtést, a békemissziót mi is az otthonunkban tudjuk elkezdni. Úgy, hogy megértjük a saját felelősségünket. Nem vesszük be a ránk zúdított hazugságmaszlagot, bárki is csomagolta be. Nem gyűlölködünk, hanem hiszünk az imádság erejében! Hiszünk abban, hogy – ha másként nem – az imádság erejével igenis tudunk békét teremteni. Részesei lehetünk az új kezdetnek.

A béke törekvéségét mindaddig nem érzi az ember, amíg közvetlen környezete nem lesz a háborúság áldozatává. Ez az advent gyülekezeteinkben is szóljon a békéről, a megbékélésről. Imádkozzunk Istenhez minden alkalmunkon, hogy legyen béke, legyen béke már! ■

Határtalanul evangélikus

Lélekkel telítődő programok – Tölgyesi Ágnes „ügye” a külföldi magyar közösségek szolgálata

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház budapesti Üllői úti országos székházában szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Tölgyesi Ágnes koordinátorként a külföldi magyarsággal kapcsolatos ügyekért felelős az ökumenikus és külügyi osztályon.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– **Gyermekek mellől került az országos irodába. Hogyan?**

– Négygyermekes édesanyaként sokáig otthon voltam. Ez idő alatt önkéntes munkában és a gyülekezeti szolgálatban vettem részt. Az Esztergomi Evangélikus Egyházközségnél a helyzetemből adódóan elsősorban gyermekfoglalkozásokban, karácsonyi műsorokban, bábfesztiválokban működtem közre. Ez le is kötötte a családon kívüli energiáimat. Később a gyermekvédelem területén helyezkedtem el: az esztergomi családsegítő szolgálatnál iskolás korú gyermekek oktatási anyagait állítottam össze, programokat szerveztem számukra, illetve „jelzőrendszeri” funkciót is betöltöttem az iskola és a szakszolgálatok között. Nem gondoltam arra, hogy területet váltsak, de ahogy nőttek a gyermekeim, egyfajta útkeresés alakult ki bennem. Ebben a keresésben találtam rá a külügyi osztály álláshirdetésére az interneten. 2019 szeptembere óta dolgozom az országos irodán.

– **Ezek a falak már akkor sem voltak ismeretlenek az ön számára...**

– Amikor még idősök otthona is működött az épületben, akkor nagyon sokat látogattam itt a nagyapámat, Józsa Mártont [1917–2000; *evangélikus lelkész, nevéhez fűződik a síófoki templom felépítése – a szerk.*]. Ez volt az utolsó szolgálati helye. Később bábképzésre jöttem ide. Akkor rácsodálkoztam, hogy milyen szépen, igényesen, igazi közösségi térré formálva újjították fel az épületet.

– **Mit takar a munkaköre, mivel foglalkozik a külföldi magyarság koordinátora?**

– Munkám jelentős része a külföldi magyar közösségek gyarapodását szolgáló állami diaszpóratámogatás köré épül. A támogatások révén sok közösségi tér újult meg, és számtalan program megvalósulásához tudtunk hozzájárulni. Hiszünk abban, és tapasztaljuk is, hogy ezek a terek és programok olyan tartalommal és lélekkel telítődnek, amelyek valóban megerősítik a külföldi közösségeket. A támogatások előkészítése, egyeztetése, az elszámolásokkal kapcsolatos ügyintézés és a rendszeres

kapcsolattartás a feladatom, valamint a Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület évenkénti konferenciájának előkészítése, lebonyolítása, háttéranyagok kidolgozása is hozzám tartozik. A nyugati diaszpórában az évtizedek alatt összegyűlt nagyon sok iratanyag; a Magyarországi Evangélikus Egyház részéről igyekszünk ezeknek az egyháztörténetileg és kultúrtörténetileg egyaránt fontos archívumoknak a megőrzésében, digitalizálásában, kutathatóvá tételében közreműködni. Természetesen nem egyedül végzem a felsorolt feladatokat. A külügyi osztályon mindössze négyen dolgozunk, tudunk egymás munkájáról. Ők nagyon fontos, támogató hátteret jelentenek számomra.

– **Mi jellemzi a külföldi evangélikus közösségeket?**

– Különböző a történelmi hátterük az elcsatolt területek magyar evangélikus gyülekezeteinek és a diaszpóra magyar protestáns gyülekezeteinek, de bárhol legyenek is ezek a közösségek, azt mindenképpen nagyon láthatóvá teszik, hogy az anyanyelv, a magyarság megőrzése és a hit megtartása szorosan összefügg. Ennek hátterében sok odaszánás és szolgálat van. Mindenhol fontos kérdés, hogy miként lehet ezeket a közösségeket megőrizni, megerősíteni, és hogyan lehet a fiatalabb generációkat odaszeretni.

– **Mit jelent az ön számára ez a szolgálat?**

– Gyermekeként nagyon sok szolgáló emberrel voltam körülveve. Már akkor azt gondoltam, hogy az lehet igazán boldog, aki valamilyen formában szolgálatot végez. Az én életemben is egyre fontosabb kérdéssé vált, hogy mi lehet az én „ügyem”. Az országos irodán úgy érzem, hogy pont erre találtam rá. Ez a munka nemcsak inspirál, hanem a képességeimet is „igénybe veszi”. Itt olyan evangélikus közösségekben lehetek, ahol nemcsak jó ügyért dolgozunk, hanem bízunk és számítunk is egymásra. Ez a munka áthatja az életemet.

■ G. Á.

Ádventi türelem

Jak 5,7–11

A türelem rózsát terem, mondották vala a régiek. De voltak még régebbiek, akik azt mondták vala: „*Legyetek tehát türelemmel...*” Mert a türelem nem játék, a türelem sokszor maga a hozzáállás az élethez. Megtapasztalva az utóbbi évek és a jelen kríziseit, okkal érezhetjük úgy: világméretű türelemjáték kellős közepén létezünk. Várjuk a kiutat türelmesen vagy igencsak türelmetlenül. És ekkor, igen, ekkor szólít meg minket a jakabi igeszakasz nyitánya: „*Legyetek tehát türelemmel...*” Leszünk. Vagyunk. Igyekszünk azok lenni.

Sőt az ádventi időszakban nemcsak úgy általában vagyunk türelmesek, toleránsak, de türelmünknek, várakozásunknak konkrét célja van: „*Legyetek tehát türelemmel, testvéreim, az Úr eljöveteleig.*” E mondat, jól tudjuk, konkrét lenyomat az első gyülekezeteknek az úgynevezett parúziavárassal való küzdelméről. Hitték, vallották, vágyakoztak rá, mi több, azt is írhatnánk anakronisztikusan: ádventi tűzzel a szívükben várták, hogy Krisztus még az ő életükben eljön. Nem majd egyszer, sok-sok ezer év múlva, hanem hamarosan. Holnap vagy a jövő héten vagy egy hónap múlva vagy jövőre. De belátható időn belül. Jakab gyülekezete ebben élt: feszültséggel és feltehetőleg türelmetlenül. Ezért inti Jakab őket türelemre. Az Úr eljöveteleig. Addig mindenképpen.

Ne kapkodjatok! Ne keseredjétek el, hogy a gazdagok elnyomnak titeket! Ne adjátok meg magatokat, ne adjátok el a lelketeket, ha üldöznek titeket, mert az Úr jön. Közel van. Krisztus jön. Várjatok, ahogyan a földművelő, aki képes türelmesen várni. Várja a föld drága gyümölcsét, amíg az korai és késői esőt kap. A türelem rózsát terem, a föld drága gyümölcsöt, de igen, kell az a bizonyos eső, az a bizonyos égi áldás.

Micsoda retorikai bravúr, micsoda teológiai mélység a türelem sokszínűségéről! Merthogy miről is van itt szó? Arról, hogy a türelemnek tétje van. Az ítélet. Ami felszabadító annak, aki képes ama szent várakozásra, de szorongást jelent annak, aki türelmetlen, és mindent

most akar, és nem képes elfogadni a körülötte élőket úgy, ahogy vannak. Jakab azonban nem áll meg itt, magasabbra teszi a léceket. Nemcsak a panaszkodástól óvja olvasóit, de arra is kéri őket, hogy vegyenek példát a prófétáktól a szenvedésben és a türelemben egyaránt.

Próféták és Jób. Akik értették az idők szavát. Sőt ami még fontosabb: értették az Úr szavát. Akik az Úr nevében szóltak, és az Isten velük volt. Jakab őket állítja a gyülekezet elé mintaként. A türelmese-

De ettől még: érzek az Úr. A velünk vándorló, velünk szenvedő, velünk türelmes Úr. Aki nem hagyott el, és nem hagy el ma sem. Velünk az Isten. Immánuel. Velünk van az Érkezőben, a betlehemi Gyermekekben. „... mert igen irgalmas és könyörületes az Úr.”

Nagyon megszerettem Jakab levelét az utóbbi években. Érthető képekkel, nagyon tiszta tanítással tárja elénk, hogy a hitünkben mi minden kellene, hogy fakadjon. Olyan helyzetben szólal meg Jakab,

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: MARCUS GANAHL / UNSPLASH.COM

ket. Az állhatatosakat. Akik képesek voltak a szenvedésben is hittel tekinteni a jövő felé. Akik a legnagyobb mélységben is vallották a szoltárossal együtt: irgalmas és könyörületes az Úr.

Óriási ajándék az ádventi időszakban ez az igeszakasz. Reményt ad, hogy van tovább. Szent türelemre int, hogy van holnap, és hogy Krisztus egyszer visszajön. Arra tanít, hogy addig is vegyük komolyan: van miért felkelni reggelente, van célja a várakozásnak. Van célja az ideai ádventi várakozásunknak is, amikor látszólag sok minden elúszott az ádventi kellékekből. Amikor minden más, mint tavaly, és persze mindenki is más, mint tavaly.

amely bővelkedik a megpróbáltatásokban és kísértésekben. Éppen, mint ma. Jakab mégis öröme, állhatatosságra, bölcseségre, bízó imára és az Isten szabadító igéjére adott hűségű válasza buzdít. A jelenünk drámái közepette is. Szent türelemre hív meg, amely nemcsak rózsát teremhet, de békességet is, sőt vigasztalást is.

Érkezik az Úr. Az Immánuel. Akiben az Ige testté lett, akiben a szeretet kiteljesedett, akiben a türelem célhoz ért. Mert a türelem megérkezés is. Az Élethez. Aki felsírt. Azon a bizonyos betlehemi éjszakán. Megszületett. Mert igen irgalmas és könyörületes az Úr. Hála legyen kimondhatatlan, felfoghatatlan, megérthetetlen, türelmes jóságáért.

■ GÁNC S TAMÁS

Koncertvirtuózból improvizátor

César Franck, a 20. századi orgonazene megalapozója

Decemberben újabb fontos zenetörténeti évfordulóról emlékeznek meg a Cantate rovat: kétszáz éve született César Franck, a 19. század második felének egyik legjelentősebb francia zeneszerzője, tanára és orgonistája.

Liège-ben született 1822. december 10-én német édesanyától; német-belga származású édesapja őt és Joseph nevű testvérét a koncertező zongoristapálya felé irányította. Az első belgumi zenei tanulmányok után a család Párizsba költözött. Franck ott először Anton Reicha magánóráira járt – a kor híres, Prágából származó zene tanára Liszt Ferencet és Hector Berliozt is oktatta –, majd 1838–1842 között a Conservatoire-ban tanult François Benoist-nál. Egy anekdota szerint, amikor Franck orgonistaként diplomázott, nem ötöst kapott, csak négyest. Az improvizációs vizsga során két olyan témát kombinált, amelyek két külön feladat részét képezték, és a zsűri ezt vagy nem vette észre, vagy túl hosszúnak találta az eredményt.

Franck a tanulmányainak végzetével rövid időre visszatért Belgiumba, de 1844-ben végleg Párizsban telepedett le. Úgy döntött, hogy feladja koncertvirtuóz-karrierjét; ez a döntése feszültté tette kapcsolatát apjával. 1846-tól több templomban is működött. 1859-ben lett az újonnan felszentelt Szent Klotild- (Sainte-Clotilde) bazilika orgonistája, melyben éppen akkor készült el a híres francia orgonaépítőnek, Aristide Cavaillé-Collnak a hangszere. Franck itt hívta fel magára a figyelmet improvizatív tehetségével.

1872-ben Benoist utódjaként lett a Conservatoire orgonaprofesszora, tanítványa volt többek között Ernest Chausson és Louis Vierne (improvizációs óráit rövid ideig Claude Debussy is látogatta).

1890-ben súlyos balesetet szenvedett, elütötte egy lovas omnibusz. Né-

hány hónapra rá komplikáció lépett fel, és Franck 1890. november 8-án mellhártyagyulladásban elhunyt. A Montparnasse temetőben nyugszik.

JEANNE RONGIER: CÉSAR FRANCK A PÁRIZSI SZENT KLOTILD-BAZILIKA ORGONÁJÁNAK JÁTSSZÓSZTALÁNÁL (1885)

Franckban testesül meg a francia zene céltudatos közeledése a tisztán hangszeres művészethez. Harmóniakezelésével, merész kromatikájával olyan sajátos zenei nyelvet teremtett, amely minden ízében az improvizátorként is híres zeneszerző-orgonista stílusára támaszkodik.

Műveire jellemző egyfajta ciklikus forma. Ilyen módon formál egységet több tételből, melyben a mű főtémái egy kezdőmotívumból fejlődnek ki. A zenei főtémák, bár végig kapcsolódnak egymáshoz, egy végső vonulatban kapnak összefoglalást. Zenéjén érezhető Liszt Ferenc és Richard Wagner hatása.

Kompozícióiban előszeretettel alkalmaz gyakori, könnyed modulációkat (más hangnembe való áttéréseket). Jellemzően ezek a modulációs szekvenciák, melyeket váltó akkorddal vagy egy dallamfrázis változtatásával ér el, végül harmóniailag távoli hangnemekbe érkeznek meg. Modulálni! Folyton modulálni! – ez volt tanítványaihoz intézett leggyakoribb instrukciója.

Orgonaműveivel megteremtette a francia szimfonikus orgonastílus alapjait. Különösen a *Nagy szimfonikus darab* jelölte ki az utat az olyan orgonisták felé, mint Charles-Marie Widor, Louis Vierne és Marcel Dupré. A *Prelűd, fuga és variáció*, valamint az élete utolsó évében komponált *Három korál* (E-dúr, h-moll, a-moll) is gyakran szerepel koncertek műsorán.

De a rendszeres istentiszteleti szolgálatot végző, „egyszerű” orgonistákra is figyelt: *L'Organiste* (Az orgonista) címmel két kötetben jelentek meg rövid darabjai, melyek közül a mi kántoraink leginkább a *D-dúr Sortie*-t ismerik.

Franck legnépszerűbb művei közé tartozik a *Panis angelicus* motetta, az A-dúr hegedű-zongora szonáta és a d-moll szimfónia. Ez utóbbi a fiatalabb francia zeneszerző-generáció csodálatát vívta ki. Ennek a kompozíciónak köszönhető a francia szimfonikus tradíció hanyatlás utáni megújulása.

A Sainte-Clotilde orgonájához elválaszthatatlanul kötődő César Franck a 19. század második fele francia zenei életének egyik legnagyobb alakja. Liszt Ferenc szerint Bach óta senki nem írt olyan színvonalú orgonaműveket, mint ő. Munkássága különösen a francia orgonamuzsika nyelvének megújításához járult hozzá, ezáltal ő a modern, 20. századi orgonazene megalapozója.

■ ECSEDI ZSUZSA

Öntudat és nyitottság Kiskőrösön

Folyamatosan figyelve és lendülettel építkeznek az Alföldön

Petőfi Sándor szülővárosának lutheránusai bár többségben vannak a Bács-Kiskun megyei városban, mégsem dőlhetnek hátra, mondván, minden okuk megvan az elégedettségre. A különlegesen szép evangélikus templomban és a Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Technikumban is folyamatos, kreatív munka zajlik, hogy a városalapító evangélikusok mai utódai valóban hitüket megélő, erős közösséget alkossanak.

Kiskőrös városát a török hódoltság után, 1718-ban a Wattyay földbirtokos család pomázi ága alapította. A nagyrészt elpusztult lakosság helyébe és pótlására hétszáz felvidéki, szlovák ajkú, evangélikus vallású családot telepítettek be Nyitra, Nógrád, Hont vármegyékből – olvashatjuk a kezdeteket a gyülekezeti honlapon.

A Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze, Kecskeméti Pál tősgyökeres kiskőrösiként azonban elárulja: a gyülekezet összetétele az elmúlt évtizedekben teljesen megváltozott, a szlovák

kegyesség végérvényesen eltűnőben van. „Csermák néni az egyetlen, aki a maga és sokunk öröme az ünnepi alkalmakkor még felveszi a népviseletet.”

LUTHERÁNUS TÖBBSÉG

„A változás ugyanakkor fiatalodást hozott, megfiatalodott a presbitérium is a legutóbbi választáskor” – emeli ki az igazgató lelkész. Bács-Kiskun megyének ez a része „evangélikus fészek”. Kiskőrös jó kapcsolatot ápol a szomszédos Soltvadkert-i Evangélikus Egyházközséggel –

ennek ékes példái a presbiteri találkozók is. A házigazda tisztét évenként cserélik, de a programnak mindig része az áhítat, a közös beszélgetés, szeretetvendégség, borkóstoló.

„Tervben van, hogy az ifisek is kéthavonként találkoznának egymással” – ezt már Arató János Lóránd megválasztott lelkész mondja lapunknak. De milyenek a kiskőrösi evangélikusok? – kérdezzük. „Két dolgot figyeltem meg eddigi szolgálatom alatt. Az öntudatosságot, azt, hogy a helyiek büszkéek az evangélikus identitásukra, hiszen tudják, hogy az evangélikusok városalapítók is egyben. Illetve jó érzés volt megtapasztalni a nyitottságot: ezt nemcsak a gyülekezet »kemény magja« vagy az előjárók, hanem mindenki részéről lehet érezni ebben a közösségben és a városban is.” ►

A 2020 augusztusában kiskőrösi lelkésznek választott Arató János Lóránd a feleségével, a szintén lelképásztor Arató Eszterrel Somogy megyéből, a szórványokban bővelkedő Tab és Környéke Evangélikus Egyházközségből került az Alföldre. Örömmel vették az itteni kihívásokat, hiszen egy nagy, sokszínű gyülekezetben sokrétű a szolgálat. A helyi gyülekezeti és iskolai munka mellett a külvárosként számontartott Erdőtelek, valamint Tabdi, Kecel és a Jó Pásztor Evangélikus Szeretetotthon is a szolgálati területükhöz tartozik. A gyülekezetben az igazgató lelkészen és az Arató házaspáron kívül Luptákné Hanvay Mária másodlelkész szolgál, így az intézményi lelkészekkel együtt öten gondozzák a kiskőrösi híveket.

A közel tizennégyezer fős város lutheránus többségű. A lelkészek abban bíznak, hogy az idei népszámlálás eredményei is ezt fogják majd alátámasztani friss számokkal. „Kiskőrös különlegessége, hogy az evangélikusság itt érezhető, része az evangélikusság az emberek identitásának. Néha meg is lepődnek a helyiek, mikor kiderül, hogy mi azért alapvetően kicsi történelmi egyház vagyunk a kétszázézer körüli tagunkkal” – magyarázza Pethő-Szűcs Mária, a kiskőrösi evangélikus oktatási intézmény (KEVI) általános iskolájának iskolalelkésze.

„Kifejezetten örömteli volt számomra megtapasztalni azt a pezsgő életet, ami a kiskőrösi gyülekezetet jellemzi” – tekint vissza itteni szolgálatának kezdetére Arató János Lóránd. Az óvodásoktól az idő-

sekig mindenkit igyekeznek megszólítani. A klasszikus bibliaórák – Lupták György nyugalmazott esperesnek, a gyülekezet korábbi lelkészének a vezetésével – és a vasárnapi istentiszteletek mellett családi istentiszteletek is várják a híveket. Erre bár eljönnek a gyülekezeti tagok is, de még nagyobb örömmel és lelkesedéssel a KEVI tanárai és diákjai.

Egy másik különleges, sokak által kedvelt alkalom a minden hónap második vasárnapján tartott gyertyafényes, énekes Taizé-istentisztelet. Ilyenkor alkalmi zenekar is összeáll. Luptákné Hanvay Mária másodlelkész csellóval, Kecskeméti Pál és Arató János Lóránd gitárral, Suba Marcell – az egyik presbiter gyermeke – zongorajátékkal szolgál.

AMIKOR A GYEREK HÍVJA A SZÜLŐT

Kiskőrösön két általános iskola – az evangélikus és az állami – közül választhatnak a helyiek. Aki az egyházat választja, az szabadon dönt erről, az iskola értékrendje, az infrastruktúrája vagy a tanári kar miatt. Azt is megtudjuk, hogy jó híre van az evangélikus iskolának a városban. Ami

a hitoktatást illeti, az evangélikus mellett római katolikus, református és kiségyházi – ezt a baptista és a pünkösdi gyülekezet viszi együtt – hittant is választhatnak a diákok.

„Hála Istennek, a kötelező hittannak nálunk pozitív hozadéka lett, mivel Kiskőrösön az evangélikus óvoda gyermekei szolgálnak a gyülekezeti alkalmakon, az anyák napi ünnepen, az idősek napján és még sok más alkalommal. A kicsik, az általános iskolások örömmel várják a családi istentiszteleteket is” – meséli Arató lelkész. De olyan is mesés – tudjuk meg –, hogy a kisgyermek maga hívja a különböző felekezeti szüleit a karácsonyi evangélikus istentiszteletre, mert számára fontos, hogy jelen legyenek.

Ezt erősíti meg Pethő-Szűcs Mária is: az egyik kis tanítványa a lelkészintézetet kérte meg, hogy győzze meg a nem hívó apukát, jöjjön el ő is a vasárnapi családi istentiszteletre, amelyet mindig kis agapé követ. A lelkészintézet hozzászól: számára az az igazán pozitív visszajelzés, amikor nem kötelező jelleggel hirdet meg egy-egy gyülekezeti vagy templomi alkalmat, és arra eljönnek a diákok, akár a szülőikkel is.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Mint mondja: „Az óvodásokat és a kisiskolásokat tényleg könnyen be tudjuk vonni, de a felsősökkel már nehezebb. Számomra kihívás, hogy be tudom-e vonni a tizenéveseket is a szolgálatba az istentiszteleten. Én magam is meglepődtem, amikor egy számomra aprónak tűnő feladatnak – például amikor egy táblát kellett a magasba tartani egy játék alatt – megőrült egy tinédzser. Azt érzem, hogy nekünk, lelkészeknek még nagyon meg kell tanulnunk a különböző korosztályokat megszólító feladatokat és azok kiosztását.”

Arató János Lóránd hozzáteszi: „A gimnazista korosztályt valóban valamivel nehezebb megszólítani, de működik az ifjúsági alkalom, az idei Szélrózsán is jó páran részt vettünk. Ha segítséget kérek tőlük a gyülekezeti munkában, akkor lehet rájuk számítani, örömmel szoktak segíteni. Most az aktív mag tíz-tizenöt fős, de bízom benne, hogy ez a szám tovább bővül majd, és az általános iskolában, illetve a gimnáziumban eltöltött két helyettesi évemnek is lesz ilyen irányú pozitív hozadéka.”

BEÉRIK A GYÜMÖLCS

A helyi cserkészlet bár kis létszámú, de tagjainak az összetartása, elköteleződése példaértékű – tudjuk meg. Hasonlóképpen meghatározó volt a baba-mama kör is. Akikkel a lelkésznel elkezdte a munkát, azoknak a gyermekei ma már iskolások, de a kötődés megmaradt. „Ugyanakkor lelkészként folyamatosan dolgozunk azon, hogy ne »formális« legyenek vallásosak az alkalmainkra járó gyerekek, hanem megélt hitűek legyenek. Az a cél, hogy ehhez komoly muníciót kapjanak az iskolai áhítatokon, hittanórákon” – fejt ki Pethő-Szűcs Mária.

Általánosan tapasztalható a gyerekekre rázúduló programdömping, de az egyházi alkalmak iránti nyitottság is érezhető. A pedagógusok szerepe is nagyon fontos, mert ha a gyerekek látják a tanárok elkötelezettségét, azt, ahogyan az áhítatokon aktívan részt vesznek, aztán az osztályfőnöki órán beszélnek a hallottakról, akkor a szolgálat beérik. „Van olyan tanár is, aki már nem osztályfőnök, mégis bejön a reggeli áhítatra – meséli –, és vannak olyanok is, akik azóta kötődnek jobban az evangélikus gyülekezetekhez vagy éppen a saját felekezetükhöz, amióta evangélikus iskola vagyunk. Ezek szerintem óriási jelzések nekünk.”

Az egyház által kínált együttléteknél bizony konkurenciája a világi programok gazdag kínálata. Hogy miként alakul a templomlátogatás a hosszú hétvégéken, mekkora a wellnesshétvégék csábítása, arról Kecskeméti Pál igazgató lelkész kérdezzük. Mint mondja, megérti, hogy sokan így és ekkor pihenek ki a hétköznapi fáradalmait, de szeretné, ha jutna idő a gyülekezeti alkalmakra és az istentiszteletre is, hiszen a lelket is ápolni kell, éppúgy, mint a megfáradt fizikumot.

FOTO A KISKÖRÖS TV LELEKEMELŐ CÍMŰ MŰSORÁBÓL

Ugyanakkor örömmel éli meg, hogy a járvány alatt kényszerűen online térbe került istentiszteleteket – amelyeket a helyi kábeltévé vett fel – a mai napig folytatják. „Azóta is minden héten készítjük a *Lelekemelő* című műsort, melyet a helyi felekezetek – evangélikus, katolikus, református, baptista, pünkösdi – lelkészei felváltva vesznek fel” – avat be a részletekbe.

PAPI RANDIK ÉS ÖKUMENÉ

Ami az ökumenét illeti, Arató János Lóránd szerint igazán jól működik a hitkövetői munkaközösség az iskolában, összhangban tudnak dolgozni a különböző felekezetek hittanórái. Erre erősít rá városi vonatkozásban Kecskeméti Pál is, aki büszke arra, hogy az ökumenikus imahét Kiskőrösön két hétig is eltart.

Január második hetében indítják az alkalmakat. Az első héten hétfőn-szerdán a pünkösdiéknél, csütörtöktől szombatig a baptistáknál vannak, aztán

vasárnap ismét mindenki a saját gyülekezetében ünnepel. A rákövetkező héten pedig hétfőn-kedden-szerdán a katolikusoknál, csütörtöktől szombatig az evangélikusoknál gyűlnek össze, majd a lelkipásztorok mindig közösen döntenek arról, hogy melyik gyülekezetben tartják a vasárnapi záróalkalmat.

„Ráadásul minden hónap első hétfőjén »papi randik« tartunk a helyi gyülekezetek vezetőivel, felváltva egymásnál, imaközösséggel, kis vendéglátással” – tudjuk meg Kecskeméti Páltól.

IGÉNY VAN, ALKALOM IS LESZ

Az evangélikus gyülekezet ottjártunkkor is nagy munkában volt. 2020 végén kezdődött el az imaház felújítása, az országos egyháznak a kormányzattal kötött megállapodása értelmében. A munkálatok költségeihez a gyülekezet is hozzájárult a maga önrészeivel, abban bízva, hogy komfortos és hívogató épület készül el hamarosan a különböző egyházi és kulturális alkalmakhoz.

„Az a célunk, hogy egy pályázat segítségével új napközi otthont tudjunk építeni, és a bentlakó ellátottak lakóterét is szeretnénk majd kicsit átalakítani” – ezt már a gyülekezet fenntartásában működő Jó Pásztor Szeretetotthonról mondja Arató János Lóránd. Az intézménynek jelenleg ötven bentlakója van, és több mint húszan járnak be, igénybe véve a nappali ellátás szolgáltatásait. A lelkészek pedig naponta jönnek ide is áhítatot, vasárnap pedig istentiszteletet tartani.

Ami pedig a jövőt és a további kiskőrösi terveket illeti, a megválasztott lelkész így válaszol: „Fontos kimondanunk, hogy országsszerte tapasztalható a gyülekezeteink létszámcsökkenése, nincs ez másként Kiskőrösön sem. Ha az istentiszteletek látogatottságát nézzük, akkor kevesebben járnak, mint korábban. Azonban a gyülekezet lendülete nem kopott meg, látható igény van a különböző alkalmakra, ezeket továbbra is megtartjuk, ápoljuk. Gondolok itt az énekkarra, amelyet még fiatalítani is szeretnénk, a fúvószenekarra, a bibliaórákra, a vasárnapi családi és a gyermekalkalmakra. Emellett szeretnénk a fiatal felnőtteket és a középső korosztályt megszólító programokat is indítani, jó lenne őket is bevonnunk a gyülekezet aktív életébe.”

■ KÉZDI BEÁTA

Ige és iga

A hívő evangélikusnak – de a más felekezeti hívő életének is – általában osztályrésze a napi iga. Ahogyan emberek milliárdjainak, úgy nekem is naponta meg kell küzdenem ennek a világnak a nehézségeivel, az előttem álló feladatokkal, lelki és fizikai kihívásokkal.

Jelzem, az első mondatban nem elírás történt: a napi *iga* nem mellégépelés eredménye. Pontosabban ebben a szövegben nem annak az eredménye, de a gondolkodás, majd mindannak az írásba foglalása tényleg egy elütésből indult útjára.

Történt, hogy éppen egy cikket töltöttem fel az *Evangelikus.hu-ra*, és napi ige helyett napi *igát* írtam. Nem tudom, mi lehet ennek az oka, de az *e* és az *a* betűt viszonylag gyakran összekeverem gépelés közben. Habár a billentyűzeten elég közel vannak egymáshoz, annyira azért mégsem, hogy ennyiszor csak úgy ügyetlenségből képes legyek félregépelni. Az agyam és az ujjaim között valahol félúton történik valami, amitől *a* lesz az *e-ből*, és fordítva.

Nem nagy dolog, javítom, aztán folytatom az írást. Ezúttal azonban kifejezetten felderültem, és egyből megszólalt bennem a publicista énem: milyen szépen kibontható téma alapját kínálta fel számomra ez az elütés, a napi ige, avagy napi iga!

Két kérdésről érdemes röviden szólni. Egyrészt mi az a napi iga? Másrészt a napi ige hogyan van befolyással a napi igára?

A napi iga a gyarlóságokkal, igazságtalanságokkal, az ezekből fakadó emberi hatalmaskodásokkal terhelt világnak való mindennapi megfelelés, rosszabb esetben a szó legszorosabb értelmében vett túlélés kényszere. Ami érinti a hívőt és a nem hívőt is. De a napi ige, egyáltalán, az Ige hogyan van hatással ránk a napi igában, a napi harcban? Úgy, hogy segít megtalálni helyünket a teremtésben, a saját teremtésünkben. Mert hiszem, hogy mindenki Isten akaratából létezik, ennél fogva világos, hogy minden ember okkal él. De hogy hol van a helyünk, hol van szolgálatunknak a helye, miért létezőnk, azt sokszor bizony keresni kell. Ami a keresés sikerét garantálja, az az Ige. Az Ige, ami maga a velünk kommunikáló Isten. Ahogyan János apostolnál olvassuk: „*Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és az Ige Isten volt.*” (Jn 1,1)

Azon a napon, amikor ezeket a sorokat írom, az evangélikus bibliaolvasó *Útmutató* szerint így szól hozzánk a nap ószövetségi és újszövetségi igéje: „*Vesszőszál hajt ki Isai törzsökéről, hajtás sarjad gyökereiről.*” (Ézs 11,1) Illetve: Krisztus mondja: „*Én vagyok Dávid gyökere és új hajtása, a fényes hajnalcsillag.*” (Jel 22,16)

Az igékhez fűzött, alább idézett lelki útravalót Kovács Viktor, az ajkai evangélikus gyülekezet lelkésze írta (a napi igék elérhetők az *Evangelikus útmutató* Facebook-oldalon, illetve egyházunk Facebook-oldalán is). Azt érzem, hogy gondolatai nagyon erősen rímelnék az én *napi iga*, *napi ige* fejtegetésemre, így szó szerint idézem írását, amellyel ő is arra irányítja a figyelmünket, hogy kitől kérjük napi küzdelmeinkhez útmutatást.

„Nagyon sokáig nem tudtam, hogy mi az a »törzsök«. A törzsök a fa törzsének az a része, amely közvetlenül a talaj fölött van. Tulajdonképpen amikor kivágják a fát, a törzsök az a tönk, ami marad.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Aki vágott már ki fát, az tudja, hogy ha nincsen a fa gyökereitől kiszedve, akkor a törzsének ebből az alsó részéből új hajtások és ágak sarjadhatnak. Erre utal Ézsaiás. Azonban ez csak a kivágott fa esetében történik meg. Dávid uralkodói dinasztiája nem uralkodott többé. A földi ország, királyság elvesztése azonban valami sokkal nagyobbak adta át a helyét. Krisztus, aki testben Dávid családjából származott, nem egy politikailag és földrajzilag is értelmezhető államalakulatot gründolt össze, hanem Isten országát hozta el nekünk. Ő ott volt a világ teremtésénél, ott lesz a végén is, és most is itt van! Fényes hajnalcsillagként utat akar mutatni nekünk a legsötétebb éjszakában is. Tájékozódási ponttá akar válni az életünkben, ahol nemcsak a hétköznapi döntéseiben tud bennünket vezetni, hanem egyben az örök életre vezető utat is megmutatja.”

■ BALCZÓ MÁTYÁS

Különórák a Jóistennel

Az evangéliumra emlékeztet a láng – kézműves módon készülnek Kendeh-Kirchknopf Anita egyedi gyertyái

Gyönyörű vidéken, a Vas megyei Kemenesalján, a Kis-Somlyó hegy déli lábánál fekszik Kissomlyó község. Az evangélikus parókián, a kertkapuban Kendeh-Kirchknopf Anita és férje, László vár. A párókus lelkész és felesége igazi paradicsomi kerten kalauzol végig. A templomot – követve II. József 1781. évi türelmi rendeletének előírását – az udvar rejt, magas fenyősor vezet hozzá. Fényért jöttünk Anitához, az Ancsi Gyertyadesign ötletgazdájához és működtetőjéhez. Fényért, amely bevilágít a sötétedő adventi délutánokba, emlékeztetve a reményre, hogy van kiút a nehézségekből.

„Bonyhádi sváb család szülötte vagyok. Német nyelv és irodalom szakos tanárként végeztem Pécsen. Nagyszüleim evangélikus sváb család sarjai. Nagypapám kísért a testvéreimmel együtt a templomba, hittanra. Nagyon szerettem azt az időszakot! Krähling Dani bácsi [a Tolna-Baranyai Evangélikus Egyházmegye akkori esperese – a szerk.] volt a lelkészünk, emlékszem, zsúfolásig volt a gyülekezeti terem hittanosokkal. Még mindig előttem van, ahogy fölrajzolta a táblára Dávid és Góliát történetét” – kezdi a múltidézés Kendeh-Kirchknopf Anita.

KERÉK TÖRTÉNET

Az esperesnél confirmált: „Anyukáméknak mondtam, hogy megcsinálom, de utána ezzel az egészsel hagyjanak békén.” Aztán jött a nyár, az egyházmegyei hittantábor Kismányokon, ahová muszáj volt elkísérnie két kisebb testvérét. A táborba – mint mondja – „sírva mentem, mert nem akartam ott lenni, és sírva jöttem haza is, mert már nem akartam hazajönni”. Onnantól minden évben alig várta, hogy augusztus legyen. Ifibe járt, egy hittantáborban ismerte meg leendő

férjét, Lászlót is. „Ez egy nagyon kerek történet lett: a Jóisten nem engedett el sosem. Hagyta, hogy egy kicsit elszaladjak, de aztán visszaterelgetett a nyájba. Öcsém, Pfeifer Ottó pedig lelkész lett Iharosberényben.”

Amikor most négyéves kislányuk, Anna megszületett, nagyot változott a világ az anyuka számára. „Némettanárként és intézményvezető-helyettesként dolgoztam. Nagyon szerettem a kis falusi iskolát Csöglén: kicsi a létszám, tudtam minden tanuló nevét. De az autózás Csöglére és a tanítás, az adminisztrációs munkák egy kisgyerek és a papnéi feladatok mellett: mindez döntés elé állított. Egy gyülekezeti tagunk jelentkezett volna az Evangélikus Hittudományi Egyetem hittanár szakos képzésére, de visszalépett. Nálunk heti harminc körüli hittanórát kell ellátni: négy iskola és az óvodák. A férjem ennyit nem taníthat – na de akkor mellette ki? ▶

A felügyelő asszony rám nézett: »Miért nem mész te? Milyen jó lenne!« Végül döntöttem: lehet, hogy ez az utam most, a teológián és itt, a gyülekezetben is. Mára úgy érzem, jó helyen vagyok, megnyugodtam.»

Tavaly kezdte a négy féléves képzést, hitoktatóként már húsz hittanórát át tudott venni. Ezenfelül a kreatív talentumát is mindig kamatoztathatta a gyülekezeti munkában.

„IMÁDKOZZÁL, AZ SEGÍTI!”

Mielőtt a gyertyakészítés titkaiba kérünk beavatást, a lelkésznő asszony sváb gyökereiről érdeklődünk.

„Nagyon sokat jelent nekem! Gyerekként mi olvastunk fel a nagymamának a gót betűs Bibliájából. Otthon a nagyszüleimmel a sváb dialektust beszéltük, ez indított arra is, hogy a német szakot válasszam nemzetiségi szakirányon. A kis ereklyém az előszobában egyébként látható is: a dédi klumpája, rokkája meg az a láda, amiben mindenüket hozták, amikor kitelepítették őket.”

Majosi a család, s bár édesanyjuk katolikus, mind a három testvér evangélikus lett. Anitának otthona lett a bonyhádi gyülekezet, annak idején segítettek a hírlevelet kihordani, s a hajdani ifi tagjaival ma is tartják a kapcsolatot.

„A felekezeti kötődést tekintve van egy csavar a családban: meg voltunk róla

győződve, hogy mi apai ágon evangélikusok, anyai ágon katolikusok vagyunk. Egyszer azonban az anyai nagymamám Bonyhádon elővette a dédimamám keresztlevelét. Őt Egyházashetyén keresztelték a katolikus templomban, de a keresztlevélen szerepel, hogy az édesapja ágostai hitvallású evangélikus. Mondtam Lacinak, a férjemnek, hogy akkor az anyakönyvben benne kell lennie. Meg is találtam a család férfiágát. A nők tényleg katolikusok voltak, de a férfiak mind evangélikusok. Libabőrös élmény volt Anna lányunk keresztelője: belegondoltunk, hogy hány felmenőjét keresztelték

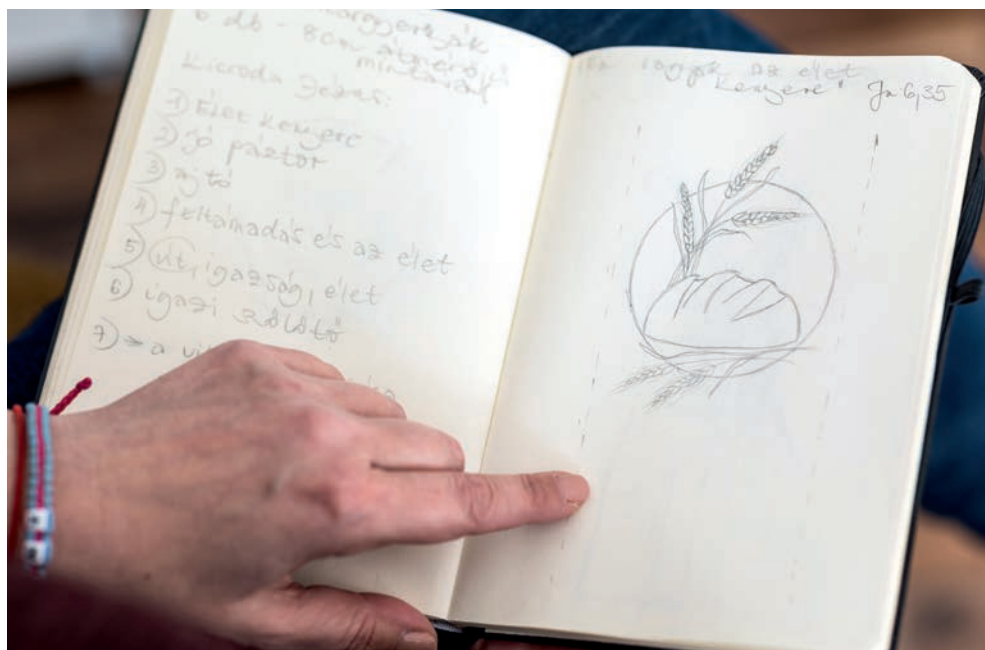
ebben a templomban. Tulajdonképpen engem a Jóisten hazahozott ide, Kis-somlyóra.”

A sváb ember határozott, ragaszkodó. Amint Anita mondja: „Büszke vagyok arra, hogy sváb vagyok, és igyekszem ezt a kislányomnak is átadni, ahogy azokat az énekeket, imádságokat is, amiket a nagymamám tanított nekem. A népviseletünkkel is megismertetem őt. Anna két nyelven nevelődik, két kultúrát kap.”

A hit tartotta meg a sváb evangélikusokat. Anita így meséli: „Mindig azt hallottuk a nagypapámtól, hogy szeretettel kell élni. Ebben minden benne van. Ő így hirdette az evangéliumot. Szeretni kell a másik embert és ennek megfelelően bántani és beszélni vele. Sokszor elismételte, hogy csak békesség legyen. Nem hallottam a nagyszüleimet sohasem panaszkodni. A mamám azt mondta: »Imádkozzál! Az majd segít. Lehet, hogy nem most, de majd segít.« Mára már megértettem, amit ő a gyerekeimbe próbált plántálni. Hitet tanítani nyilván nem tudunk, a hithez a Szentlélek munkájára van szükség, viszont utat mutatni igen. És ha erre a gyerekek rá tud lépni, az nagy csoda.”

ÖRÖMÜNNEPEK GYERTYÁI

A gyertyakészítés egy hirtelen ötletből fakadt. „Az esperes asszony, Rostáné Piri Magda mellett volt beosztott lelkész Laci Bobán. Egy alkalommal a húsvéthajnali istentiszteletre készülve megdöbben-tünk, milyen drágák az ünnepi gyertyák.

A kreatív énem azt mondta: akkor készítsünk mi magunk!” Anita az előző évi húsvéti gyertya mintáját pauszpapírra rajzolta – és remekül sikerült. A következő évben ismét. „Aztán azon gondolkodtam: mi lenne, ha én rajzolnám a mintát? Apránként jöttek a felkérések az ismerősöktől, barátoktól keresztelési gyertyára, születnapra, ajándékba esküvőre. Vettem gyertyát, eszközöket, és megcsináltam.”

A hobbiból nőtt ki az Ancsi Gyertya-design. Immár egyedi gyertyák készülnek a ház kishálójának sarkában. Alkotójuk sosem rajzolja meg kétszer ugyanazt a megrendelőnek. Betlehemes és húsvéti gyertyából is többféle készül.

„Fontosnak tartom, hogy személyes legyen a gyertyám. Egy beszélgetés után elküldöm a megrendelőnek a tervet, és ha tetszik, már készítem is. Gyülekezetek rendelnek keresztelési emlékgyertyákat. Egyedi mintája van például a bobai gyülekezetnek és persze a kishalóknak, de Sárvarra is készítettem.” A kedvence az, amely egy hölgynek a születésnapjára készült: az volt a kérés, hogy virágok legyenek rajta és kicsi csigák. „Többnyire az örömmünnepek gyertyáit készítem: esküvő, keresztelő, születésnap. Akik felkeresnek, az életükből és a hitükből osztanak meg velem egy darabkát” – mereng Anita a legszébb pillanatokon.

SÖTÉTSÉGBŐL FÉNYT

Riportunk közben éppen az adventi koszorú gyertyáit rakja körbe díszekkel. A négy adventi vasárnap üzenete a gyertya dísz, középen pedig a szent család. „Emlékszem, amikor a kétszáznyolcvanadik jászlat vágtam ki szikével a viaszlapból, akkor elgondolkoztam: biztos ezt akarom csinálni? Arra jutottam: igen, mert annyi mindenre tanított meg ezáltal a Jóisten! Én szeretem, ha pörög az élet, de itt óriási türelemre van szükség. Van, hogy hajnalig dolgozom, mégis feltölt.”

Anita egy füzetben gyűjti a mintákat. Megihletik az evangéliumok, de a megrendelők kéréseit is a saját ötletei alapján dolgozza ki. „Ide berajzolom – mutat egy csipkebogyós mintára –, illetve most már digitálisan is dolgozom. Az egyházi minták mellett a másik kedvenc témám a virág.”

Fő eszköze a szike és a vágólap: „Fogok egy puha textilt, amire a gyertyát ráteszem. Kinyomtatom a mintát, átrajzolom a pauszpapírra, majd ráteszem a gyertyára, és átrajzolom a minta körvonalát. Aztán utána jönnek a viaszlapok. Rárajzolom a

viaszlapra, és kivágom. A kedvenc részem a vésés, amikor a mintákat belekarcolom, majd kézzel megérintem, és viaszokkal áthúzódom. Van gyertya, amiben több mint tízórányi munkám van.” Mindent saját maga tanult, ám kreatív képessége és találékonysága révén ma már tanítani tudná a mesterséget.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Miért épp gyertya? – érdeklődünk. „A gyertya nagyon gazdag szimbólum. Egész életünkben gyertyát gyújtogatunk: születésnapokon, a szeretteink sírjánál, az ünnepekkor. Születésünktől halálunkig végigkísér. A fény Jézus szavaira emlékeztet: »Ti vagytok a világ világossága«, »Én vagyok a világ világossága...« Amikor ilyen gyertyákat készítünk, a Jóistennel vagyunk együtt. Nekem az a »különórám« vele. Most, amikor odakint a legnagyobb sötét van, meggyújt az ember egy gyertyát, és ahogy ég a lángja, látjuk az éles kontrasztot a sötétség és a világosság között. Észre kell venni, hogy nincsen sötét. Nem vagyunk egyedül” – vallja.

ÉLŐ LÁNG

Anita álma a távoli jövőben egy kicsi műhely: „Egy állvány a gyertyáknak, a viaszoknak. Világos legyen, nem vágyom többre. Nekem ez nem vállalkozás, amiből élek, hanem egy kipróbált kreatív ötletből indult, lélekgazdagító hobbi.”

A lelkészletben szinte mindig ég egy gyertya; ez, mondhatjuk, természetes. A mai LED-es égősorok világában Anita ragaszkodik a gyertyafényhez: „Nekem fontos az élő láng. Nem véletlen, hogy a

templom oltárán is élő lánggal égnek a gyertyák. Szenteste valódi gyertya is ég a karácsonyfánkon.”

Az adventi délutánokra, estékre azt javasolja: gyűjtsünk fényt. Lelkileg, belülről is megmozgató dolog, amikor az ember elmélyed az igeolvasásban, és ha fölnéz, akkor ott pislákol előtte egy gyertya. A fé-

nye az evangéliumra emlékeztet. „Nagyon szeretem az ilyen sötét, ködös adventi reggeleket. Kijövök a konyhába, gyújtok az asztalon egy gyertyát, úgy iszom meg a kávémat, olvasom el a napi igéket. Elcsendesíti a lelkemet.”

A világ szó szerint is sötétségben van most, de vajon miben látja Kende-Kirchknopf Anita a reményt? „A kereszténységnek mindig is voltak küzdelmei. De a Jóisten velünk van. Van honnan erőt meríteni. A másik emberből, aki fogja a kezem. Vagy aki mellettem ül a templomban. Abból, ahogy látom a hittanórán a gyerekek mosolyát. Azt gondolom, van jövőnk. Persze történhet olyan, amitől meg tud rendülni az ember hite, de Isten mindig nyit egy kiskaput, jön egy fénysugár, akár milyen nehéz időket élünk. Nem szabad, hogy lenyomjanak a gondjaink, nem a mi vállunkon van a világ minden terhe. Ha ezt észrevennénk, tovább tudnánk menni, ahogy a nagymamámék is túlélték a kitelepítést, föl tudtak állni, és átadták nekünk az Istenbe vetett hitet, bizalmat. Azt, amit én próbálok most átadni a gyermekemnek, a hittanosaimnak: Isten a tenyerén hordoz minket.”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Akit Isten háza is inspirált

Tátrai Vilmos hegedűművész emlékezete

Százttíz éve született Tátrai Vilmos (1912. október 7. – 1999. február 2.), a 20. század egyik legkiválóbb magyar muzsikusa, a világhírű Tátrai-vonósnégyes alapítója. A Kossuth-díjas, evangélikus hegedűművész korának legnagyobb zenészeivel – például Szvjatoszlav Richterrel, Igor Sztravinszkijjal, Ferencsik Jánossal – is állt színpadon, ugyanakkor figyelt arra, hogy hitéletét a zenéléssel együtt élje meg naponta.

A budapesti fasori evangélikus gimnázium egykori tanulójának, aki rendkívül szegény sorsú családban nevelkedett, korán meg kellett tanulnia, hogyan lehet feszített, de termékeny időbeosztással értékessé, gazdaggá tenni a gyermekkor hétköznapjait. A zeneakadémiai órák mellett az iskolai feladatait nagyon nehéz volt teljesítenie, sokszor az Ádám Jenő által vezetett esti kóruspróbák után tudta csak elvégezni ezeket. Sok energiát, időt emésztettek fel a koncertek, iskolai fellépések és az ezekre való felkészülés, mégis számos tapasztalatot, sikerélményt adtak, amelyeknek később művészként vehette hasznát.

Gyermekkorának meghatározó élményei közé tartozott – erről ő maga vall visszaemlékezéseiben, a *Hegedűszó alkonyatban* címmel megjelent könyvben –, amikor tízévesen megkapta első Bibliáját.

Igen korán át kellett vennie szüleitől a taníttatásával járó anyagi terheket, így az iskolapadot hamar felváltotta egy honvédszenekari munkahely. Katonazenekarokban, kamaracsoportokban, később színházakban, fesztiválokon lépett fel hegedűsként, és vált egyre elismertebb muzsikussá.

A világ legnagyobb kortárs művészeivel volt lehetősége fellépni, említjük például Willem Mengelberget, Szvjatoszlav Richtert, Igor Sztravinszkijt, Ferencsik Jánost, Fischer Annie-t, Tóth Aladárt, David Ojsztrahot. Folyamatosan csiszolódott zenei ízlése, formaérzéke, hangzásigénye, és egyre többször került olyan helyzetbe, amikor ezt kamatoztathatta és átadhatta.

Megalapította vonósnégyesét, a Magyar Kamarazenekart, hosszú éveken át koncertmestere volt a Magyar Állami

Hangversenyzenekarnak. Egy ma is élő, kilencvennyolc éves kollégája, Konrád György, a Tátrai-vonósnégyes brácsaművésze így emlékezik vissza az együtt töltött időkre: „Egy muzsikusz zseni volt ő,

FOTÓ: FÜLÖP ATTILA ARCHIVUMBÓL

aki emberi és zenei téren annyira a helyén volt, hogy a próbákön mindig tudta mi a jó, és mi a rossz. Soha nem volt félreértés, szigora és fegyelmet megkövetelő személyisége céltudatos munkára ösztönzött mindenkit. Ha valami nem úgy szólt, ahogy akarta, azt vagy megmondta, vagy látszott rajta. Hihetetlen stílusérzéke lenyűgözött bennünket. A zene-művek formai egységeit azonnal átlátta. Korunkat is meghaladó gondolkodásával és gyakorlási módszereivel végezte a mindennapok feladatait. Egyszóval: tökéletesen a helyén volt. Erős kisugárzása

magával ragadta kamaratársait és így a hallgatósságot is. Nem lehetett mellette tékozzolni.”

A Tátrai-vonósnégyes lemezre vette az összes Haydn-kvartettet, amelyekről több külföldi kritikában azt írták, „sehol sincs ilyen a világon”. Rengeteg turné és siker követte az éveken át tartó komoly munkát.

Tátrai Vilmost a nem könnyű, de példaeértékű és tartalmas, sikeres és változatos életútján nagy családja kísérte. Fiaitól kezdve a családtagjai közül többen lelkészek és zenészek lettek, rájuk büszkeséggel tekintett.

A számára legértékesebb Bibliáját Szántó Róbert evangélikus lelkésztől kapta az esküvője alkalmából. „Ez utóbbi kétszeres értékű, mert ötven év múltán házassági évfordulónkon a szertartást végző Nagy István lelkész áldása is belekerült” – írta erről az említett önéletrajzi kötetében. Hitéletét a zenéléssel együtt élte meg naponta. Fiatalkorára emlékezve ezt így fogalmazta meg: „Hangversenyútjainkon örömteli változatosságot jelentett minden templomi koncert. Isten házában, annak légkörében, esztétikus környezetben inspiráltabbá, élményültebbé vált a munka.” Templomi koncerteket idős korában is vállalt, és örömmel számolt be ezeknek a hangulatáról: „Öregkorom értékes boldogsága rendszeres hegedűlésem az óbudai evangélikus templomban.

[...] Akkor még fogalmam sem volt arról, hogy unokánk is erről a szószékről hirdeti majd az igét, mint ahogy azt sem tudtam, hogy ezeken az istentiszteleteken öreg fejjel milyen meghatott örömben muzsikálhatok. Arra sem gondoltunk, hogy másík unokánk, valamint édesapja mint operaénekesek lesznek társaim a templomi hangversenyeken.”

Tátrai Vilmos gondolataival is megerősítést nyer, hogy nem véletlenül emlegetik az evangélikus egyházat éneklő egyházként.

■ VÁRAY RITA

FÜLLER TÍMEA

VALAKI JÁR A FÁK KÖZÖTT

Az ős végén csípőse fordult az idő. A szél hegyes kis jégszilánkokat hordott az ember arcába, és éjjelente fagyott. Antal két vödör fát hozott be a kert hátuljából, hogy kicsit még szikkadjon, mielőtt eltűnelik.

Két vödör fa nem sok, de nem is kevés, gondolta. Szeretett takarékoskodni, napközben csak a csöpp konyhát fűtötték fel, estére a hálósobai cserépkályha tartotta, amíg tartotta, a meleget. Mondta is az asszony sokszor, hogy azért jönnek ritkásabban haza a gyerekeik, mert elszoktak már az ilyen szűkösségtől. A városban mind a három lakásban él, csak hazamennek a készre, mindig meleg a radiátor. Bár a kályhához képest az nem annyira kellemes, de ha feltekerik a hőfokot, egész nap egy pólóban vannak otthon. Ilyenkor Antal mindig sóhajtott, a felesége meg mindig megvédte a fiúkat.

– Na, csak ne panaszkodj rájuk! Ezek legalább segítenek. Van egész téle felhasználott fád. Ha jönnek, előrehoradják egészet a ház mögötti kis zugba. Mariskának fel kell fogadni a Kosina gyereket, hogy ne maga küszködjön a fejszével.

– Te csak ne példálózzál Mariskával – morgott az öreg. – Van olyan is, akire minden héten ránéz a gyereke, ezek meg „jönnek, ahogy tudnak”. De csak azért van így, mert te sose vagy következetes. Ahogy bejelentkezik valamelyik „nagyságos úr”, máris sütöd a palacsintát, töltöd a káposztát, rántod a húst, melyik mit óhajt. Pedig megbeszéltük, hogy legalább előző nap szóljanak, ha jönnek. Pláne, ha meleget akarnak. A nagyszobát felfűteni legalább előző nap el kell kezdeni. Te is tudod, Éva, milyen hidegek a falak. De hát mi elmondjuk, ők meg nem figyelnek

oda semmire, aztán csak hallgathatom, hogy „jaj, a papa milyen smucig, hát meg lehet itt fagyni állandóan”.

– Hát jönnek, ahogy tudnak... – motyogta az asszony.

Magában egy picit azért igazat adott a férjének. Mennyivel kiszámíthatóbb volna, ha előre tudná, mikor várhatók a fiatalok. De magában el is mosolyodott, mert az is eszébe jutott, minden morcosága ellenére hogyan olvad el a férje a két unokájától. Hogy ereszkedik négykézlábra, és viszi a hátán őket, pedig utána mindig fáj a dereka estére. Jó ember ez az Antal – gondolta –, és szeretettel nézett az urára. Aztán csak folytatták a napi munkát. Éva főzött, Antal szerelt valamit, közben szólt a rádió. Napközben többnyire így teltek az órák. Dél felé az asztalra kerültek a tányérok, és a házaspár leült enni.

– Jut eszembe – mondta Antal –, hátul te húzgáltad ki a fát? Tudod, hogy behozom én, ami kell. Ha orvosnál vagyok, vagy hamar elaludtam, akkor is csak innen a kis zugból hozz be néhány darabot. Ne hordd előre hátulról. Tudod, hogy nem tesz jót neked a cipekedés.

Az asszony elcsodálkozott.

– De hát még csak most kezdtünk el fűteni. Minek hoztam volna hátulról, mikor tele a kis zug?

– Nem te nyúltál hozzá? – gondolkodott el az ember. – No, akkor a két jómadár lehetett. Pedig hogy megtiltottam nekik, hogy ott játszanak!

Éva azonnal az unokák védelmére kelt.

– Nem is engedem őket oda. Az ilyen felrakott fa ráborulhat a gyerekekre, sose hagytam őket arrafelé játszani – szolt

ingerülten. – Amikor kimentek, mindig ott voltam velük, és vigyáztam, merre járkálnak.

– Hm, akkor valaki dézsmálja a fánkat.

– Ugyan már! Hisz még csak ős van. Ilyenkor mindenkinek van még elég tüze-lője. Ha elhúzódik a tél, bizony előfordul, hogy el-eltűnik egy kis fa, de most?!

– Pedig most tűnt el. Ha ettünk, meg is nézem, nem maradtak-e nyomok a tolvaj után.

Végül mégsem nézte meg. Ledőlt egy kicsit, aztán meg már fűteni kellett, sötétetni kezdett, maradt a nyomkeresés másnapra.

Este már ágyban voltak, amikor Éva szoba hozta a szemben lakó hatgyerekes családot.

– Hallod, én már mellényben, kendőben szaladok ki a kertajtóig is, ha jön a postás, ezek a kicsik meg úgy futkosnak az udvaron koszosan, kócosan, pucéran. Az egyikén egy fél pár gumicsizma, a másik mezítláb, pólóban meg pelenkában...

– A nagyok nem győznek rájuk, pedig iskolába is alig jár a két lány. De hát az anyjuk dolga volna – toldotta meg Antal.

– Persze, csak az meg ki tudja, merre jár. Itt is beszélget, ott is szomszédol. Már mindenki furcsán néz rá. Mariska azt mondja, ő nem tudja biztosan, de az is lehet, hogy elcsen valamit az ilyen látogatásokon az az asszony.

– Na, örülök, hogy ide nem engedted be. Semmirevaló népek az ilyenek. Nemcsak megszűlni kell azokat a gyerekeket, hanem nevelni is. Az ilyenek nem tudsz segíteni, felesleges erőlködés. Menjenek csak dolgozni, hogy legyen nekik, ami kell. De hát ezek nem tudják, mi a rend.

Az asszony nem válaszolt. Ő tudta, mi a rend, de amikor az a négy-öt éves, fűrös fejű kislányka a kerítéshez nyomta az orrocskáját, és megkérdezte: „Éva néni, mit adsz nekem meg a testvéreimnek?“, ő mindig keresett valami finomságot. Barackot, nyári almát adott a kislánynak, vagy a megkezdett zacskó cukorkát, amelyet az unokák finnyásan félretoltak, mert nem ízlett nekik.

– Koldulni tanítod őket – szolt rá egyszer a férje.

Azóta csak titokban adott ezt-azt a gyerekeknek. Azok nem tehetnek semmiről. Miért kellene nekik bűnhődni a felelőtlen szüleik miatt?

Másnap reggeli után Antal hátrament a farakáshoz. Majdnem elejtette a vedret a meglepetéstől.

– Éva, te! – kiáltott be. – Gyere csak! Nézd meg magad is. Itt valaki kihúzgálja a fákat a halomból. Nézd meg, milyen ferde az egész, majd eldől, pedig a fiúkkal precízen felraktuk, biztosan tudom.

Az asszony szaladt hátra, a kendőjét is csak úgy menet közben kötötte a fejére.

– Jaj! – csak ennyit tudott mondani, mert sokkal kisebb volt a kupac, mint amekkorára emlékezett.

– Itt valaki lopja a fát – mérgelődött Antal. – Beszökik a szántófeld felől, hátulról, és elhordja. Nézd meg, el is hagy egy-két darabot, ahogy megbotlik a göröngyök között. És csoszogva jár, hogy ne lásd, milyen a lába nyoma. Valami mocskos alak. Enné meg a fene!

Az asszony csak nézte némán, és sajgott a szíve. Meglopottnak lenni nyomorúságos érzés, mintha beléd gázoltak volna. Sóhajtván szedte fel az elhagyott fadarabokat.

– Hagyhatnám, hadd dőljön rá – folytatta Antal –, de tán agyon is ütné. Inkább teszek ki egy csapdát, meg kiírom, hogy észrevettük a lopást, és figyelünk. Hátha megijed és továbbáll.

Az asszony csak hümmögött. Arra gondolt: ki lehet az, akinek már ilyenkor sincs tűzifája? Ki tudja, milyen messzire cipeli el a hasábokat, hogy melegedni tudjon, pedig nem lehet könnyű a sáros, felszántott földön keresztül átjutni vele.

Aznap este nagy robaj hallatszott hátulról, de mire magukra kaptak valamit, és kikászálódtak a kertig a lámpával, csak a széthullott farakást találták.

– Na, ez talán jó lecke volt – dörzsölgette össze a tenyerét a férfi. – Szerintem most már rend lesz.

De tévedtek. Másnap, harmadnap ismét találtak elhagyott fadarabokat, csak most néhány nagyon kicsi lábnyom is látszott, ahogy a kupachoz vezetett oda-vissza a kertben. Másnap a csapda is eltűnt. Talán beleléptek, talán csak félrelökték az útból.

Antal elment, és jelentette az esetet a hivatalban. Ő már a harmadik károsult – tudta meg –, és ha egyértelmű nyomot talál, hálásak lesznek neki érte. Azt is említette az ügyintéző, hogy nem érti, miért van erre szüksége bárkinek, mikor a szociálisan rászorulóknak kaptak ingyen fát. És Antal hazafelé látta is, hogy szemben

velük, a hatgyerekesék udvarán is ott áll egy nagy halom méteres fatörzs. Na, tessék! Így már végképp nem lehet megindokolni a lopást.

Otthon tajtékozott dühében, hogy ilyenek történnek.

Éva csak hallgatta, és örült, hogy a férje nem figyel rá, és nem veszi észre, hogy két nagy tepsibe süti az almás pitét a kettőjük ebédjéhez. Persze hogy munka van vele, de ha már belekezd az ember, akkor nem olyan nagy különbség, hogy kis vagy nagy adagot készít. Dél előtt látta, hogy mentő vitte el az egyik iskolás fiút a szemközti szomszédból, a

lába csúnyán össze volt zúzódva. Ezekre is rájár a rúd. Pár napja meg a bordája tört el a másik kiskölyöknek. Talán verik is őket? Szegények, nem sok jó jut ezeknek sem az életben. Talán jól fog esni nekik ez a kis almás pite.

Míg a férje ebéd után ledőlt, Éva egy kartonpapírra csúsztotta az egyik tepsi tartalmát, úgy vitte át a szomszédba. Mert ezektől soha semmi nem kerül elő többet. Se kosár, se tányér. A nagylány jött ki, annak nyomta a kezébe. Sietett volna, de azért megkérdezte, hogy vannak. A nagylány szégyenlősen lesütötte a szemét. Köszönte a kedvességet, az-

tán csak azt mondta, hogy nagyon fáradt már. Jó lenne, ha anyáék visszajönnének, és elköszönt.

Éva nem bírta ki. Ahogy az ura felkelt, elmesélte neki, hogy a hat gyerek egyedül van a házban.

– Mariska mondta? – kérdezte a száját elhúzva a férje.

– Nem, csak úgy hallottam – rándította meg a vállát az asszony.

– Te mindig „hallasz” valamit. Pedig ki se mozdulsz a házból. Fogalmam sincs, hogy csinálod – hümmögött a férfi.

Indult hátra fáért.

– Te, Éva! – futott be nem sokkal ké-

sőbb. – Ennek a szomszéd kölyöknek, tudod, a Karcsikának, gipszben van a lába.

Éva elpirult.

– Honnan tudod?

– Hát láttam. A nagylány a karjában viszi körbe-körbe az udvaron. Mi történhetett vele? Azt nem hallottad véletlenül?

– Fogalmam sincs – mondta az asszony, és másfelé nézett. – Talán verekedtek. A másik fiúnak, a Balázskának meg bordatörése van.

– Honnan tudod? – kapott a karja után az ember.

– Azt meg én... hallottam.

– Te, ez neked nem gyanús? Mármint hogy pont mikor nekünk ez a fa ott hátul, meg a csapda is...

Az asszony nagyot nyelt.

– Éva, én átmegeyek – mondta Antal.

– Megnézem, mi van ezekkel a gyerekekkel. Már ha beengednek.

Az asszony sóhajtott. Az almás pite ki fog derülni, gondolta. De mindegy, nem bánta, hogy átvitte. Az ember majd elmondja párszor, hogy üres zsákba szórja a pénzt, aztán egyszer csak talál más témát. Például hogy ő milyen takarékos és következetes.

Aztán hosszasan várt. Az ember nem jött. Csak fejszecsattogás hallatszott valahonnan, egyébként csönd volt. Talán be se engedték, és most hátul pakolgatja vissza a farakást. Minden rendetlenség bosszantja. Ilyen volt mindig is. Éva mosolygott magában. Azért jó ember. Kicsit szögletes, de jó.

Az asszony már a tyúkokat csukta be, amikor meglátta a férjét. Nagy fonnott kosárban vitte át a fát a szomszédba a hat gyerekhez. Az esti visszhangos csendben odahallatszott, ahogy beszél a nagylányokkal.

– Most ezzel be tudtok fűteni, a fáváást meg majd holnap folytatom. Nem lányoknak való munka az. De ha a fiúk jobban lesznek, őket majd megtanítom. Csak hordjatok be a hasábokból párat mindig tető alá, hadd száradjon, akkor nem lesz semmi baj.

Koszosan, izzadtan ért haza Antal.

– Na, zárhatom az ajtót? – kérdezte Éva.

– Zárhatod. De képzelj, ők is almás pitét ettek ma. Láttam.

– Mit csodálkozol? – mosolyodott el az asszony. – A tűzfájuk is hasonló a miénkhez.

És átölelte a férjét. ■

Misszió a pályaudvaron

Evangelikus diakónia Nürnbergben

A nürnbergi főpályaudvar kissé zezugos folyosóinak egyikében a *Bahnhoftsmission* (Vasúti misszió) feliratú üvegajtó előtt egy fiatal hölgy angolul próbálja megérteni az igen megviselt fiatal fiút, aki napok óta nem evett, nem ivott, és kétségbeesetten igyekszik valamiféle emberi segítséget kapni nyomorúságos helyzetében. Talán Ukrajnából érkezett, és ki tudja, mióta keresi a pályaudvaron azt a reménysugarat, amely kiutat mutathat számára a hajléktalanságra ítéltség állapotából. A fiatal hölgy mellett egy idősebb férfi teát és szendvicset hoz, kínálja a fiúnak, de közben mások is várakoznak a meleg teára, a szeretettel készített egyszerű szendvicstre.

Aki az említett üvegajtón becsönget, az ételmezt és információt kap, hozzájut a legszükségesebb ruházathoz, és megértő emberi szót is talál. A *Bahnhoftsmission* ugyanis ökumenikus segítőiroda; evangélikus működtetője a – hivatalos nevén – *Stadtmission Nürnberg e. V.*, a nürnbergi evangélikus diakónia szolgáltatója. A jó szót és tanácsot adó ifjú hölgy pedig Barth Lídia evangélikus lelkész, aki Er-

FOTÓ: STEPHAN GRUMBACH / STADTMISMISSION NÜRNBERG E. V.

délyből érkezve a kétezres évek elején a Deák Téri Evangélikus Gimnázium diákja, majd az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatója volt. Házasságkötése révén Erlangenben élnek lelkész férjével, és mivel az egyetemet már Németországban fejezte be, és itt avatták lelkésszé, a Bajorországi Evangélikus Egyház lelkésze lett. 2019 óta a nürnbergi *Stadtmission – Városmisszió* – diakóniai intézményi lelkészeként végzi szolgálatát.

FOTÓ: NORDBAVERN.DE

Lídiával egy napsütéses novemberi napon találkozunk a főpályaudvar aulájában, egy hatalmas méretű, mozaikkal kirakott fal előtt. Tudom-e, hol állunk? – kérdezi. Azon kívül, hogy a pályaudvaron, sokkal több ötletem nincs. De persze a csillogó szemű válaszból megtudom, hogy az evangélikus diakónia számára a Deutsche Bahn – a Német Vasút –, illetve a nürnbergi pályaudvar menedzsere lehetővé tette, hogy minden év karácsony szentestéjén pályaudvari istentiszteletet és harsonakonzertet tartssanak. A város is támogatja ezt a különleges szentestét: még fizetniük sem kell azért a látványosságért, amely a nürnbergi karácsony elmaradhatatlan hagyománya. Ez a Christkind, egy ragyogó angyalnak öltözött fiatal lány, aki hivatalosan megnyitja Nürnberg főtere templomának erkélyéről a nürnbergi karácsonyt. Az ő jelenléte a városnak az egyházak szeretetszolgálatára iránti tiszteletét szimbolizálja.

Közben persze töprengek. Vasúti misszió? Kissé szkeptikusan gyorsan meg is kérdezem: vajon hányan vesznek részt egy-egy ilyen istentiszteleten? Lídia szerint két-háromszázan, így a választ meghallva szkepticismusomat gyorsan el is hallgattatom. Amikor bemegyünk a *Bahnhoftsmission* irodájába, lassan derengeni kezd számomra is mindannak az értelme, amit ott látok.

Például a játszósobáé. Itt azok a gyerekek várakoznak, akiket a szeretetszolgálat önkéntesei kísérenek el egyik városból a másikba, amikor például a másik szülőhöz vagy valamelyik nagyszülőhöz kell menniük, a Nürnbergben élő szülő pedig dolgozik, nincs lehetősége elvinni a gyereket. Vagy bejön egy menekültcsalád, és míg a misszió munkatársai segítenek a felnőtteknek, a gyerekek játszani, pihenni, enni tudnak.

Az adományok lehetővé teszik, hogy mindig legyen egy-egy bögre forró tea, egy szendvics, és ezért még be sem kell menni, az ajtónál is megkaphatja bárki. Segítenek, ha valakinek nincs pénze továbbutazni, ha nincs hol aludnia, ha valami olyan akut helyzet adódik, amelynek a

FOTÓ: DE.WIKIPEDIA.ORG

megoldásához külső segítséget kell hívni. Segítenek az úton bajba jutottaknak, a pályaudvaron hajléktalanként tengődőknek.

A pályaudvarra érkező úton lévők kiszolgáltatottságában valahogyan mindannyian magunkra ismerhetünk. A „hová megyek?” és „mi lesz velem?” kérdései mindannyiunkat elkísérnek, hiszen ki ne tudná, mit jelent a bizonytalant, a reménytelen megélni, és mit jelent egy ilyen helyzetben reménysugárra lelteni és lehetőséget kapni.

Lídiával a pályaudvarról elindulva meglátogatjuk azokat az intézményeket és adminisztrációs központokat, amelyekben a diakóniai munka szerveződik, és ahol ő látja el a lelkesítő feladatokat. A nürnbergi városi misszióknak, a

Stadtmission Nürnbergnek (amely tulajdonképpen egy diakóniai intézmény) megszámlálhatatlanul sok tagintézménye van. Ezerkilencszázan végzik a munkájukat a szervezetnél főállású alkalmazottként, és legalább hatszáz önkéntes segít a különböző szolgálati területeken: a hajléktalanellátásban, a szenvedélybetegség kezelésében, a családgondozásban, a fiatalok pszichiátriai gondozásában, idősek, fogyatékkal élők intézményi ellátásában. Krízishelyzetek, integrációs munka, gyermekek, felnőttek és családok, egészségügyi ellátás, pszichiátriai gondozás, a börtön utáni önálló élet begyakorlása, terhesgondozás, AIDS-betegek támogatása – csak a legfontosabb területek és korcsoportok, amelyekkel a

Stadtmission Nürnberg intézményrendszerén belül Lídia találkozik, és amelyek között lelkesítő munkáját végzi.

Egy vele készült interjúban azt a kérdést tették fel a lelkesítőnek, mit lehet kezdeni azokkal az emberekkel, akiknek az életéből kimaradtak a keresztyény énekek, az imádkozás, a bibliai igékről való gondolkodás. Válaszában Lídia egy emléket idézte fel: adventi időben egy táború körüli együttes énekeltek korábban börtönviselt emberekkel. Pontosabban az éneklés inkább közös morgásra hasonlított, mintsem magasztos adventi, karácsonyváro dala. Az egyik férfi emiatt elégedetlenkedni kezdett, majd hangosan felkiáltott: „Így kell ezt csinálni!” És tisztán csengő hangon elénekelte a „Pásztorok, pásztorok...” kezdetű éneket, csak úgy zengett a táború fényében. Nem lehetett nem érezni, hogy a rituálék, az énekek, az imádságok minden embert valamilyen módon nagyon mélyen meg tudnak érinteni. Nem volt kérdés abban a percben, hogy Isten közöttük van-e, a bűn mélységét megjáró, mégis a tisztára és szépre vágyakozó emberek között is.

A találkozás után még sokáig gondolkodtam azon, milyen nagy ajándék, hogy az Erdélyből és Magyarországról származó fiatal lelkesítő itt is azt a szolgálatot végzi, amelytől az ember úgy érezheti, egy kicsit belepillanthatott az Isten országának szépségébe. Abba az országba, ahol kivétel nélkül megpróbálnak szeretettel tekinteni minden emberre. A fázós tél felé közeledve bizony nagy kérdés az, akár Németországban, akár Magyarországon vagy akárhol a világban, hogy ki nek tudunk adni abból, amink van, amit mi magunk is ajándékba kaptunk.

■ PÁNGVÁNSZKY ÁGNES

FOTÓ: BAHNHOFMISSION.DE

Szoktam vagy rászoktam?

Olykor-olykor, ha az élet lecsendesedett körülöttünk, a konyha összetakarítva, a srácok lefekvéshez készülődnek, a feleséggel megiszunk egy deci bort. Ezzel mintegy jelezzük, hogy mára már nem tervezünk semmit, nincs hajtás, csak beszélgetés, olvasgatás vagy tévézés, rosszabb esetben rövid „kütyüzés”, böngészés a mobilon, de semmi komoly. A laptop lezárva, mára már nincs más, csak a pihenés. A többi ráér holnap.

mit, megy tovább az élet. De akkor miért fontos? Miért kap jelentőséget, hogy valamit *nem* teszek meg? Hogy valamire nemet mondok?

Persze megértem az okot. Ha valakinek kényszer az ivás, akkor az ő számára ez igazi kihívás, és akár segítség is lehet. Nála célja van a dolognak. Nem akarom a függőségek iszonyatát kisebbíteni – látom, hogyan zúz szét emberi sorsokat, kapcsolatokat. És ismerem Pál apostol figyelmeztetését is: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12)

tálcára, ahogy a párom mellé telepszem. Nem az alkoholról mondanék le, hanem ezekről a meghitt percekéről is. (Persze helyette lehetne, mondjuk, kakaót inni; kérdés, hogy akkor meg nem a túlzott cukorbevitel lenne-e a baj. Vagy üres teát, de az meg nem ízlik.)

Azt is lehet mondani, hogy számomra az egész lényegtelen, a *Száraz november* mozgalom célközönsége nem én vagyok, és kész. De ennél a kézlegyintésnél többet ér a kérdés. Fontos hangsúlyozni, ha egy hónapig nem iszom bort? Miért? Hogy bebizonyítsam magamnak, nem vagyok függő? Vajon az, hogy valamit csinálni szoktam, egyben azt is jelenti, hogy rászoktam?

MEDER VAGY BÖRTÖN?

A szokás és a rászokás nem ugyanaz. A szokás lehet jó is: medret adhat az életnek. A reggeleknek is megvannak a rítusai, meghitt mozdulatai – kávéfőzés, reggelikészítés stb. –, és az estéknek is: ahogyan lefekvés előtt csókot váltok feleséggel, esetleg egy pohár bort együtt elkortyolgatunk – mindez épít, nem rombol. Nem tudom, az az alkalmankénti egy deci bor mennyit ront az egészségi állapotomon – szerintem nem sokat –, de a szokás, hogy esténként együtt zárjuk a napot, az biztosan javít.

A rászokás viszont nem meder, hanem börtönrács: nem enged. Elszakít másoktól. Ha tudok élni valamivel, az csodálatos. Ha nem tudok élni nélküle, az veszélyes. Olyan, mint a tűz: a helyén, a kályhában meleget ad, ha úrrá lesz a házon, akkor elpusztítja.

Valamikor olvastam egy hitébresztő könyvet, amelynek a végső mondanivalója az volt, hogy a mai keresztyén ember élete olyan, mint az első világháborús katonáé, aki örökké azt lesi, honnan támad az ellenség. Márpedig sokfelől támadhat: ital, pénz, szex, politika, rockzene, más vallások, hatalomvágy, és még sorolhatnám. Nehéz ellene bármit mondani, ezek valóban veszélyforrások lehetnek, bár a *mai* szócskán kérdőjel van: meggyőződésem, hogy az ember más-más név alatt, de mindig ugyanazokkal a kísértésekkel nézett-néz szembe, ilyen értelemben nem vagyunk se jobbak, se rosszabbak, mint az őseink.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ – FOTÓ: FREEPIK.COM

A *Száraz november* [a Kék Pont Drogkonzultációs Központ és Drogambulancia Alapítvány 2016-ban elindított egy hónapos kihívása, amelynek során a résztvevők nem isznak alkoholt, és értékeli az italfogyasztással kapcsolatos szokásaikat – a szerk.] elgondolkodtatott. Az én esetemre is vonatkozna az egy hónapig nulla korty alkohol? Mit jelent, ha néha az esti rendrakás után nem iszom meg a feleséggel azt az egy deci vörösbort? Sem-

tetését is: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1Kor 10,12) Ilyen értelemben jónak, hasznosnak tartom a szembenézést önmagammal: mennyire vagyok függő?

Bevallom őszintén, ha egy hónapig nem élném meg ezt a rítust, hiányozna. De nem az alkohol, hanem a mozdulat, ahogyan kitöltöm a feleségemnek és magamnak azt a pár kortyot, sajtot szeletelek hozzá, vagy sós mogyorót teszek egy

BARTOLOMEO ESTEBAN MURILLO: A KÁNAI MENYEGZŐ (1672. KÖRŰ)

Számomra inkább az a kérdés, hogy tényleg csupán arról szóljon-e az életünk, hogy óvakodunk, hogy félünk, hogy fürkészzük az aktuális ellenséget, akivel szemben védekezni kell. Voltam sorkatonna, álltam őrtoronyban, nem akarom, hogy ennyi legyen az életem. Fontos az éberség, de nehogy ez legyen a lényeg! Ha komolyan veszem, hogy Isten szeretetével vagyok tele, akkor ez nem jelenti-e azt is, hogy nem félek a találkozástól mindazokkal a dolgokkal, amelyek rossz esetben akár be is tudnák tölteni az életemet?

NEGATÍV IDENTITÁS

Öregszen, úgy látszik, egyre kevésbé értem a lemondás öncélú kultuszát: azt, hogy önmagában érték, ha valamire nemet mondom. Oké, elismerem, a tény, hogy ha meg tudok valamit állni, az erősíti önbecsülésemet. De amikor meg kellett tanulnom egészségesebben élnem, abban sem az volt a jó, hogy mit nem eszem meg, hanem az a hatalmas és különös élmény, hogy ura vagyok a testemnek – és ez az öröm felülírta az éhséget. Ha kevesebb benzint, műanyagot fogyasztok, akkor a

világot védem. Akkor sem önmagában a lemondás a jó, hanem a cél.

Általában bajom van azzal, amit negatív identitásnak hívok. Azzal, hogy önmagam úgy határozom meg, én vagyok az, aki nem ilyen vagy olyan (mint a farizeus: nem vagyok olyan, mint az a vámszedő – Lk 18,11). Azért vagyok magyar, mert nem vagyok román; keresztyén vagyok, tehát nem buddhista; evangélikus, mert nem vagyok katolikus. (Ha focirajongó lennék, akkor azért lennék fradista, mert utálok az MTK-t?) Biztosan azt kell hangoztatnom, mi nem vagyok, mit nem teszek?

PUSZTA ÉS KÁNA

Tényleg, az feltűnt valakinek, hogy Jézus csak a szinoptikusok, vagyis az első három evangélium szerint kezdte szolgálatát lemondással, negyvennapos böjttel? János evangélista szerint a kánai menyegzővel indított. Nem a lemondással, hanem az élet túlradó örömeivel, ahol tánc volt, nevetés, pikáns énekek, férfi s nő egyesülésének ünnepe – és jó sok bor, nem kis részben Jézus jóvoltából. Elgondolkodtató. Isten így jelezte jelenlétét: a víz borrá vált.

Egyébként az a bizonyos negyven nap ott a pusztában sem a hiányról vagy az ürességről szólt. Teli volt tapasztalattal, élménnyel, találkozással: Jézus egyaránt találkozott a mélységgel (a kísértővel) és a magassággal (angyalokkal); át kellett rágnia magát az éhség, a vallási gőg és a hatalom kérdéseire. Sűrű hetek voltak. Az a negyven nap nem azért volt fontos, amit nem tett meg ezalatt, hanem azért, amit kapott helyette.

A böjtnek sem a nemet mondásban van értéke, hanem az ajándékok miatt, amelyeket ekkor kap az ember – és amelyek kiszorítják onnan azt, ami nem annyira szükséges. A házassági esküben is az áll, hogy a mellettem állóknak „hűséges házastársa leszek”, és nincs benne, hogy „nem szeretek bele másba” – ha szorosan átöleljük a párunkat, amúgy se férne már közénk más. És éppen ez a lényeg!

János evangélista szerint Isten szerelmet vall nekünk: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta...” (Jn 3,16) Azért ez a vallomás mégiscsak többet ér, mint amiről lemondunk cserébe, nem?

■ HEGEDŰS ATTILA

Fröccsenő hiány

Lábjegyzet egy összefirkált templomfalhoz

Amikor – november elején – egy borús péntek reggel felmentem az ajkai evangélikus templomhoz, ez a kép fogadott. Valaki csúnyán összefirkálta. Bár már szóltak korábban, arra mégsem voltam felkészülve, amit ott találtam. Máskor is voltak már kisebb firkálások és rongálások a templomon – közterületen áll, a város közepén –, de ez a mostani látvány sokkoló volt számomra. Először fel

nűbnek tartom, hogy inkább semmilyen kapcsolatuk sincs az egyházzal. Lehet, hogy csupán bulinak tartották? Lehet. De akkor biztos, hogy nem volt mögöttük olyan szerető környezet, amely meg tudta volna tanítani nekik, hogy a buli jó dolog, és kell is (magam sem vettem meg fiatalabb koromban), de a rongálás már nagyon nem oké. Lehet, hogy be voltak tépve? Nagy valószínűséggel igen. Per-

később robbannak. Legtöbbször rosszkor és rossz helyen, ártatlan emberekre zúdítják a dühüket.

Mi, keresztény emberek megtehetjük, hogy felfelé, Isten felé robbanunk. Mint a zsoldároknál. Azok, akik ezt tették a templommal, ily módon a legjobb helyre firkálták mindazt, ami bennük volt. Persze nem gondolom, hogy túl sok tudatosság volt a dologban. Inkább a jól letompított tudatalatti, a mélyen megbúvó szorongás, a szeretethiány, a magány és a nyomorúság fröccsent rá piros-feketén a templomra, az Isten színe elé. „DROGS”, „Fless” – olvasható a falon. Csak a szer marad, ha már annyira súlyos a helyzet, hogy másképpen nem lehet szünetet kérni...

A templom eme módosult állapota megerősíti bennem azt, hogy milyen fontosak vagyunk, hogy mennyire kellünk az embereknek! Pál apostol írja: „...a teremtet világ sóvárogva várja Isten fiainak [és lányainak] megjelenését.” (Róm 8,19) Mennyire jól illusztrálja ezt a templom falára pingált ördög-angyal is! Még betépve, rongálás közben is kétségbeesetten „kiabáló” próbálkozás kapcsolódni valamihez vagy a Valakihez! Rajzolhatott volna bármi mást is – mint ahogyan tette is –, de mégis oda kellett tenni valamit, ami, ha esetenül és torzan is, de utal arra a személyre, akinek ezt a házat építették.

Lehet, hogy túlgondolom, de számomra ennél nem kell ékeesebb bizonyíték, hogy mennyire nagy szükség van Isten igazi gyermekeire, akik – bármit is mondjanak mások – Jézushoz akarják és próbálják igazítani az életüket, mégpedig azoknak a gyönyörű és mindig aktuális szavaknak az alapján, amelyeket Máté evangélista tollából ismerünk: „**Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa. Boldogok, akik sírnak, mert ők megvigasztaltatnak. Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet. Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtetnek. Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek. Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátnak Istent. Boldogok, akik békét teremtenek, mert ők Isten fiainak neveztetnek.**” (Mt 5,3–9)

■ KOVÁCS VIKTOR

A szerző az Ajkai Evangélikus Egyházközség lelkésze.

A szöveg eredetije november 21-én jelent meg a Kötőszó evangélikus közéleti blogon.

A SZERZŐ FELVÉTELE

sem fogtam igazán. Kellott egy-két óra s néhány elvégzett feladat, mire a dolog igazán eljutott a tudatomig.

De akkor sem a düh volt bennem a legerősebb érzés, és ma sem az. Inkább a keserűség és a szomorúság. Nem is a végtelen ügyintézés (rendőrség, biztosító, műemlékvédelem stb.) az, ami lelkileg leginkább megterhelő, pedig azt is utálok rendszeren. Nem is a magában a templomban mint épületben tett kár az, ami annyira zavar. Nem vagyok egy konzervatív, „hagyományörző” típus, nekem a templom így is templom, meg ha valahol, egy akármilyen teremben kellene összegyűlnünk vasárnap, az is pont olyan jó lenne...

Inkább az a kérdés járta át minden porcikámat, hogy vajon mi indíthatta és vezethette azokat, akik így elbántak a templommal. Nem hiszem, hogy az egyház ellenségei lennének. Sokkal valószí-

sze ezen sincs mit csodálkozni, amikor olcsóbb valamilyen meghatározhatatlan szintetikus kínai cuccot tolni, mint rendes kenyeret venni... Lehet, hogy dühösesek voltak? Lehet. Ebben az esetben a templom rosszkor volt rossz helyen.

Pontosítanék. A templom jókor volt – és van – jó helyen! Időbe telik, míg helyrehozzuk a kárt, és talán nem is olyan nagy baj. Hasznos lesz kicsit így látni a templomot, ebben az állapotban. Mert ez azoknak is szól, akik kívülről nézik, de nekünk is szól, akik nemcsak a templom elé, de „belé” is járunk.

Gyökössy Bandi bácsi [*református lelképásztor, költő, író – a szerk.*] írta – már nem emlékszem, melyik írásában –, hogy vannak, akik amikor valami sérelem, trauma vagy egyéb rossz dolog éri őket, azonnal, gondolkodás nélkül robbannak, tiltakoznak, dühösesek. Vannak olyanok is, akik magukban tartják az indulatot, és

Szeretve szolgálni – ünnep Húvösvölgyben

Allandó kiállítás nyílt a diakonisszák életéről

Kettős ünnepre gyűltek össze örök élet vasárnapján a budapesti Húvösvölgyben: a Szethlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat Sarepta-otthonának kápolnájában istentisztelet keretében zárták le a Túrmezei Erzsébet születésének száztizedik évfordulója alkalmából megtartott emlékévet, az egykor anyaotthonként funkcionáló épületben pedig megnyitották a diakonisszák történetét bemutató állandó kiállítást.

Különleges alkalmat szervezett a Fébé Evangélikus Diakóniai Egyesület november 20-ára. A Túrmezei-emlékév lezárásaként tartott úrvacsorai istentisztelet liturgiáját Gregersen-Labossa György, az egyesület elnöke, a szeretetszolgálat intézményi lelkésze, egyben a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Bizottságának elnöke vezegte.

A szószékről Fabiny Tamás elnök-püspök hirdette Isten ígését. Az igehirdető Jörg Zink német evangélikus lelkész *A teremtés utolsó hét napja* című, bibliai gyökerű költeményén keresztül vázolta fel a teremtett világ ember által elpusztított, apokaliptikus képét. „Micsoda döbbenetes vízió: ez vár az emberiségre?” – tette fel a kérdést az elnök-püspök. A magát modernnek, felvilágosultnak tartó és életét Isten nélkül berendezni akaró ember mindent elkövet annak érdekében, hogy ilyen világ várjon rá. „Az ember azt gondolta, hogy Isten nélkül is meg tud élni. Orvosok azt gondolják, élet és halál urai. Politikusok azt gondolják, élet és halál urai. Újságírók azt gondolják, élet és halál urai, akik egy-egy mondatukkal le tudnak taszítani, másokat fel tudnak emelni” – mondta Fabiny Tamás. Hozzátette: mindez akkor változhat csak meg, ha Istent visszaengedjük az őt megillető helyre. A visszatérő, dicsőséges Jézus el tudja venni a szenvedést, gyógyulást tud adni a betegeknek, mégpedig nem alkalmi, hanem örök gyógyulást – fogalmazott az elnök-püspök, ráirányítva a gyülekezet figyelmét arra, hogy az egyházi év végén a félelem és a rettegés helyett a reménység lesz úrrá rajtunk.

Christa Schrauf, a Kaiserswerthi Diakonissza-anyaházak Szövetségének ügyvezetője rövid köszöntőjében azt hangsúlyozta, hogy a Jézus által gyakorolt felebaráti szeretetre napjainkban nagyobb szüksége van a világnak, mint korábban bármikor. Úgy látja, a szociális kérdések válaszokra várnak, amelyek feladat elé

A tárlat kapcsán elsőként Túrmezei Erzsébet jó barátja, a Fébé rendszerváltás utáni újjáalakulásakor jelentős segítséget nyújtó berlini diakonissza, Gertrud Heublein szólt az egybegyűltekhöz, személyes történeteken keresztül engedve betekintést az egykori anyaház életébe, Túrmezei Erzsébet szolgálatába.

Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum vezetője azt emelte ki, hogy a kiállításon megtekinthető, beszédes történeteket mesélő tárgyak nemcsak a múlttól szólnak, hanem a jövőt is mutatják. A múzeum munkatársa, Kondor Boglárka – aki a diakonisszák

FOTÓ: BALCZÓ MÁTYÁS

állítják az egyházakat Magyarországon, Németországban és szerte a világon.

Az istentisztelet után Görög Zoltáné, a Fébé-egyesület elnökségi tagja és Gregersen-Labossa György megkoszorúzták az egykori anyaház épületének emléktábláit, majd megnyitották a Húvösvölgyi úti épületben berendezett, *Szeretve szolgálni* című kiállítást, amely a diakonisszák történetét mutatja be.

életéből írja a doktori disszertációját – a kiállítás mottójáról szólva arról beszélt köszöntőjében, hogy a „szeretve szolgálni” kifejezés az Úr, a diakonisszák és a felkaroltak közötti kölcsönös szeretetet jelenti, a megbecsülés és a hűség megnyilvánulását, amely a diakónia által teljesedik ki, és amelyben az egyéni hit és a missziós célok szorosan összefonódnak.

■ – BALCZÓ –

Szervezeti keret az önkéntes szolgálóknak

Beszélgetés Gregersen–Labossa Györggyel a Fébé jelenéről és jövőjéről

Az elmúlt években nemcsak újradefiniálta magát a Fébé Evangélikus Diakóniai Egyesület, hanem a jelen szolgálati területeit felismerve újfajta szellemi és lelki közösségépítésbe is kezdett. Az induló diakonátusról, a helyi önkéntes csoportok indításáról és a Túrmezei Erzsébet-emlékévről is beszélgettünk Gregersen-Labossa Györggyel, az egyesület lelkes elnökével.

– A Fébé Evangélikus Diakóniai Egyesület emlékét szervezett Túrmezei Erzsébet diakonissza, az egyesület egykori főnökasszonya születésének századik évfordulója alkalmából. Hogyan összehozhatók az emlékév eseményei?

– Egyesületünk egyik feladata, hogy Túrmezei Erzsébetnek mind a tárgyi, mind a szellemi örökségét ápolja. Tavaly a diakonissza költőnő versesköteteinek újrakiadásával, idén a gyermekversek megjelentetésével ápoltuk irodalmi emléketét. Ezen túl előkészítő fázisban van az a Túrmezei Erzsébet összes énekversét tartalmazó, kottával ellátott összeállítás, amelyet még Marschalkó Gyula evangélikus lelkész gyűjtött össze. Ez Hubert Gabriella irodalomtörténész gondozásában fog digitálisan megjelenni. Az emlékév nyitóalkalma Túrmezei Erzsébet születésnapján, február 14-én a csömöri temetőben, a költőnő sírjánál volt. Az év során felkerestük Túrmezei életútjának meghatározó településeit, és azokon a helyeken, ahol nem volt emlék, emléktáblát helyeztünk el. Túrmezei ökumenikus megbecsültségét – a számos antológiában, énekeskönyvben, folyóiratban és újságban közölt versein túl – az is jelzi, hogy Sopronban a mai Szent Orsolya Római Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda Deák téri épületére is emléktábla kerülhetett. A fővárosi Karácsony Sándor utcában, Ballassagyarmaton és Tamásiban is megemlékeztünk a diakonissza nővéréről. Ezek a rendezvények a helyi gyülekezetekkel közös szervezésben valósultak meg. Mindennek a célja nemcsak az emléképolás, hanem a szellemi hagyaték mai üzenetének megismertetése is volt.

– Az emlékév zárórendezvényére a Fébé hűvösvölgyi központjában került sor november 20-án.

– Egész napos rendezvényünk ünnepi istentiszteletén Fabiny Tamás elnökpüspök prédikált. Ezután nyitottuk meg

– Madocsei Dániel ügyvezető koordinálásával és a Johannita Segítő Szolgálat közreműködésével rászorulóknak számára adunk kölcsön az otthon ápoláshoz, házi gondozáshoz szükséges egészségügyi segédeszközöket. Erre honlapunkon lehet jelentkezni. Területi adottságaink miatt ez a szolgáltatásunk elsősorban a fővárosra és Pest megyére korlátozódik.

– A Fébé nem csupán a múlt szellemi értékeit ápolja, hanem számos innovatív kezdeményezésük is van.

...vannak gyülekezetek, ahol presbiterek, gyülekezeti tagok aktívan tevékenykednek mint beteglátogatók, segítők. Az ő szolgálatukat szeretnénk a jövőben az országos szervezet helyi csoportjaiként szervezeti keret biztosításával is segíteni.

az anyaházban, a kápolna előterében a Magyarországi Evangélikus Egyház diakonisszaszolgálatát, illetve a Túrmezei Erzsébet életét interaktív elemekkel bemutató, gazdag állandó kiállításunkat, amelyet az Evangélikus Országos Múzeummal együttműködésben hoztunk létre. A tárlat anyagát Harmati Béla László múzeumigazgató és Kondor Boglárka múzeumpedagógus állította össze. A kiállítás mindenki számára nyitott, hittancsoportokat, gyülekezeti kirándulások résztvevőit és egyéni látogatókat is szeretettel várunk.

– Mielőtt a rövid és hosszú távú hálózatos tervekről beszélünk, emeljünk ki egy gyakorlati tevékenységet, a rászorulóknak nyújtott segédeszköz-kölcsönző szolgálatukat. Ki és hogyan jelentkezhet erre?

– Valóban, nem hagyományörző egyesület vagyunk, hanem a múlt értékeit feltáró és bemutató, de azokat továbbgondoló és a 21. század kérdéseire reflektáló tevékenységet folytatunk. Egyházunkban az intézményi diakónia az elmúlt harminc évben érezhetően nagy fejlődésen ment keresztül. Kiterjedt, sokrétű és színvonalas intézményrendszerünk folyamatosan fejlődik. Mára azokon a településeken, ahol diakóniai szolgálat működik, ez nagyon fontos háttérrel és erőforrást tud jelenteni a helyi gyülekezeteknek is. Ugyanakkor látni kell, hogy sajnos ezzel párhuzamosan az önkéntes diakónia szolgálata háttérbe szorult. A Fébé és egyházunk részéről is fontosnak érezzük, hogy az utóbbi tendencia megforduljon. Tudjuk, hogy vannak gyülekezetek, ahol presbiterek, gyüleke-

FOTÓ: KISS TAMÁS

zeti tagok aktívan tevékenykednek mint beteglátogatók, segítők. Az ő szolgálatukat szeretnénk a jövőben az országos szervezet helyi csoportjaiként szervezeti keret biztosításával is segíteni. Az első csoport már létrejött Budaörsön, és érdeklődés van a kezdeményezés iránt Aszódon és több más egyházközségben is.

– **Miben tud az országos szervezet segíteni?**

– A helyi csoportoknak módjukban áll országos és nemzetközi pályázatokra jelentkezni. Ehhez teljes körű szervezeti háttérrel nyújtunk. Másrészt az önkéntes csoporttagoknak rendszeres lelki és szakmai napokat szervezünk, valamint konferenciákkal is támogatjuk szolgálatukat. A diakóniai önkéntes hálózathoz csatlakozás továbbá azért is előnyös, mert ezáltal a gyülekezetek tovább építhetik hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerüket. Mindezeknek a támogatására a Fébé mint háttérintézmény nemcsak a tradíció miatt alkalmas, hanem azért is,

mert megvannak ehhez az ingatlanjaink, a pénzügyi háttérünk és az egyházi civil szervezeti státuszunk.

– **Az egyházi civil társadalmi jelenlét, az egyházi kurázi megerősítéséről részletes program jelent meg az ön tollából az *Épüljetek fel lelki házzá!* – Evangélikus gyülekezetfejlesztési program című, online is elérhető könyvben. Miként próbálják ezt a Fébé keretében kamatoztatni?**

– A rendszerváltás után számos gyülekezeti alapítvány és egyesület jött létre, sokuk azonban mára már nem vagy csak korlátozottan, esetenként csak a személyi jövedelemadó egy százalékának a gyűjtésére léteznek. Egyesületünk országos hatóköre lehetővé teszi, hogy újragondoljuk a gyülekezetekhez tartozó civil háttérrel. Célunk, hogy az egyházunkhoz kötődő civil szervezetekkel szorosabb kapcsolatba lépjünk. Jelenti ez egyrészt a közös működési pontok keresését, másrészt a segítségnyújtást a szervezetfejlesztéshez. Egyesületünk alapítványa a Fébé

Evangélikus Diakóniai Alapítvány. Ez arra is alkalmas, hogy a gyülekezetek mellett működő alapítványok helyett ellássa a gyülekezeti civil szervezeti háttértámogatást. Az 1924-ben megalapított Fébét 1951-ben állami önkénnyel feloszlatták. Ebben a huszonhat évben eleink nemcsak anyaházat, nyomdát, ingatlanokat, népfőiskolákat tartottak fenn, hanem a diakonisszák kórházi szolgálatot is végeztek az ország egész területén. Ehhez a lendülethez kellett az, hogy egyik oldalon ott legyenek az elkötelezett szolgálók, másrészt volt egy olyan támogatói kör, amely mindehhez az anyagi és tárgyi forrásokat biztosította. Ezt a szellemiséget szeretnénk mi is transzparensen és professzionálisan, egyúttal a 21. század elvárásainak megfelelően újjáéleszteni. Tervünk, hogy rövid és hosszú távon a helyi gyülekezeti munka támaszaivá váljunk.

– **Szolgálatuk másik nagy területe a diakonátus elindítása. Mit jelent ez?**

– Első körben az intézményeinkben dolgozó, elkötelezett, vagyis úrvacsorai közösségben élő evangélikus munkatársak összefogását. Számukra az Evangélikus Hittudományi Egyetemen együttműködve diakóniai képzést tervezünk hirdetni. Ennek lezárásaként püspöki felhatalmazással válhatnak a résztvevők az adott intézményeken belül diakónussá, és lehetnek az intézményi lelkészeknek a munkatársai. Így nem a lelkész végezne egy személyben minden egyházi szolgálatot, hanem az egyházi hagyománynak megfelelően részt vállalnának mindebben a diakónusok is.

– **Milyen munkatársi tevékenységre terjed ki ez a szolgálat, és mikor indítják el?**

– Mindenki a karizmája szerint dolgozhatna diakónusként. Vagyis lenne, aki áhítatok tartásában, más az önkéntesek koordinálásában vagy akár gazdasági területen szolgálhatna. Ők szolgáló és szakmai közösséget alkotnának az evangélikus intézményi hálózaton belül, valamint a Fébé számukra is szervezne továbbképzéseket, konferenciákat, lelki napokat. A diakonátus az ősegyházi mintára és az egyetemes papság elvére épül. Össze kívánjuk fogni és püspöki felhatalmazással szolgálati ággá emelni azt a lelki többletet, melyet munkatársaink képviselnek. 2023 lesz a csoportszervezésnek és a diakonátus felállításának az éve.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Közgyűlés mindhárom egyházkerületben

A Magyarországi Evangélikus Egyház mindhárom egyházkerületében november 11-én, Márton napján ülésezett a közgyűlés.

TARTÓZKODÁS NÉLKÜL, EGYHANGÚLAG

A Déli Egyházkerület Közgyűlése őszi tanácskozásának a pestszentlőrinci Szezhlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium adott otthont. Az alkalmon a vendéglátó intézmény vezetője, Vicziánné Salla Ildikó fogadta az érkezőket, majd prezentációjában bemutatta az iskolát, érintve a múltját, jelenét és azokat a jövőbeli fejlesztési terveket, amelyek – bár a jelenlegi gazdasági környezetben egy ideig még nem tűnnek megvalósíthatónak – nehezen halasztható bővítések lennének.

Korányi András püspökhelyettes áhítata után a közgyűlési tagok egyhangúlag elfogadták Kondor Péter püspöki jelentését, valamint Font Sándor felügyelői és Horváth-Csitári Boglárka kerületi missziói lelkészi jelentését csakúgy, mint Koskai Erzsébet egyházaskozári lelkész-nőnek, a Gusztáv Adolf Segélyszolgálat kerületi felelősének beszámolóját.

A közgyűlésen a testület új póttagot választott az országos presbitérium-

ba Cselovszky Ferencnek, a Pesti Egyházmege esperesének személyében. A szavazást a jelölőbizottság részéről – az egyházi törvényeknek megfelelően – Kendeh György nyugalmazott lelkész vezette le.

Az alkalom közös ebédrel, baráti beszélgetésekkel zárult.

■ H. T.

SZERETETTELI KONSTRUKTIVITÁS

Az Északi Egyházkerület Közgyűlése Budapesten, a püspöki hivatalban ülésezett. Az énekléssel, elcsendesedéssel kezdődött alkalmon Bartha István balassagyarmati lelkész a reménységről beszélt.

Az egyházmege elnökségei az elmúlt fél év eseményeiről szólva örömteli történekekről, elkészült épületekről, felújításokról szoltak, de a sok hálaadásra indító téma mellett a nehézségekről is említést tettek.

Fabiny Tamás püspök a beszámolójában felidézte az idei lelkészszentelési alkalmakat és azt a parókusi vizsgálatot, amelyet mindhárom jelentkező lelkész sikerrel zárt. Szólt a külkapcsolati kérdésekről, és néhány szóban ismertette azt a kötetet is, amely az első magyarországi evangélikus lelkész-ordinációjának

FOTÓ: NAGY ADÁM

ötvenedik évfordulójára jelent meg az egyházkerület kiadásában.

Fábri György egyházkerületi felügyelő az evangélikus presbiterek országos találkozója kapcsán hálóját fejezte ki mindenkinek, aki részt vállalt a rendezvény szervezésében, lebonyolításában. Egy másik napirendi pontban ugyanó a közelgő tisztújításról és az azzal járó feladatokról számolt be.

Krámer György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója az előttük álló nehézségekről és az egyház megoldási, támogatási tervezetéről beszélt.

Az egyházkerületi ügyész, Nagy Norbert beszámolóját egyhangúlag elfogadta a testület.

A közgyűlés összességében testvéri szeretetben zajlott le, a résztvevők konstruktívan, az egyházmege és az egész egyházkerület ügyeit előremozdítva, építően voltak jelen. Az alkalmat Fabiny Tamás imádsággal, áldással zárta.

■ N. Á.

REMÉNYSÉG A MEGPRÓBÁLTATÁSBAN

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Közgyűlése a győri kerületi székházban tartotta alkalmát. Az ülést Szemerei János áhítata nyitotta meg. A megpróbáltatások ellenére, sőt azok közepette

FOTÓ: HADÚ TIBOR

megtalált reménység határozta meg a püspök beszámolójának alaphangját is, amikor az elmúlt hónapokban megvalósult programokról, a lelkesi ellátottságról, valamint az infláció, az áremelkedés hatásairól beszélt.

Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő a tájékoztatójában elsősorban az evangélikus országos presbitéri találkozóval kapcsolatos pozitív tapasztalatairól szólt. Ezután a közgyűlés tagjai a somlószlói és a kertai egyházközösség presbitériumai részéről megszavazott, illetve már az illetékes egyházmege által is elfogadott társulási egyezményt hagyták jóvá.

A folytatásban Szemerei János püspök tájékoztatta a jelenlévőket a kerület pénzügyi helyzetéről. A számadatok megismerése után a tagok úgy döntöttek, hogy részben jövő évre halasztják, részben az elnökség döntési hatáskörébe utalják a gyülekezetektől beérkezett támogatási kérelmeket.

Az ülés résztvevői ezután örömtelibb témákkal foglalkoztak. Meghallgatták az előző tanév egyházkerületi ösztöndíjasának, Riczinger Péter hatodéves teológushallgatónak a bemutatkozását, majd a folyamatban lévő – a Szigetközt, Gárdonyt, illetve Martonvásárt érintő – gyülekezetplántálási projექtekkel ismerkedtek meg.

Végül Szemerei János ismertette a kerület jövő évre tervezett programjait. Közülük kiemelte az artikuláris napot, amelyet 2023. május 21-én, Exaudi vasárnapján Celldömölkön tartanak majd konfirmándus-zarándoknappal összekötve, a konfirmáció és az elköteleződés évében.

■ A. M.

Öröm a köbön

Hármas ünnep Lajoskomáromban

Az evangélikus templom kétszázadik, az Agapé Evangélikus Szeretetotthon harmincadik és a Kerekerdő Evangélikus Óvoda tizedik születésnapját ünnepelték november 13-án Lajoskomáromban. A hármassz évfordulóra jelent meg az Aranykönyv 200 címet viselő kiadvány, amely a templom építésekor készült feljegyzések másolatait közli, és egyháztörténeti tanulmányokat is tartalmaz.

A hálaadó istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Decmann Tibor helyi lelkész mellett Szarka István, a Fejér-Komáromi Egyházmege esperese szolgált. Közreműködtek továbbá az egyházközösség fúvós- és énekkarának tagjai Decmann Erzsébet vezetésével, valamint óvodás és a hittanos gyerekek.

A gyülekezet pecsétjén is ábrázolt mustármag üzenetéről beszélt a meghívón szereplő Mt 13,31-32 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. „Az ünnep három fókusz üzenetében összefonódik: mind az indulásról, reményről, Isten közelében talált értékekről szól” – fogalmazott a püspök. A mustármag az élet csodájáról, a növekedésről, de a küldetésről is képet ad – mondta, hozzátéve: közösségeink tétje, célja és értelme a ránk bízott üzenet továbbadása.

Az istentisztelet végén a frissen megjelent Aranykönyv 200 című kötetet mutatták be a szerzők, Szemerei János, Kovács Eleonóra, egyházunk gyűjté-

ményi tanácsának elnöke és a kiadást is vállaló Kollega Tarsoly István. A kiadvány tartalmazza a templom építésekor készült feljegyzések teljes anyagát, benne a munkában részt vevő százhatvenkét családfő adataival. Mindez kiegészül többek közt a családok származási helyéről felkutatott adatokkal, illetve a gyülekezetet alkotó három – német, szlovák és magyar – nemzetiség háttértörténetével.

A könyvbemutató után Decmann Tibor ismertette a gyülekezet, a templom és az intézmények történetét, majd az óvoda nevében Keresztes Aranka intézményvezető szólt.

További köszöntések is elhangzottak a szeretetotthon dísztermében tartott közös ebéden. Jókívánságait fejezte ki a közösségnek Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő, Szarka István esperes, Kelemen Anna Gyöngy, egyházunk országos irodája diakóniai osztályának vezetője és Lassu Tamásné nyugalmazott óvodapedagógus.

■ – AM –

Szintet lépni az ifjúsági munkában

Szakmai eszmecsere a megfelelő hang megtalálásáért

A Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Bizottsága és az országos iroda gyülekezeti és missziói osztálya a tavalyihoz hasonlóan közös szervezésű szakmai konferenciát rendezett a gyermek- és ifjúsági munkában szolgáló gyülekezeti munkatársak, hitoktatók és lelkészek számára november 12-én egyházunk budapesti székházában.

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

A közel hetven résztvevővel zajlott program nyitóáhitatában Pápai Attila gyulai lelkész Jel 12,4 alapján a küldetés komolyanvételére hívta fel a figyelmet. Kiemelte, hogy a fiatalok között végzett szolgálat nem korlátozódik a tudás átadására, hanem a könnyek letörlésére, a lehetőségadásra, az odafordulásra, a személyes kapcsolat elmélyítésére is kiterjed.

Milyenek a fiatalok ma? címmel tartott gondolatébresztő előadást Szűcs Sándor. Az ifjúságkutató, zenész, játéktervező arra hívta fel a figyelmet, hogy mivel a fiatal generációk gondolkodása eltér az idősebbektől, ennek tudatában szükséges megszervezni, megtartani a különböző gyülekezeti alkalmakat. Szűcs Sándor elsősorban a példaadást javasolta a résztvevőknek, valamint keresztény témájú könyvklubok indítására, illetve arra buzdított, hogy igyekezzenek játékos módon feldolgozni, átadni a bibliai anyagot. Meglátása szerint a fiatalok eléréséhez szükséges, hogy az egyháznak legyenek professzionális influenszerei, akik az adott korosztály hangján adnak teológiailag megalapozott válaszokat a fiatalokat foglalkoztató kérdésekre.

Az előadásból is kiindulva a résztvevők arra keresték a válaszokat, hogy milyen lehetőségek vannak a fiatalok gyülekezetbe integrálására. A csoportok többek között a zenei alkalmak fon-

tosságára, a személyes megszólításra, az önkéntes feladatokra hívták fel egymás figyelmét, valamint arról is szóltak, hogy építő lenne regionális ifjúsági munkaközösségek elindítása, amelyekben időről időre meg tudnák osztani egymással a szakmai tapasztalataikat.

Az idén nyáron Gyulán megrendezett Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozó eredményeiről számolt be Szidoly Roland lelkész, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának gyermek- és ifjúságimunkaág-vezetője, a Szélrózsa Tízek tagja. A találkozóra megközelítőleg ezerhétszázán látogattak el, akik többek között huszonöt lelki programon, több mint ötven fórumbeszélgetésen és előadáson, tizenhat keresztény zenekar koncertjén és számos sportrendezvényen vehettek részt.

A délutáni műhelybeszélgetéseken is izgalmas kérdésekkel foglalkoztak az érdeklődők. Grendorf-Balogh Melinda lelkész, egyházunk ifjúsági és gyermekbizottságának elnöke *Határon belül és azokon túl: segédanyag-lehetőségeink az ifimunkában* címmel tartott gyakorlati foglalkozást. Nemcsak az ifimunkában használható kiadványokat ismertette, hanem a vizuális művészet és a tanítás kapcsolata is fókuszba került ez alkalommal.

A bibliafeldolgozás kihívásaira és lehetőségeire, az önálló és csoportos bibliaértelmezés segítésére kínált kreatív megközelítési módokat Simon Réka büki lelkész, akinek *Bibliai kapcsoló* című, saját fejlesztésű kártyajátékát szintén a konferencia keretében mutatták be. A generációs kihívásokra, a fiatalok való szót értés

fontosságára, a szüntelen tanulás szükségességére mutatott rá interaktív előadásában Németh Kitti bobai lelkész.

A szakmai találkozó végén a *Fiatalok bevonása a gyülekezeti és önkéntes szolgálatba* címmel tartottak záró kerekasztal-beszélgetést Zászkaliczky Anna Eszternek, egyházunk országos irodája kommunikációs referensének moderálásával. Keczkó Szilvia budahegyvidéki lelkész a konfirmandusok ifjúsági csoportba integrálásáról elmondta: gyülekezetükben többek között azért lett kétéves a konfirmációi felkészítő, hogy ne csak tudásátadásra korlátozódjon, hanem a legkülönbözőbb programok által lehetőség legyen a közösség- és gyülekezetépítésre is. Chikán Katalin, a dunakeszi gyülekezet lelkésze szólt a játékos elemekkel felépített hittanoktatás előnyeiről, valamint arra is kitért, hogy az ifjúsággal való foglalkozás alapvetően családok között végzett szolgálat is.

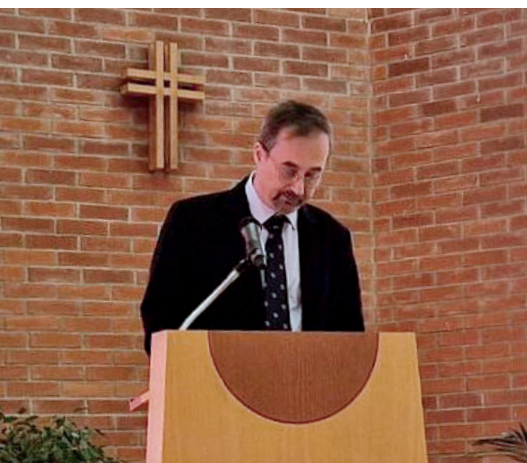
Szigethy Szilárd medgyesegyházi lelkész arra buzdította a résztvevőket, hogy már a lehető legfiatalabbakkal is alakítsanak ki kapcsolatot, hogy legyen idő az évek során egymáshoz csiszolódni. A lelkész a *72 óra kompromisszum nélkül* elnevezésű rendezvényt és az idősek között végezhető szolgálatot kiemelve a fiatalok önkéntes munkába való bevonását ajánlotta.

■ – GALAMBOS –

Jézus a természetes szimpátián túlmutató szeretetre hív

Szociáletikai konferencia a béketeremtés lelkületéről

Boldogok a békességet szerzők – az együttélés kényszerétől a béke-teremtés lelkülete felé címmel tartott konferenciát november 10-én a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának Szociáletikai Bizottsága a szervezet budapesti székházában. Az alkalmon az orosz és az ukrán ortodox egyházak viszonya mellett szó esett a politikai polarizációról, a kultúrharcról, valamint a békességeteremtés keresztyén küldetéséről is.

A konferenciát Fazekas Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem tanára nyitotta meg, rámutatva, hogy az egyházon belül is folyamatosan jelen van az igény közéleti kérdések megvitatására. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) konferenciáján mindez az interdiszciplinaritás jegyében, valamint bibliai alapon történik meg – szögezte le.

Evangélikus részről László Virgil egyetemi adjunktus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Újszövetségi Teológia Tanszékének vezetője *Békességeteremtés az Újszövetségben* címmel tartott előadást. A teológus kiemelte, hogy az *Újszövetségben* az ellenség szeretete követelménnyé vált, hiszen Jézus kitágította a korábbi határokat, a természetes szimpátián túlmutató szeretetre hívott el bennünket. Hangsúlyozta, hogy az élethez való ilyen hozzáállás békét teremt, hiszen megszakad a kölcsönös gyűlölet, a háborúság, valamint a bosszú ördögi köre. A békét teremtők Isten fiainak fognak nevezetni – emelte ki a boldogmondások közül.

Orosz Gábor Viktor, az EHE Rendszeres Teológia Tanszékének egyetemi taná-

ra a pacifizmus és a realizmus dilemmájára hívta fel a figyelmet. Mint fogalmazott: kizökent időkben előfordulhat, hogy az erőszak teremt olyan rendet, amelyben az evangélium jobban tud terjedni. Dietrich Bonhoeffer idézve elmondta: az egyház háborúban csak a békéért kiálthat Istenhez, valamint az egyház nem ismeri a háború szentségét. A német mártír evangélikus lelkész hozzáállása kapcsán kiemelte, hogy – az anabaptista eredetű mozgalmakkal ellentétben – ő úgy vélte, a béke helyezi az evangéliumot a középpontba, mégpedig úgy, hogy a béke megőrzi a világot az evangélium hirdetése számára. A pacifizmus és a realizmus ellentétébe az egyéni felelősségvállalás hoz némi feloldást – fejtette ki.

A konferencián Nacsinák Gergely András, a Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus papja a személy fogalmáról beszélt a 20. századi ortodox teológia kontextusában. Ötvös Csaba József ortodox pap előadását a MEÖT főtítkára, Fischl Vilmos evangélikus lelkész olvasta fel; ebből kiderült, hogy az ortodox egyház egységében rést ütött az orosz–ukrán háború. Barcsi Tamás, a Pécsi Tudományegyetem docense a Magyarországon jellemző „elismerési problémákra” hívta fel a figyelmet, többek között szót ejtett a szociális ellátásról, valamint az oktatás helyzetéről is. Balogh László Levente, a Debreceni Egyetem Politikatudományi Tanszékének vezetője előadásában a politikai megosztottság, polarizációs dilemmáival foglalkozott.

Czentnár Simon református lelkész, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának adjunktusa az emberi kapcsolatokban való békéltetés szolgálata kapcsán azt hangsúlyozta, hogy nincs horizontális megbékélés

FOTÓK: MAGYARORSZÁGI EGYHÁZAK ÖKUMENIKUS TANÁCSA

vertikális megbékélés nélkül, nem az emberi természet javíthatása, hanem az új ember megelevenítése adhat csupán valódi békét. „Keresztyénként csak akkor tud valaki elköteleződni a békéltetés mellett, ha a megbékélés keresztyén értelmét magáévá tette. Ha elvonatkoztatunk Krisztustól, akkor a próbálkozásaink erőtlenné és meddővé válnak, csakis az evangéliumhoz való radikális hűség lehet az út. Nem akarhatunk kevesebbet adni a világnak Krisztusnál” – emelte ki.

■ PAP LÁZÁR

Forrás: Reformatus.hu

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: ZAUUR IBRAHIMOV / UNSPLASH.COM

In memoriam Selmeczi Lajos

(1938–2022)

„Az gondoltam: nem törődöm vele, nem szólok többé az ő nevében. De perzselő tűzzé vált szívemben, csontjaimba van rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam.” (Jer 20,9)

Selmeczi Lajost (Bokod, 1938. augusztus 21. – Tatabánya, 2022. október 30.) a háború utáni ébredésben érintette meg Isten ígéje, és egész életében fogva tartotta. Először szakmát tanult, és vasárnapi iskolát vezetett szülőfalujának gyülekezetében, nagy lelkesedéssel tanított bennünket. Itt találkoztam vele, és a tanár-diák kapcsolat testvéri, baráti viszonyná fejlődött. A gyülekezetben ifjú presbiterként szolgált.

A csontjaiba rekesztett tűz azonban nem hagyta nyugton. Harminckét évesen gimnáziumba iratkozott, hogy az érettségi után teológiát tanulhasson, és lelkészként szolgáljon. Közben házasságot kötött Juhász Ágnessel. 1972 és 1995 között Isten hét gyermekkel áldotta meg házasságukat; közülük két fiú is lelkész lett (Selmeczi Lajos Péter és Géza Tamás).

Feleségének és szüleinek a támogatásával Selmeczi Lajos 1974-ben megkezdte teológiai tanulmányait az Evangélikus Teológiai Akadémián, nappali tagozaton. Teológushallgatóként 1977 és 1980 között Monoron szolgált, onnan járt be Budapestre, és közben végezte a gyülekezeti munkát feleségével közösen. Monoron volt az ordinációja 1979. július 29-én. Szentelési ígéje: „Mindenre van erőm a Krisztusban, aki megerősít engem.” (Fil 4,13) A Monoron töltött évek alatt lakhatóvá tették a lelkészlakást, bővítették a gyülekezeti termet, renoválták a templomot és villamosították a harangokat.

1980-tól Galgagyörk és Väckisújfalu lett a szolgálati területe, majd 1983-tól 1990-ig Sikátor és Veszprémvarsány, ahol ez alatt az időszak

alatt kívül-belül renoválták a templomot. Egy villámcsapás következtében leégett a torony, és az orgona is megromlódott, ezeket fel kellett újítani. Ebből a hét esztendőből négy évig Bakonyszentlászlón, Bakonytamásin, Zircen és szörvényaikkban is végeztek a szolgálatokat. Az utolsó évben már mint a szákszendői gyülekezet megválasztott lelkésze maradt helyettesíteni.

Szák, Szend és a vérteskethelyi filia volt Selmeczi Lajos szolgálati helye egészen nyugdíjba vonulásáig. Itt a szendi parókia bővítésének befejezése, a templom renoválása, illetve a vérteskethelyi gyülekezeti ház felépítése egészítette ki a lelkési feladatokat. Mivel ekkor családjának már Tatán volt háza, a parókian rendszeresen gyermek- és ifjúsági programok, nyáron pedig táborok zajlottak.

2000-ben nyugdíjba vonult. Ahogy az évek teltek, a tatai szép nagy ház kiürült. Ezekben az években sem tétlenkedett. Nyugdíjasként, 2000 és 2012 között Szarvason, a Középhalmi Misszióban végzett szolgálatot az alkohol- és szenvedélybetegség körében

dr. Sárkány Angyal szakképzett orvos segítségével. Emellett 2003–2004-ben helyettesítő lelkész volt Tatabányán. Mindeközben feleségével a tatai gyülekezet aktív tagjai voltak, és a helyi lelkéssel testvéri kapcsolat tartottak.

Az elmúlt tíz évben a számítógép és az internet segítségével naponta sokakhoz eljuttathatta rövid áhítatait, gondolatait.

Nemrégiben egy panzióban ünnepezték felesége születésnapját, csak ők voltak vendégek. Családi-as melegséggel vették körül őket a dolgozók. A nagy élménnyel hazatérve elkezdte a kert téliésítését, de pár nap múlva kórházba került. Ágyához kérette gyermekeit, s a távozásra készülve megáldotta, majd a következő szavakkal vigasztalta őket: „Ne sírjatok, adjatok hálát a sok szép áldásért, amit együtt átélhettünk, és hirdessétek az evangéliumot: Krisztus meghalt bűneinkért, és feltámadt megigazulásunkért.”

Selmeczi Lajos ravatalát november 18-án Bokodon, szülőfaluja templomában álltuk körül. A vigasztalás ígését Franko Mátyás tatai lelkész szólaltatta meg: „Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit!” (Zsolt 118,17) Az Evangélikusok Közössége az Evangéliumért (EKE) nevében Adámi László nyugalmazott lelkész emlékezett a közös szolgálatra Jób 19,25 – „Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára megáll a por fölött...” – alapján.

Egy élet most visszatért Teremtőjéhez. Mi így őrizzük emlékét. Őt pedig átadjuk teremtőjének Johann Sebastian Bach utolsó művének szavaival: „Trónusod elé járulok, Istenem, és alázatosan kérlek, ne fordítsd el kegyes arcod tőlem, szegény bűnöstől, adj nekem boldog véget, élessz föl az utolsó napon, Uram, hogy örökkön lássalak, ámen, ámen.”

■ SZABÓ VILMOS

Emléksorok Lukáts Miklósról

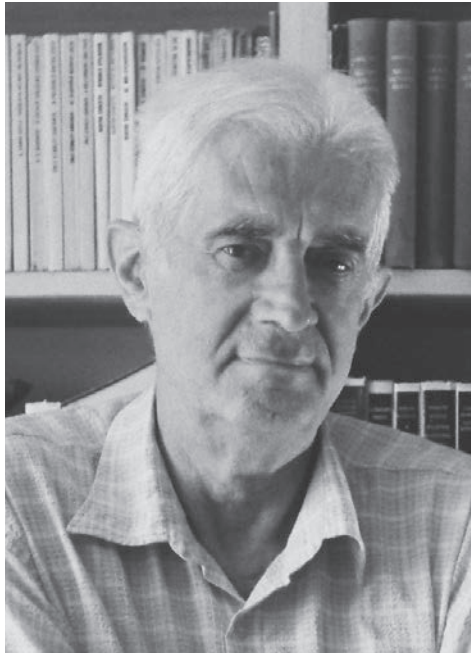
(1946–2022)

Lukáts Miklós 1946. március 27-én született Szombathelyen Lukáts Rezső közgazdász és Medveczky Borbála statisztikus második gyermekeként. Családjuk mindkét ágon hitét aktívan gyakorló evangélikusokból állt. Amikor édesapjukat a tébécé harminchét évesen elragadta, Miklós mindössze négyéves volt. Ekkor édesanyjával és Kati nővérével Budapestre költöztek. A fasori hitélet aktív részesei lettek, lelki otthonuk szolgáló közösségébe is természetes módon nőtt bele Miklós.

Középiskolai tanulmányait az I. István Gimnáziumban végezte; innen a Budapesti Műszaki Egyetemre vezetett az útja, az Építésmérnöki Karon szerzett diplomát. Ebben az időszakban ismerkedett meg későbbi feleségével, az ugyancsak építészhallgatónak készülő Juhász Ágnessel, 1970-ben házasodtak össze. A teremtő Isten házasságukat két fiúgyermekkel, Péterrel és Tamással ajándékozta meg. Családi életüket tapintható szeretet, hitüket a családi ökumené jegyében kölcsönös tisztelet hatotta át; a családba az évek alatt négy unoka és egy dédunoka érkezett.

Lukáts Miklós világi hivatásában és egyházi szolgálataiban is a rendszerváltás évei hoztak átrendeződést. A mérnökként végzett aktív tervezői és kivitelezői tevékenység után 1974-től az Építésgazdasági és Szervezési Intézetben munkálkodott egészen 1990-ig, ezzel párhuzamosan egyre aktívabban vállalt szerepet közéleti kérdésekben a változásokat katalizáló hazai értelmiség köreiből.

Többedmagával megalapította a Márton Áron Társaságot, amely az előszobája, majd a szellemi műhelye lett a Kereszténydemokrata Néppártnak (KDNP). A párt alapító tagjaként országos titkár, az országos elnökség tagja, majd a Protestáns Műhely alapító elnöke.

1990 májusában a KDNP országos listájáról jutott képviselőként a szabadon választott parlamentbe. Az Antall-kormány megalakulásától a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára, majd a Miniszterelnöki Hivatalban az egyházi ügyekért felelős politikai államtitkárként csúcspontot ki kormányzati megbízatása. Egyebek között kiemelt feladata volt az egyház és az állam szétválasztásának jegyében az államosított egyházi ingatlanok tulajdonrendezésének felügyelete, az egyházi kárpótlás előmozdítása.

Lukáts Miklós egész életében aktívan kapcsolódott a fasori evangélikus gyülekezet közösségéhez, ahol 1971-től vállalt presbiteri szolgálatot, később ugyanitt jegyző, másodfelügyelő, majd tiszteletbeli presbiter. A nyolcvanas években levelező tagozatos teológiai képzésre járt, majd a rendszerváltást követő egyházkormányzat kiépülésekor az országos presbitériumnak is tagja lett. Egyházi szolgálatainak betetőzését mégis az jelentette, amikor 2001-ben végzett az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkész szakos hallgatójaként, és kérte lelkésszé szentelését. Dr. Har-

mati Béla püspök 2001-ben a fasori templomban ordinálta.

Lelkészként önzetlenül vállalt helyettesítő szolgálatokat saját gyülekezetében, a Pesti Egyházmegyében, illetve a Somogy-Zalai Egyházmegyében: balatonföldvári nyaralójuk körzetében több közösségben (Kötcsén, Balatonszárszón, Siófokon) rendszeresen hirdette Isten igéjét.

2019-ben az egyház és az állam kapcsolatának új alapokra helyezésében, valamint az egyházi ingatlanok tulajdonrendezésének elindításában vállalt szerepének elismeréséül megkapta a Magyar Érdemrend középkeresztje kitüntetését.

Életének hetvenhetedik évében súlyos betegséggel diagnosztizáltak. A kórházba az Úr szent vacsorájával megerősítve indult el. Néhány napon belül szenvedések nélkül, csendesen hunyt el a reformáció ünnepének előestéjén, október 30-án.

Temetése népes gyülekezet jelenlétében a Fiumei Úti Sírkertben volt november 22-én, örök élet vasárnapjának hetében. A szolgálatokat fasori gyülekezeti lelkészei, Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin és Aradi György végezték. Lukáts Miklós kérésére a vigasztalás evangéliuma Jób 19,25–27 alapján hangzott: „De én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára a por felett megáll. S miután bőrom lehullik rólam, testem nélkül látom meg az Istent. Saját magam látom meg őt, tulajdon szemeim látják meg, nem más.”

Életútjának vezérelvét édesapjának konfirmációs emlékkötetéből Kapi Béla püspök néhány sora adta: „Haszonért elvet, előnyért meggyőződést soha fel ne áldozz. [...] Ne felejtse az igazságot: boldog ember, ki Isten törvényét hordozza szívében! Légy áldás!”

Lukáts Miklós testvérünkre, sokakat gazdagító életútjára Isten előtti hálával emlékezünk. Emlékezete legyen áldott közöttünk!

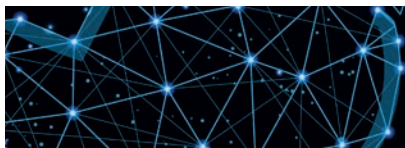
■ ARADI GYÖRGY

Gyász hír. Szomorú szívvel tudatjuk, hogy a Déli Evangélikus Egyházkerület Püspöki Hivatalának nyugalmazott gépkocsivezetője, Leidal János életének 86. évében, november 1-jén hazatért Teremtőjéhez. Leidal János 1982. szeptember 1-jével lett a püspöki hivatal munkatársa. Huszonegy éven keresztül, 2003. augusztus 31-ig látta el hűségesen, balesetmentesen e feladatkört. Káldy Zoltán, majd Harmati Béla püspök sofőrjeként egymillió kilométert vezetett. „Soha ne vezess gyorsabban annál, mint ahogy az őrangyalod repülni tud” – szölte a mottója. Élete végéig hálás volt azért a sok szeretetért, amelyet munkája során a gyülekezetektől kapott. Temetése november 18-án Lajoskomáromban volt.

A budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát december 12-én, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (Budapest I. ker., Táncsics Mihály u. 28.). Petényi Katalin filmrendező, dramaturg, vágó, művészettörténész és Kabay Barna filmrendező, forgatókönyvíró, producer lesznek a vendégek. Petényi Katalinnak *Az őrségben állók figyelő szemével* című, a Magyar Művészeti Akadémián elhangzott székfoglaló előadásáról beszélgetnek. Az alkalomra a belépés ingyenes. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Apróhirdetés

Bajkó Ferenc *Budapest harangjai* című könyve a budapestharangjai@gmail.com e-mail címen rendelhető (3990 Ft).

kotoszo.blog.hu

EVANGÉLIKUS Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikuselet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519.
 Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
 • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu) • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
 • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com) • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ball@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodaszuzs@lutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) www.primerate.hu; felelős vezető: DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árusítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online) • Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft, egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft. A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. • Digitális előfizetés negyedévre 1950 Ft, fél évre 3900 Ft, egy évre 7800 Ft. Egy digitális lapszám ára: 450 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokot tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
 • Címlapfotó: KALOCSAI RICHÁRD

ORATIO OECUMENICA

Mindenható Istenünk! Áldunk, hogy Szent Fiadban közénk jöttél. Hisszük, hogy most is közöttünk vagy, ezért bizalommal fordulunk hozzád kéréseinkkel.

Urunk, sokszor megtorpanunk a hitben. Elbizonytalanodunk. Tele vagyunk kérdésekkel, nem értjük az események alakulását. Segíts, hogy kérdéseinkkel hozzád tudjunk fordulni, s közelségedbe kerülve megértsük akaratodat.

Urunk megvalljuk, hogy sokszor nemcsak megtorpanunk, hanem távol vagyunk tőled. Kérünk, szabadíts meg a magunk alkotta istenek imádatától. Engedd, hogy felismerjük a hozzád vezető utat, és tudjunk el is indulni rajta.

Könyörgünk egyházunkért, gyülekezetünkért. Add, hogy Jézus példáját követve szolgáljon ebben a világban. Köszönjük neked az előttünk jártak példáját, mindazt, amivel rajtuk keresztül erősítet hitünket. Köszönjük, hogy irgalmas szereteted megújul rajtunk nemzedékről nemzedékre.

Urunk, könyörgünk békétlen világunkért. Kérünk, szabj határt a gyűlöletnek, és áldd meg mindazok munkáját, akik a megbékélésért fáradoznak. Légy a kicsinyekkel, az elesettekkel, kitaszítottakkal, a hontalanokkal. Irgalmadba ajánljuk a testi és lelki betegeket, a gyógyszerőket és minden szenvedő embertársunkat.

Urunk, kérünk, áldd meg ünnepi készülődésünket a gyülekezetben és a családban. Légy azokkal, akik szorongva gondolnak a közelgő ünnepre. Engedd, hogy ők is megtapasztalják a te örökökéval, irgalmas szeretetedet. Segíts, hogy ne kényelmesedjünk el, hanem észrevegyük segítségre szoruló embertársainkat.

Köszönjük, Urunk, hogy meghallgatód imádságunkat. Maradj velünk, tarts meg minket ebben a múlt időben, hogy hűséges tanítványaidként tudjunk élni itt e földön, egykor pedig színről színre láthassunk téged a te örök országban. Ámen.

ADVENT 3. VASÁRNAPJA – 5MÓZ 5,5B–10

A szeretet nem árt

„A szeretet nem árt.” Ez a mottója az Ökumenikus Segélyszervezet kapcsolaton belüli erőszak elleni kampányának. Manapság egyre több szó esik a nyilvánosság előtt is arról, hogy mennyire elfogadhatatlan a családon belüli bántalmazás, akár szóval, akár fizikai erőszak formájában. A mottó arra is utal, hogy sokszor ezeket az erőszakos tetteket a szeretet, a szerelem rózsaszín mázával öntik le, amikor a hírekben úgy hivatkoznak bűncselekményekre, hogy „szerelemféléstől” követték el, vagy pedig a gyermekbántalmazást „atyai pofonak” könyvelik el.

Sajnos nehéz a köztudatban megváltoztatni azt a felfogást, amely évtizedek óta masszívan tartja magát: vagyis hogy a szeretet nevében olykor büntetni is kell, hiszen csak így tartható fenn a kapcsolat. „Muszáj néha odacsapni, mert különben soha nem tanulja meg, hogy mit szabad, és mit nem” – hangzik mindig az erősebb fél, a szülő szájából, mintha a tette nem is az ő felelőssége lenne, hanem a gyereké, aki ezt „kikényszeríti” belőle.

A szeretet azonban sosem árt. Ha mégis, az nem szeretet. De mivel a hétköznapi életünket, a kapcsolatainkat ennyire átítatja a büntetés, ezért ez az istenképünkben is lecsapódik. Az Ószövetség keletkezése óta bár sok ezer év telt el, a büntető istenkép töretlenül tartja magát. Sokszor tekintünk úgy Istenre, mint aki szeretetből és a mi érdekünkben néha megbüntet minket, de csak azért, hogy nekünk jobb legyen.

De elgondolkodtunk-e azon, hogy lett-e bárkinek is jobb a büntetéstől? Az egészen egyszerűen nem igaz, hogy „vert az apám, mégis ember lett belőlem”. A gyerekből nem lehet „kiverni” az engedelmességet, és az embereknek sem lesz mélyebb a hitük attól, mert félnék Isten büntetésétől. A büntetés egyedül arra „jó”, hogy tönkretége a bizalmat – hiszen ki tudna bizalommal fordulni egy olyan Isten felé, aki bármikor csapásokkal büntethet meg minket?

Isten büntetése vagy tetteink következménye? Meggyőződésem, hogy sem az emberi, sem az isteni szeretet nem árt. Hiszen Isten maga a szeretet – mondja János evangélista; tehát hogyan akarna nekünk fájdalmat okozni? Nem Isten büntet minket, hanem mi viseljük a tetteink, a döntéseink következményeit; sokszor már önmagában ez büntetés számunkra. Ez pedig nemegyszer valóban átível a generációkon.

Hányszor fordul elő, hogy egy gyerek azért indul hátrányból az élete kezdetén, mert a szülei rossz döntéseket hoztak! Egyetlen alkoholbeteg vagy szerfüggő szülő gyermekének sem kell bemutatni: igenis van olyan, hogy a felmenőink tetteinek levét mi isszuk meg. A bálványimádás nemcsak azt jelenti, amit az ókorban, hogy idegen isteneknek állítunk szobrot. Hanem hogy a szívünkben nem Isten, hanem valami más áll a legfontosabb helyen: a pénz, a munka, a tudatmódosító szerek. És aki így él, aki a bálványait mindennél fontosabbnak tartja, annak a leszármazottai is részesülnek ebből a „büntetésből”.

”

Féltő vagy féltékeny? Amikor a *Tízparancsolatot* olvassuk, sokszor értelmezzük úgy, hogy Isten féltékeny, amiért mi bálványokhoz fordulunk, ahelyett hogy őt imádnánk. Azonban Isten nem kicsinyes, hogy versenyeznie kellene bárkivel is a

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: FREEPIK.COM

mi szeretetünkért, és még csak nem is sértődékeny. Ő csak szeret, nem várva viszonzást és semmilyen ellenszolgáltatást, mint ahogyan egy szülő sem kér semmit cserébe a gyerekétől a szeretetért.

Amikor azt olvassuk, hogy „*féltőn szerető Istennek*” nevezi magát az Úr, sokkal inkább azon van a hangsúly, hogy ő valóban félt minket. Félt minket, mint egy apa, aki látja, hogy a gyereke rossz útra tér. Látja előre a tetteink következményeit, és meg akar óvni minket ezektől. Mennyivel más minőség ilyen kapcsolatban lenni Istennel, aki nem azért ad nekünk parancsolatokat, hogy ha megszegjük, akkor megbüntethessen minket az engedetlenségünkért, hanem hogy segítsen nekünk a helyes úton járni és boldogságot találni az életünkben!

Az isteni szeretet nem árt, hanem félt minket, és a legjobbat akarja nekünk – mint a szülő a gyermekének.

■ KOVÁCS BARBARA

Imádkozzunk! Mindenható Atyánk! Hálásan köszönjük, hogy nem hibáinkra tekintesz, hanem nap mint nap jobb emberré szeretsz minket. Féltő oltalmadba ajánljuk a magunk és szeretteink életét. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 11.) *Hiszen az Úr látja az ember útjait...* Péld 5,21 (Lk 1,38a; Lk 1,67–79; 1Kor 4,1–5; Zsolt 33) Isten szeme mindent lát! Sokszor fegyelmezési szempont volt ez a keresztyén életben, pedig áldás és örömmüzenet lehet, vizsgálatásként, bátorításként tekinthetünk rá, hogy az Örökkévaló látja, érzi és tapasztalja mindazt, amiben nekünk részünk van életünk útján. Az adventi készülődésben legyen ez egy örömteli lehetőség, hiszen mi közösen hisszük és valljuk Isten munkálkodását személyes életünkben. Legyen örömforrás ez a közelség, miközben már halljuk a karácsonyi dallamot: „Légy közelebb hozzám, ahogy csak lehetsz / Most és mindörökké: imádságom ez.” (EÉ 169,3)

Hétfő (december 12.) *Mert egykor sötétség voltatok, most azonban világosság vagytok az Úrban...* Ef 5,8 (Zsolt 31,17; Mt 3,1–6; Ézs 24,1–23) A sötétség és világosság bibliai tanítása végigvonul a *Teremtés könyvétől* a *Jelenések könyvének* lapjaiig. Sötétség és világosság életutunk kezdetének és végének is meghatározója. Az adventi világosságnál azonban vegyük észre azt a fényességet, amely nem csupán egy helyes életvitel távlata, hanem a Krisztusban való élet ereje. Így az adventi gyertya világossága sokkal többet akar velünk láttatni, mint a kipipált adventi „teljesítménynaptár” pislákoló színeit.

Kedd (december 13.) *Ne kísértésék Isteneteket, az Urat...* 5Móz 6,16 (Gal 6,7; Mt 3,7–12; Ézs 25,1–9) A zsidók számára a pusztában történtek jelentették a klasszikus istenkísértést; az *Ószövetség* rendre erre a történetre utal vissza, amikor az Úr népét ettől a bűntől akarja óvni. Masszában elfogyott a nép vize, és a szomjhaláltól való félelem miatt isten ellen fordultak. Kétkedni, majd követelőzni kezdtek: ha Isten létezik, adjon vizet! Az istenkísértés gyökere az a hitetlen lelkület, amellyel Istent cselekvésre próbáljuk kényszeríteni, miközben a szándékos engedetlenség állapotában vagyunk. Ki ne tapasztalta volna magában ezt az attitűdöt, amelyről nem is gondoljuk, hogy lényegében istenkísértés? E tévút mellett azonban létezik egy másik út: a hit és az engedelmesség ösvénye, amely újra Krisztushoz vezet bennünket. Ne feledjük: a megkísértés történetében az Úr Jézus Atyába vetett bizalma nem ingott meg, s ezáltal példát adott, hogyan kerüljük el a kísértések csapdáját.

Szerda (december 14.) *János írja: Ezek után láttam: íme, nagy sokaság volt ott, minden nemzetből és törzsből, népből és nyelvből [...]; a trón előtt és a Bárány előtt álltak...* Jel 7,9 (Zak 2,15; Hós 14,2–10; Ézs 26,1–6) Multikulturális világunkban talán már otthonosabban mozgunk más népek ünnepi szokásai, karácsonyi

hagyományai között, mint a sajátunkban. János mennyei istentisztelete azonban nem egy nagy össznépi keveredést szeretne velünk láttatni, hanem a trón és a Bárány középpontba kerülő közös teljességét láttatja! Az adventi ablakok sorában nyissuk ki ezt az ablakot is, ahol mi is együtt látjuk különböző törzsekkel és népekkel a betlehemi jászol trónját és a kised Jézus mérhetetlen szeretetben megvalósuló uralmát.

Csütörtök (december 15.) *Ó, mily szép és mily gyönyörűséges, ha a testvérek egyetértésben élnek! Csak oda küld az Úr áldást és életet mindenkor.* Zsolt 133,1.3b (Róm 12,4–5; Mt 11,11–15; Ézs 26,7–19) Fialok éneklék ezt a zsoltárt gitárkísérettel. A dal ritmusa egyre gyorsabb és gyorsabb, hogy éreztesse a fiatalos életérzést, játékoságot adjon a közös éneklésnek. A tempó lendülete az, ami a pillanatnyi ritmusban kórusvá varázsolja a közösséget. Milyen jó lenne pedig a nyugodt, lassuló életformában is megtalálni a közös nevezőt! Amikor nemcsak egy produkció kedvéért éljük meg az áldást, hanem az egyetértés egy valódi közös imádság; amikor Isten jelenlétének az öröme együttes gyönyörűsége hív bennünket.

Péntek (december 16.) *Mert őbenne élünk, mozgunk és vagyunk.* ApCsel 17,28a (Zsolt 139, 1–2; Jn 19,17–22; Ézs 28,14–22) Pál apostol híres areopagoszi beszédét tudatosan a teremtő Isten értelmezése köré építette fel. Mivel nem keresztyéneknek szónokolt, vallásilag vegyes hallgatósága számára csak Isten lehetett a közös kiindulási pont: „...akit ti ismeretlenül tiszteltetek.” Miután megragadta az athéniai figyelmét, beszédét úgy fűzte tovább, hogy eljutott Krisztushoz, és róla tett bizonyosságot. Mi, mai keresztyének már Krisztusra is tudjuk értelmezni ezt az ígét: „*őbenne élünk, mozgunk és vagyunk*”, mert tudjuk, mit jelent a Krisztusban való lét. Az adventi ünnepi időszak arra is emlékeztet bennünket, hogy Krisztusban való létünknek naponként meg kell újulnia bennünk, hogy újra és újra megérkezzünk a hitből fakadó életbe, ahogyan Krisztus is érkezik hozzánk.

Szombat (december 17.) *Áldjátok, népek, a mi Istenünket, hangozzon hirdessétek dicséretét! Ő tartott életben bennünket, és nem engedte, hogy lábunk inogjon.* Zsolt 66,8–9 (Júd 24–25; Zof 3,14–20; Ézs 29,17–24) Létbizonytalanság, klímászorongás és jövőneurózis ingatja meg lelkünket a ma világában. Ha önmagunkra tekintünk, akkor talán még erősebben látjuk a félelmet. Ezért jó Isten felé fordulni, ezért öröm Istent dicsérni: mert ebben a szövetségben nem a félelem lelke uralkodik szívünkben, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelke.

Éld áldásként minden napod!

Falinaptár 2023 Varga Gyöngyi áldásaival

2800 Ft
-20% 2240 Ft

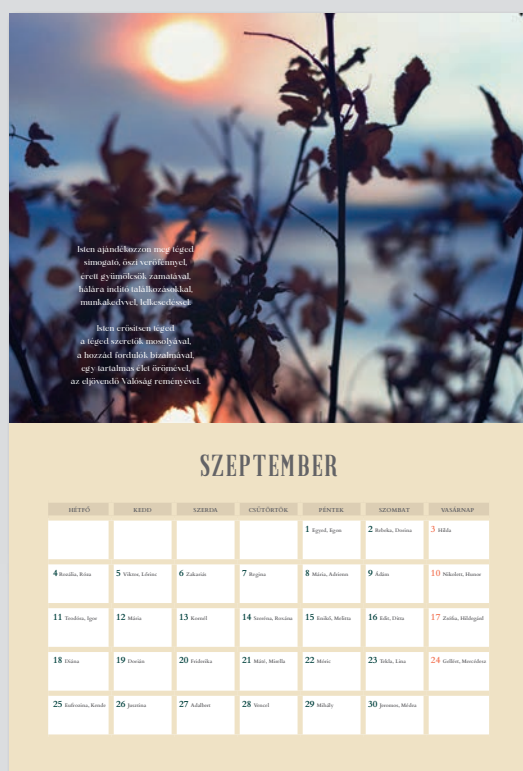
Inspiráció a mindennapokra:

- havi áldásmondások
- meditatív fotók
- jelölhető napok
- praktikus, spirálos kivitel
- ajándékba vagy a család örömére

MEGRENDELHETŐ

a (+36) 1/317-5478-as telefonszámon
vagy a kiado@lutheran.hu e-mail-címen,
megvásárolható webáruházunkban
(lutherkiado.hu) vagy könyvesboltunkban
(Budapest VIII. ker., Üllői út 24.).

lutherkiado.hu

Ajándékozzon előfizetést egyházunk kéthetente megjelenő magazinjára!

A világ tele van Istennel.
Olvasson figyelemre méltó emberekről,
sorsokról, gondolatokról
és cselekedetekről
az Evangélikus Életben!

Előfizethető:

1085 Budapest, Üllői út 24. • (+36) 1/ 317-5478 • (+36) 20/824-5518
kiado.penzugy@lutheran.hu